

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

WIELKOPOLSKIEJ LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA KRAINA LASÓW I JEZIOR

DLA OBSZARU GMIN:

**Bojanowo, Krzemieniewo, Lipno, Osieczna, Poniec, Przemęt, Rydzyna, Śmigiel,
Święciechowa, Wijewo, Włoszakowice, Wolsztyn**

**TEKST JEDNOLITY
STYCZEŃ 2011**

Słowo wstępne Prezesa Stowarzyszenia

Szanowni Państwo!

Przedstawiam Lokalną Strategię Rozwoju Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior. Dokument ten został opracowany dla obszaru 12 gmin południowo-zachodniej Wielkopolski. Obszar ten jest spójny terytorialnie, charakteryzują go wspólne tradycje historyczne, kulturowe i przyrodnicze. Spójność tego obszaru przejawia się w wielu wymiarach: geograficzno-przestrzennym, środowiskowym, historycznym, kulturowym, demograficznym, gospodarczym i rynku pracy. Specyfiką obszaru jest ciągle żywy wśród mieszkańców wielkopolski etos.

Niniejszy dokument powstał w wyniku wielomiesięcznej pracy, w która byli zaangażowani przedstawiciele trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego z obszaru Krainy Lasów i Jezior.

Zdefiniowane w Strategii cele ogólne i szczegółowe oraz planowane przedsięwzięcia przedstawiają kierunki rozwojowe na najbliższe lata. Wybór, którego dokonano nie był przypadkowy. Wynikają one bezpośrednio z różnorodnych uwarunkowań obszaru. Zostały również poparte wynikami wielopłaszczyznowych konsultacji społecznych, warsztatów, dyskusji oraz przeprowadzoną analizą SWOT. Są więc bezpośrednią odpowiedzią na zidentyfikowane potrzeby

Nadrzędną zasadą, która przyświecała twórcom strategii było szeroko rozumiane partnerstwo. Ponieważ jednak działania określone w tym dokumencie nie dotyczą wszystkich aspektów życia na tym obszarze, ale koncentrują się tylko na wybranych dziedzinach, Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior nie zastępuje istniejących instytucji i organizacji, lecz ma za zadanie je wspierać, działać w specyficznych obszarach, które dają szansę na wykorzystanie zasobów i rozwój terenu. Natomiast zintegrowany charakter dokumentu świadczy o współdziałaniu trzech najważniejszych sektorów, czyli: publicznego, społecznego i gospodarczego.

Zachęcam władze lokalne, działające na naszym terenie organizacje lokalne, mieszkańców i wszystkie inne podmioty do zaangażowania się w realizację zapisanych przedsięwzięć i pomysłów w niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju. Tylko wspólnymi siłami możemy osiągnąć założone cele rozwojowe. Poprzez wspólne zaangażowanie możemy w aktywny sposób wpłynąć na rozwój naszej Małej Ojczyzny.

**PREZES ZARZĄDU
WLGD Kraina Lasów i Jezior**

Krzysztof Benedykt Piwoński

SPIS TREŚCI

1. Charakterystyka Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania (WLGD) jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR).....	4
1.1. Nazwa i status prawny Lokalnej Grupy Działania.....	4
1.2. Opis procesu budowy partnerstwa.....	4
1.3. Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD.....	6
1.4. Struktura Rady - organu decyzyjnego.....	10
1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD.....	13
1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego.....	16
1.7. Doświadczenie WLGD i członków WLGD albo jej partnerów w realizacji operacji.....	17
2. Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności	18
2.1. Uwarunkowania przestrzenne.....	18
2.2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze.....	20
2.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe.....	28
2.4. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru.....	30
2.5. Specyfika obszaru.....	33
3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy	37
4. Cele ogólne i szczegółowe LSR oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia	42
5. Misja Lokalnej Grupy Działania	62
6. Spójność specyfiki obszaru z celami Lokalnej Strategii Rozwoju.....	63
7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć.....	65
8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć.....	70
9. Procedura wyboru operacji przez LGD, w tym przyjęte przez LGD kryteria lokalne wraz z opisem procedury ich zmiany.....	73
10. Budżet LSR dla każdego roku jej realizacji.....	91
11. Opis sposobu przygotowania LSR.....	97
12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR.....	101
13. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej.....	105
14. Powiązania LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR	109
15. Planowane działania / przedsięwzięcia / operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze LSR.....	112
16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich	114
17. Informacja o załącznikach	116

1. Charakterystyka Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania (WLGD) jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR)

1.1. Nazwa i status prawny Lokalnej Grupy Działania

Stowarzyszenie **Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior** zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego dnia 5 grudnia 2006 roku pod numerem 0000268838. Stowarzyszeniu został nadany Numer Identyfikacji Podatkowej 923-16-39-250 oraz numer statystyczny REGON 300489084.

Stowarzyszenie działa na podstawie przepisów ustawy z 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.) oraz art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U. Nr 64, poz. 427 oraz z 2008 r. Nr 98, poz. 634) oraz swojego Statutu.

Celem działalności Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior jest:

- 1) działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich;
- 2) aktywizowanie ludności wiejskiej;
- 3) realizację lokalnej strategii rozwoju (LSR) opracowanej przez lokalną grupę działania dla obszaru gmin: Bojanowo, Krzemieniewo, Lipno, Osieczna, Poniec, Przemęt, Rydzyna, Śmigiel, Święciechowa, Wijewo, Włoszakowice, Wolsztyn;
- 4) wspieranie działań na rzecz realizacji celów LSR dla obszaru gmin, o których mowa w pkt 3;
- 5) promocję obszarów wiejskich położonych w gminach, o których mowa w pkt 3.

1.2. Opis procesu budowy partnerstwa

Pierwsze pomysły utworzenia lokalnej grupy działania pojawiły się w 2006 roku. Inicjatorami tego działania było grono kilkunastu lokalnych liderów z terenu gmin Lipno, Przemęt, Śmigiel, Wolsztyn, które w programowych założeniach tworzenia i funkcjonowania lokalnych grup działania dostrzegło możliwość wpływu na kierunki rozwoju lokalnych wspólnot samorządowych. Członkowie – założyciele podjęli decyzję o prowadzeniu działań mających na celu zainteresowanie przedstawicieli innych gmin udziałem w tej nowej, ciekawej inicjatywie. Równolegle rozpoczęto procedurę rejestracji stowarzyszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym nadając mu nazwę Stowarzyszenie Obrzańska Tradycja.

Nazwa nawiązywała do wspólnego elementu krajobrazu, który łączył przedstawicieli mieszkańców gmin tworzących wówczas obszar działalności stowarzyszenia – skupienie terytorium wokół dorzecza rzeki Obry.

Rejestracja w KRS Stowarzyszenia Obrzańska Tradycja w grudniu 2006 roku wpłynęła na zaawansowanie prowadzonych już działań na rzecz poszerzenia składu członkowskiego grupy. W tym celu w roku 2007 przeprowadzono kilkadziesiąt spotkań ze społecznościami różnych gmin – potencjalnie zainteresowanych członkostwem w grupie. W zainteresowanych gminach zorganizowano od kilku do kilkunastu spotkań najpierw z władzami a następnie z samymi mieszkańcami, spośród których wyłoniono lokalnych liderów, reprezentujących różne sektory, głównie sektor społeczny i gospodarczy.

Od początku działalności Stowarzyszenia jego członkowie brali udział w licznych szkoleniach i warsztatach podnoszących kwalifikacje oraz poszerzających wiedzę z zakresu programu Leader.

Niewątpliwie przełomowe znaczenie w historii stowarzyszenia miało II Walne Zebranie Członków, które odbyło się w grudniu 2007 roku. Wiązało się to przede wszystkim ze znacznym poszerzeniem obszaru działania grupy. Stowarzyszenie w swoich szeregach skupiło lokalnych liderów z obszaru 12 sąsiadujących gmin. Zmiany te wiązały się również z koniecznością uchwalenia nowego statutu oraz przyjęciem nowej nazwy stowarzyszenia – tj. **Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior**. Powołano także nowe władze stowarzyszenia: 24-osobową Radę, 3-osobowy Zarząd oraz 5-osobową Komisję Rewizyjną. Wprowadzone do statutu zmiany wyznaczone były zapisami ustawy z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zmiana statutu umożliwiła członkostwo w lokalnej grupie działania osobom prawnym, w tym jednostkom samorządu terytorialnego. W efekcie tych zmian w 2008 roku do stowarzyszenia przystąpiło 13 jednostek samorządu terytorialnego – 12 gmin i powiat leszczyński.

Od grudnia 2007 roku Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior – jej status prawny, system funkcjonowania oraz skład osobowy jej organów - w pełni odpowiada wymaganiom określonym dla LGD w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Jednocześnie stowarzyszenie stało się partnerstwem trójsektorowym obejmującym przedstawicieli zarówno podmiotów sektora publicznego, jak i gospodarczego oraz społecznego.

1.3. Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior w dniu 1 stycznia 2011 roku liczyła 104 członków zwyczajnych, wśród których znaleźli się reprezentanci wszystkich trzech sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego.

Wykaz członków WLGD Kraina Lasów i Jezior:

L.p.	Imię i nazwisko, nazwa członka	Sektor	Gmina	Funkcja w LGD
1.	Bogumiła Adamczak	społeczny	Wolsztyn	członek Rady
2.	Marzena Adamczak	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
3.	Aneta Adamska	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
4.	Zofia Ball	społeczny	Wolsztyn	członek zwyczajny
5.	Eugeniusz Bańkowiak	społeczny	Rydzyzna	członek zwyczajny
6.	Łukasz Bartkowiak	społeczny	Rydzyzna	członek Komisji Rewizyjnej
7.	Tomasz Biernaczyk	społeczny	Osieczna	członek Rady
8.	Krystyna Błaszczuk	społeczny	Przemęt	członek zwyczajny
9.	Halina Błoch	gospodarczy	Przemęt	członek zwyczajny
10.	Janusz Chodorowski	społeczny	Lipno	członek Komisji Rewizyjnej
11.	Józef Cieśla	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
12.	Mateusz Cizak	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
13.	Katarzyna Domagała	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
14.	Agnieszka Dopierała	społeczny	Poniec	członek zwyczajny
15.	Magdalena Drótkowska	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
16.	Mariusz Drótkowski	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
17.	Maja Flieger	społeczny	Przemęt	członek Rady
18.	Stefania Gajewska	społeczny	Święciechowa	członek zwyczajny
19.	Andrzej Galla	społeczny	Przemęt	członek zwyczajny
20.	Piotr Giernas	społeczny	powiat leszczyński	Wiceprezes
21.	Stanisław Glapiak	społeczny	Osieczna	członek zwyczajny
22.	Damian Gorwa	społeczny	Rydzyzna	członek zwyczajny
23.	Marzena Grzegorzewska	społeczny	Bojanowo	członek Rady
24.	Sławomir Grzelczyk	gospodarczy	Śmigiel	członek zwyczajny
25.	Bożena Homska	społeczny	Święciechowa	członek zwyczajny
26.	Jarosław Jankowski	gospodarczy	Rydzyzna	Wiceprzewodniczący Rady
27.	Grzegorz Jędrzejczak	społeczny	Rydzyzna	członek zwyczajny

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

28.	Jan Józefczak	gospodarczy	Śmigiel	członek zwyczajny
29.	Leszek Józefczak	społeczny	Wijewo	członek Rady
30.	Rafał Józwiak	gospodarczy	Święciechowa	członek zwyczajny
31.	Sylwia Jankowiak	społeczny	Włoszakowice	członek zwyczajny
32.	Łukasz Kasperski	gospodarczy	Włoszakowice	członek Rady
33.	Andrzej Kasprzak	gospodarczy	Rydzyzna	członek zwyczajny
34.	Maciej Kasprzak	społeczny	powiat leszczyński	członek zwyczajny
35.	Stanisław Kasprzak	społeczny	Rydzyzna	członek zwyczajny
36.	Wiesław Kędzierski	społeczny	Lipno	członek zwyczajny
37.	Aldona Korbik	społeczny	Osieczna	członek Rady
38.	Mieczysław Kowalczyk	gospodarczy	Lipno	członek zwyczajny
39.	Ryszard Kruk	społeczny	Przemęt	członek zwyczajny
40.	Magdalena Kuczma	społeczny	powiat leszczyński	członek zwyczajny
41.	Eugeniusz Kurasiński	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
42.	Roman Lewicki	społeczny	Osieczna	członek zwyczajny
43.	Ryszard Lipowy	gospodarczy	Włoszakowice	członek zwyczajny
44.	Wojciech Lis	społeczny	Wolsztyn	członek zwyczajny
45.	Jerzy Machowiak	społeczny	Święciechowa	członek zwyczajny
46.	Izabella Maćkowiak	społeczny	powiat leszczyński	Członek zwyczajny
47.	Jakub Majorek	gospodarczy	Śmigiel	członek zwyczajny
48.	Grzegorz Mały	społeczny	Lipno	członek zwyczajny
49.	Agnieszka Materna	społeczny	Włoszakowice	członek zwyczajny
50.	Zdzisław Moliński	społeczny	Rydzyzna	członek zwyczajny
51.	Ryszard Norek	społeczny	Osieczna	członek zwyczajny
52.	Karolina Nowak	społeczny	Włoszakowice	członek zwyczajny
53.	Michał Nowak	społeczny	Wolsztyn	członek Rady
54.	Lidia Olejnik	społeczny	Włoszakowice	członek zwyczajny
55.	Bernard Pawlisiak	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
56.	Marcin Pazdaj	społeczny	Poniec	członek Rady
57.	Jan Pietrzak	gospodarczy	Śmigiel	Przewodniczący Komisji Rewizyjnej
58.	Krzysztof Piwoński	społeczny	Rydzyzna	Prezes
59.	Wiesława Poleszak-Kraczewska	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
60.	Honorata Przykłota	społeczny	Poniec	członek Rady
61.	Monika Raczyńska	społeczny	Lipno	członek Rady
62.	Zygmunt Ratajczak	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

63.	Maria Rąk	społeczny	Wijewo	członek Rady
64.	Marek Rybiński	społeczny	Rydzyzna	członek zwyczajny
65.	Mateusz Samol	społeczny	Włoszakowice	członek zwyczajny
66.	Dominik Schulz	społeczny	Osieczna	członek zwyczajny
67.	Zbigniew Schulz	społeczny	Rydzyzna	członek zwyczajny
68.	Anna Serwicka	społeczny	Rydzyzna	członek zwyczajny
69.	Mariusz Silski	społeczny	Przemęt	członek Rady
70.	Katarzyna Skrzypczak	gospodarczy	Osieczna	członek zwyczajny
71.	Wiktor Snela	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
72.	Radosław Sobecki	społeczny	Krzemieniewo	Przewodniczący Rady
73.	Renata Stachowska	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
74.	Natasza Sterna	społeczny	Rydzyzna	członek zwyczajny
75.	Bernadeta Szalewska	społeczny	Włoszakowice	Skarbnik
76.	Grażyna Szańca	społeczny	powiat leszczyński	członek zwyczajny
77.	Maria Szudra	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
78.	Longina Szulc	społeczny	Krzemieniewo	członek Rady
79.	Maciej Tomaszewski	społeczny	Włoszakowice	członek zwyczajny
80.	Patryk Tomczak	społeczny	Święciechowa	członek Rady
81.	Bogdan Turlinowski	gospodarczy	Śmigiel	członek zwyczajny
82.	Dariusz Walczak	społeczny	Włoszakowice	członek zwyczajny
83.	Beata Wąsik	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
84.	Bogdan Wieland	społeczny	Włoszakowice	członek zwyczajny
85.	Maciej Wiśniewski	społeczny	Śmigiel	członek Rady
86.	Anna Wojciechowska	społeczny	Śmigiel	członek zwyczajny
87.	Zenon Wolnik	społeczny	Lipno	członek Rady
88.	Dorota Wróbel	gospodarczy	Święciechowa	członek Rady
89.	Danuta Zaręba	społeczny	Rydzyzna	członek Rady
90.	Marek Zmuda	społeczny	Bojanowo	członek Rady
91.	Mariola Żołędziewska	społeczny	Włoszakowice	członek Rady
92.	Gmina Bojanowo	publiczny	Bojanowo	członek zwyczajny
93.	Gmina Krzemieniewo	publiczny	Krzemieniewo	członek zwyczajny
94.	Gmina Lipno	publiczny	Lipno	członek zwyczajny
95.	Gmina Osieczna	publiczny	Osieczna	członek zwyczajny
96.	Gmina Poniec	publiczny	Poniec	członek zwyczajny
97.	Gmina Przemęt	publiczny	Przemęt	członek zwyczajny

98.	Gmina Rydzyna	publiczny	Rydzyna	członek zwyczajny
99.	Gmina Śmigiel	publiczny	Śmigiel	członek zwyczajny
100.	Gmina Świąciechowa	publiczny	Świąciechowa	członek zwyczajny
101.	Gmina Wijewo	publiczny	Wijewo	członek zwyczajny
102.	Gmina Włoszakowice	publiczny	Włoszakowice	członek zwyczajny
103.	Gmina Wolsztyn	publiczny	Wolsztyn	członek zwyczajny
104.	Powiat Leszczyński	publiczny	Powiat Leszczyński	członek zwyczajny

Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior jest otwarta na przyjęcie nowych członków działających na rzecz rozwoju lokalnego gmin objętych obszarem LSR. W chwili obecnej stowarzyszenie obejmuje terytorium 12 gmin, na którym zamieszkuje ponad 127 tys. osób. Proces budowania partnerstwa ciągle trwa i trwać będzie nadal, aby jak najlepiej realizować plany i zamierzenia rozwoju WLGD. Grupa osób i podmiotów tworzących partnerstwo jest gronem otwartym, zarówno na nowych członków jak i nowe idee i wyzwania, gronem chętnym do dialogu i świadomym obranych celów.

Sposób rozszerzania składu członkowskiego stowarzyszenia w sposób szczegółowy określony został w Statucie WLGD Kraina Lasów i Jezior. Zgodnie z zapisem §10 Statutu, członkiem zwyczajnym WLGD Kraina Lasów i Jezior może być osoba fizyczna lub osoba prawna, w tym jednostka samorządu terytorialnego.

Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być osoba fizyczna, posiadająca zdolność do czynności prawnych, która spełnia warunki określone w ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach i działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i przedstawi rekomendację udzieloną przez działającego na obszarze LGD: partnera społecznego i gospodarczego w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich lub organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być również osoba prawna, która: jest jednostką samorządu terytorialnego mającą siedzibę na obszarze LGD lub działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i przedstawi rekomendację udzieloną przez działającego na obszarze LGD: partnera społecznego i gospodarczego albo organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego. Członkowie Stowarzyszenia będący osobami prawnymi biorą udział w pracach organów Stowarzyszenia i uczestniczą w tych organach przez swoich ustawowych reprezentantów lub przez upoważnionych przedstawicieli.

Osoba fizyczna lub prawna, która wyraża wolę zostania członkiem WLGD Kraina Lasów i Jezior musi złożyć deklarację członkowską i przedstawić rekomendację, o której była

mowa wyżej. Nabycie i utrata członkostwa następuje w drodze uchwały przyjętej zwykłą większością głosów Zarządu Stowarzyszenia.

Statut Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior przewiduje możliwość nadawania przez Walne Zebranie Członków tytułu członka honorowego Stowarzyszenia. Może nim zostać osoba fizyczna, która swą działalnością położyła szczególne zasługi dla realizacji celów stowarzyszenia. Dotychczas wyróżnienie to nie zostało jeszcze nadane.

1.4. Struktura Rady - organu decyzyjnego

Statutowym organem decyzyjnym WLGD jest **Rada** składająca się z członków w liczbie określonej przez Walne Zebranie. Jej głównym zadaniem jest wybór operacji zgodnie z zapisami art. 62 ust. 4 rozporządzenia WE nr 1698/2005, które mają być realizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Jest to jej wyłączna właściwość.

Zgodnie z zapisami Statutu Rada w co najmniej 50 % składa się z partnerów gospodarczych i społecznych oraz innych odpowiednich podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie równości mężczyzn i kobiet. Ponadto co najmniej 40% członków Rady reprezentuje każdą z płci.

Do kompetencji Rady Stowarzyszenia należy: uchwalenie Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez Zarząd Stowarzyszenia; wybór operacji, które mają być realizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju; ustanawianie wysokości składek członkowskich i świadczeń członków; uchwalenie regulaminu przyznawania i wzorów odznak Stowarzyszenia oraz znaku organizacyjnego – logo Stowarzyszenia.

Zasady powoływania członków Rady reguluje Statut Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior, a szczegółowe zasady i procedury jej funkcjonowania Regulamin Organizacyjny Rady Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior¹.

Zgodnie ze statutem członków Rady wybiera Walne Zebranie Członków spośród swoich uczestników, po uprzednim określeniu jej składu liczebnego. Walne Zebranie Członków w dniu 4 grudnia 2007 roku zadecydowało o utworzeniu 24-osobowej Rady oraz powołało jej skład.

¹ Załącznik nr 1 do LSR

Skład Rady Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior na dzień 1 stycznia 2011 r.		
Imię i nazwisko członka Rady	Gmina	Reprezentowany sektor
1. Radosław Sobecki <i>Przewodniczący Rady</i>	Krzemieniewo	społeczny
2. Jarosław Jankowski <i>Wiceprzewodniczący Rady</i>	Rydzyzna	gospodarczy
3. Bogumiła Adamczak	Wolsztyn	społeczny
4. Tomasz Biernaczyk	Osieczna	społeczny
5. Magdalena Drótkowska	Śmigiel	społeczny
6. Maja Flieger	Przemęt	społeczny
7. Marzena Grzegorzewska	Bojanowo	społeczny
8. Leszek Józefczak	Wijewo	gospodarczy
9. Łukasz Kasperski	Włoszakowice	społeczny
10. Aldona Korbik	Osieczna	społeczny
11. Michał Nowak	Wolsztyn	społeczny
12. Marcin Pazdaj	Poniec	społeczny
13. Honorata Przykłota	Poniec	społeczny
14. Monika Raczyńska	Lipno	społeczny
15. Maria Rąk	Wijewo	społeczny
16. Mariusz Silski	Przemęt	społeczny
17. Longina Szulc	Krzemieniewo	społeczny
18. Patryk Tomczak	Święciechowa	społeczny
19. Maciej Wiśniewski	Śmigiel	gospodarczy
20. Zenon Wolnik	Lipno	społeczny
21. Dorota Wróbel	Święciechowa	gospodarczy
22. Danuta Zaręba	Rydzyzna	społeczny
23. Marek Zmuda	Bojanowo	społeczny
24. Mariola Żołędziejewska	Włoszakowice	społeczny

Rada została skonstruowana w sposób zakładający dwuosobowe przedstawicielstwo w jej składzie mieszkańców każdej z gmin tworzących obszar WLGD Kraina Lasów i Jezior. Spełniono również ustawowy wymóg zakładający co najmniej 50% udział przedstawicieli sektorów: społecznego i gospodarczego w organie decyzyjnym. Co najmniej połowę składu Rady stanowią przedstawiciele członków zwyczajnych Stowarzyszenia będący partnerami gospodarczymi i społecznymi lub odpowiednimi podmiotami reprezentującymi społeczeństwo

obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego oraz podmiotami odpowiedzialnymi za promowanie równości mężczyzn i kobiet.

Rada WLGD Kraina Lasów i Jezior w obecnej kadencji składa się z:

- 20 członków będących przedstawicielami sektora społecznego, co stanowi 83,3 % składu Rady;
- 4 członków reprezentujących sektor gospodarczy, co stanowi 16,4 % składu Rady.
- w połowie z przedstawicieli każdej z płci

Dokumenty potwierdzające przedstawicielstwo danego sektora członków Rady stanowią załącznik nr 11 do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR.

Przewodniczącą Rady wybierają członkowie Rady spośród swego grona na pierwszym posiedzeniu. Rada jest wybierana na 5-letnią kadencję, jest jednak zobowiązana działać do czasu ukonstytuowania się nowo wybranych władz.

Statut Stowarzyszenia zakazuje członkom Rady jednoczesnego sprawowania funkcji członka Zarządu lub członka Komisji Rewizyjnej. Ponadto w Regulaminie Organizacyjnym Rady zakazano łączenia funkcji członka Rady z zatrudnieniem w biurze LGD.

Członkostwo w Radzie Stowarzyszenia, zgodnie ze statutem, ustaje na skutek: śmierci członka, jego rezygnacji lub odwołania przez Walne Zebranie.

W razie zmniejszenia się składu Rady w czasie trwania kadencji, Rada dokooptowuje do swojego składu odpowiednią liczbę osób spośród członków Stowarzyszenia, w ciągu 6 miesięcy od dnia zmniejszenia się jej składu. Liczba członków Rady dokooptowanych w trakcie kadencji nie może przekroczyć połowy początkowego jej składu. W przypadku konieczności uzupełnienia Rady ponad połowę początkowego jej składu, Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków, które wybiera nowych członków.

Szczegółowe zasady określające organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady określa Regulamin Rady Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior, który załączony do niniejszej LSR.

Ważnym punktem tegoż regulaminu jest opis procedury wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności wywołujących uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.

1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD

Zgodnie z zapisami Statutu władzami Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior są:

- 1) Walne Zebranie Członków;
- 2) Zarząd;
- 3) Rada;
- 4) Komisja Rewizyjna.

Zarząd, Rada i Komisja Rewizyjna są organami kadencyjnymi, wybieranymi na okres 5 lat przez Walne Zebranie Członków.

Najwyższą władzą Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior jest **Walne Zebranie Członków**, do którego kompetencji należy w szczególności:

- 1) uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia;
- 2) ustalanie liczby członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 3) wybór i odwołanie członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 4) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach lokalnej strategii opracowanej przez LGD;
- 5) udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi;
- 6) uchwalanie zmian Statutu;
- 7) podejmowanie uchwał w sprawach będących przedmiotem obrad;
- 8) nadawanie członkostwa honorowego Stowarzyszenia;
- 9) podejmowanie uchwał w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia;
- 10) rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu wniesionych przez członków Stowarzyszenia.

Organem wykonawczym w WLGD Kraina Lasów i Jezior jest **Zarząd**, w skład którego wchodzi osoby w liczbie ustalonej przez Walne Zebranie, w tym co najmniej: Prezes Zarządu, Wiceprezes i Skarbnik. Walne Zebranie Członków podjęło decyzję, że Zarząd będzie liczył właśnie trzy osoby. Obecnie Prezesem Zarządu jest Krzysztof Benedykt Piwoński, Wiceprezesem Piotr Giernas, a Skarbnikiem Bernadeta Szalewska.

Zarządowi WLGD powierzono funkcje typowo zarządcze, takie jak: kierowanie bieżącą działalnością i reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz, zwoływanie Walnych Zebrań oraz przygotowywanie wniosków i projektów uchwał na Walne Zebranie, zarządzanie majątkiem Stowarzyszenia i podejmowanie decyzji w zakresie zobowiązań majątkowych, prowadzenie ewidencji członków Stowarzyszenia i przyjmowanie nowych członków, powoływanie i odwoływanie dyrektora Biura Stowarzyszenia oraz zatrudnianie innych pracowników tego Biura, ustalanie wielkości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników Biura Sto-

warzyszenia; ustalanie regulaminu Biura Stowarzyszenia; powoływanie ekspertów Stowarzyszenia, zespołów doradczych i opiniujących, wykonywanie innych zadań nie zastrzeżonych dla właściwości innych organów Stowarzyszenia.

Jak wspomniano wyżej organem decyzyjnym w WLGD Kraina Lasów i jezior jest **Rada**, która zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Członków z dnia 4 grudnia 2007 roku jest organem 24-osobowym. Informacje dotyczące sposobu powołania i zmiany składu organu decyzyjnego zawiera podrozdział 1.4.

Rada posiada regulamin organizacyjny, który określa szczegółowe zasady i procedury jej funkcjonowania. Regulamin ten zapewnia:

- przejrzystość podejmowania decyzji przez Radę m. in. poprzez jasno określony, zrozumiały i jednoznaczny sposób podejmowania decyzji;
- demokratyczność podejmowania decyzji poprzez podejmowanie ich na zasadzie współuczestnictwa wszystkich członków (wszyscy członkowie muszą być skutecznie powiadomieni o posiedzeniach Rady, do podejmowania decyzji wymagane quorum to 50 % członków obecnych), podporządkowanie się woli większości (decyzje zapadają zwykłą większością głosów) i poszanowaniu praw innych członków oraz zachowanie bezstronności w podejmowaniu decyzji (procedura wyłączenia patrz niżej);
- jawność podejmowania decyzji – decyzje są podejmowane w sposób powszechnie znany (tylko głosowania jawne, imienne karty oceny wniosków są załącznikami do jawnego protokołu obrad) i są podawane do publicznej wiadomości

Organem kontroli jest **Komisja Rewizyjna** składająca się z 5 członków, w tym Przewodniczącego, wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków.

Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:

- 1) kontrola bieżącej działalności Stowarzyszenia;
- 2) ocena prac i składanie wniosków w przedmiocie udzielenia absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu;
- 3) występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania w związku z wynikami przeprowadzonej kontroli.

Podział kompetencji pomiędzy poszczególnymi organami WLGD Kraina Lasów i Jezior zapewnia rozdział funkcji decyzyjnej - którą sprawuje Rada - od zarządczej - przypisanej Zarządowi WLGD. Najważniejsze z punktu widzenia Programu LEADER decyzje, tj. wybór operacji objętych dofinansowaniem w ramach wdrażania LSR, zgodnie ze statutem LGD są **wyłączną kompetencją Rady.**

Procedura wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

Niniejsza procedura ma za zadanie zapobieganie sytuacjom, w których członkowie Rady ocenialiby operacje złożone przez wnioskodawców, z którymi są w pewnych formalnych lub nieformalnych zależnościach, uzasadniających wątpliwość co do ich bezstronności w procesie oceny i wyboru.

1. Członkowie Rady po zapoznaniu się z listą złożonych wniosków o wybór operacji w ramach danego naboru podpisują deklarację bezstronności, stanowiącą załącznik nr 1 do Regulaminu Organizacyjnego Rady.
2. Zgodnie z § 25 Regulaminu Rady Członek Rady podlega wyłączeniu od udziału w dokonywaniu oceny zgodności operacji z LSR i wyboru danej operacji, a także od udziału w procedurze odwoławczej, w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwość co do jego bezstronności, w szczególności gdy:
 - 1) wniosek o wybór operacji złożył on sam, jego małżonek, krewny lub powinowaty w linii prostej, rodzeństwo lub osoba związana z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osoba pozostająca z nim w faktycznym pożyciu;
 - 2) wnioskodawcą jest osoba prawna lub jednostka nie posiadająca osobowości prawnej, której jest członkiem, pracownikiem, pełnomocnikiem, udziałowcem, akcjonariuszem, organem lub członkiem organu kolegialnego lub wiąże ją z nim inna zależność podobnego rodzaju;
 - 3) wnioskodawcą jest osoba prawna lub jednostka nie posiadająca osobowości prawnej, z której członkami władz, pełnomocnikami, udziałowcami wiążą go zależności, o których mowa w pkt. 1);

Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli, a także w ciągu 5 lat od ustania zależności, o których mowa w pkt. 2) i 3).

3. Członkowie Rady, którzy stwierdzą istnienie okoliczności, które mogą wywołać wątpliwość co do ich bezstronności są zobowiązani do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie Przewodniczącego Rady i wycofania się z oceny danej operacji.
4. Jeśli zostaną zgłoszone jakiegokolwiek wątpliwości co do bezstronności Członka Rady, a on sam nie wyłączy się od udziału w dokonywaniu wyboru operacji, o wyłączeniu rozstrzyga Rada po wysłuchaniu wyjaśnień Członka.

Biuro WLGD

Prawidłowe funkcjonowanie organów WLGD będzie niemożliwe jeśli jej członkom nie zapewni się odpowiednich warunków do pracy, przez co rozumieć należy stworzenie odpowiedniego zaplecza administracyjno-organizacyjnego. W tym celu zorganizowano Biuro WLGD Krainy Lasów i Jezior, w którym zatrudnione są na pełen etat 4 osoby. Odpowiadają one nie tylko za obsługę posiedzeń Rady, ale przede wszystkim stanowią czynnik aktywizujący i pobudzający mieszkańców Krainy Lasów i Jezior do udziału w realizacji założeń programu Leader i LSR. Założono również czynny udział w pracy Biura Członków Zarządu, których nadrzędnym zadaniem jest kontrola i pomoc pracownikom biura we wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju.

Pracownicy Biura WLGD zostali rekrutowani według obowiązujących w WLGD procedur naboru, które określają wymagania konieczne i pożądane w odniesieniu do kandydatów do pracy w Biurze, pozwalające na zatrudnienie osób gwarantujących profesjonalną obsługę organów WLGD i potencjalnych beneficjentów.

Pracownikiem Biura nie może być członek Rady.

Procedura rekrutacji pracowników, opisy stanowisk, zasady funkcjonowania biura, precyzujące również podział obowiązków i zakres odpowiedzialności, warunki techniczne i lokalowe Biura zostały szczegółowo opisane w załącznikach nr 3 i 4 do LSR.

1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego

Doświadczenie i kwalifikacje członków Rady zostały szczegółowo opisane w załączniku nr 11 do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR oraz potwierdzone dokumentami poświadczającymi wiedzę i doświadczenie członków Rady.

Spośród 24 członków Rady:

- 23 członków posiada udokumentowaną wiedzę z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i podejścia Leader;
- 5 osób posiada udokumentowane doświadczenie w zakresie realizacji operacji lub projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej;
- 22 osoby są zameldowane na obszarze objętym LSR przez okres dłuższy niż 3 lata;
- 1 osoba posiada udokumentowaną znajomość języka angielskiego i może swobodnie porozumiewać się w tym języku w mowie i piśmie.

1.7. Doświadczenie WLGD i członków WLGD albo jej partnerów w realizacji operacji

Doświadczenie członków WLGD Kraina Lasów i Jezior w zakresie operacji zostało szczegółowo opisane w załączniku nr 17 do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR.

Dokumenty potwierdzające doświadczenie opisane w przedmiotowym załączniku znajdują się w siedzibie WLGD lub w urzędach gmin, będących członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia i zostaną udostępnione do wglądu w przypadku kontroli, na co WLGD Kraina Lasów i Jezior posiada stosowne oświadczenia gmin.

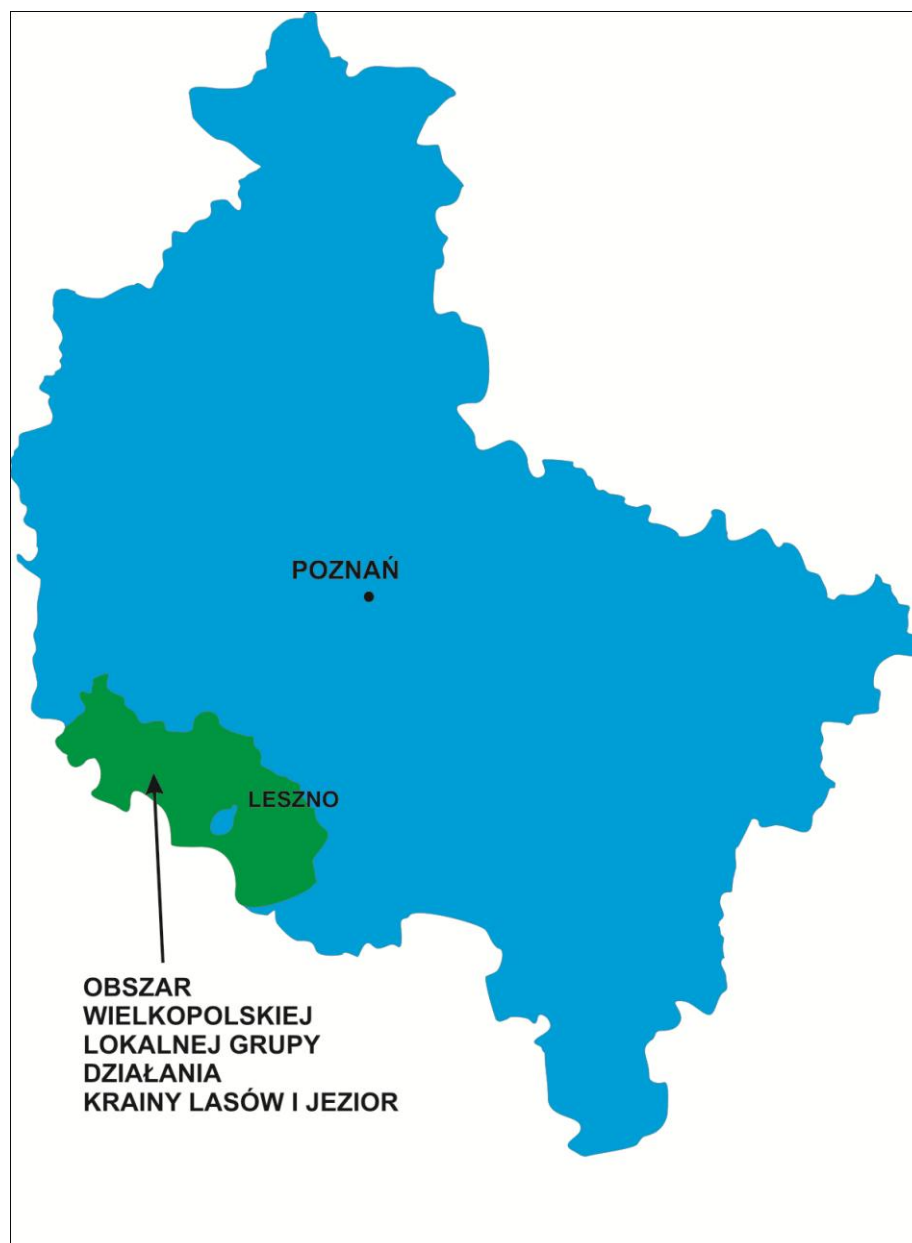
Podsumowując krótko informacje zawarte we wspomnianym załączniku nr 17, na doświadczenie członków Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior składają się:

- co najmniej 19 z powodzeniem zrealizowanych projektów o zakresie podobnym do operacji, które mogą być realizowane w ramach osi 3 i 4 PROW
- co najmniej 9 innych projektów realizowanych na obszarach wiejskich.

2. Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

2.1. Uwarunkowania przestrzenne

Obszar Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior obejmuje 12 gmin z południowo-zachodniej Wielkopolski. Są to: Krzemieniewo, Lipno, Osieczna, Rydzyna, Świąciechowa, Wijewo i Włoszakowice z powiatu leszczyńskiego, Przemęt i Wolsztyn z powiatu wolsztyńskiego, Bojanowo z powiatu rawickiego, Poniec z powiatu gostyńskiego oraz Śmigiel z powiatu kościańskiego. Położenie obszaru w województwie wielkopolskim przedstawia poniższa mapa:

Obszar Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior leży na południowo-zachodnim skraju województwa wielkopolskiego, niedaleko od granicy zachodniej kraju. Obszar WLGD znajduje się w strefie oddziaływania dwóch dużych aglomeracji - Poznania i Wrocławia. Omawiany obszar od północnego-wschodu sąsiaduje z powiatem kościańskim, od wschodu z powiatem gostyńskim, od południowego wschodu z powiatem rawickim (tylko po jednej gminie z tych powiatów należy do WLGD), od północy z powiatem grodziskim - wszystkie te powiaty są z terenu województwa wielkopolskiego. Od zachodu i południowego-zachodu obszar WLGD graniczy z województwami lubuskim i dolnośląskim. Są to powiaty zielonogórski i nowosolski (lubuskie) oraz powiat górowski (dolnośląskie). Na terenie WLGD Kraina Lasów i Jezior jest położonych 6 miast: Bojanowo, Osieczna, Poniec, Rydzyna, Śmigiel i Wolsztyn, jednakże żadne z nich nie ma więcej niż 20 tys. mieszkańców (największe – Wolsztyn ma 13 485). Miasto Leszno, ze względu na swe centralne położenie będące siedzibą władz WLGD, nie jest członkiem stowarzyszenia, a jego obszar nie wchodzi w skład obszaru Krainy Lasów i Jezior.

Powierzchnia łączna obszaru to 1 726 km².

Wykaz gmin wchodzących w skład WLGD Kraina Lasów i Jezior

I. p.	Gmina	Typ gminy	Obszar w km²	Ilość sołectw	Liczba mieszkańców*
1.	Bojanowo	miejsko-wiejski	124	17	9 017
2.	Krzemieniewo	wiejski	113	18	8 504
3.	Lipno	wiejski	104	15	5 800
4.	Osieczna	miejsko-wiejski	129	17	8 620
5.	Poniec	miejsko-wiejski	131	19	7 923
6.	Przemęt	wiejski	225	25	13 640
7.	Rydzyna	miejsko-wiejski	135	16	8 056
8.	Śmigiel	miejsko-wiejski	190	38	17 558
9.	Święciechowa	wiejski	135	12	7 149
10.	Wijewo	wiejski	62	7	3 491
11.	Włoszakowice	wiejski	128	13	8 679
12.	Wolsztyn	miejsko-wiejski	250	23	29 160
Razem:			1 726	220	127 597

* wg danych GUS liczba osób zameldowanych na pobyt stały, stan na 31.12.2006 r.

2.2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze

Według regionalizacji geograficznej J. Kondrackiego obszar WLGD Kraina Lasów i Jezior położony jest w granicach makroregionu Pojezierza Leszczyńskiego, składającego się z trzech mezoregionów: Pojezierza Sławskiego, Pojezierza Krzywińskiego oraz Równiny Kościańskiej i makroregionu Nizina Południowo-Wielkopolska, a dokładnie mezoregionu Wysoczyzna Leszczyńska oraz makroregionów Pojezierza Wielkopolsko-Kujawskiego, Kotliny Kargowskiej i Doliny Środkowej Obry, wchodzących w skład Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej. Zróżnicowany charakter rzeźby i pokrycia tych mezoregionów decyduje o wybitnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych tych terenów.

Rzeźba terenów jest wynikiem rozcinania wysoczyzny morenowej w okresach zlodowaceń przez rynny lodowcowe oraz doliny wód roztopowych. Jej szkielet stanowią lokalne kulminacje i obniżenia. Mimo stosunkowo niedużych deniwelacji terenu, ukształtowanie powierzchni obszaru jest zróżnicowane, a jego krajobraz tworzą:

- Płaska wysoczyzna morenowa, o spadkach 0-3%,
- Równina sandrowa, urozmaicona licznymi wzniesieniami pochodzenia sandrowo-kemowego i porośnięta lasem,
- Wydmowa terasa środkowa, urozmaicona wałami wydmowymi i porośnięta lasem,
- Dna rynien i dolin wód roztopowych, o specyficznym, podłużnym kształcie i wyrównanym dnie, ale zmiennej szerokości,
- Liczne drobne doliny erozyjno-denudacyjne, rozcinające powierzchnie wysoczyzny morenowej,
- Wydmy wałowe i paraboliczne, widoczne głównie na terenach zalesionych.

W strukturze użytkowania powierzchni dominują użytki rolne, które zajmują blisko 2/3 powierzchni ogólnej. Stosunkowo wysoki udział mają lasy i powierzchnie zadrzewione, stanowiące 27,5% ogólnej powierzchni, co jest wskaźnikiem niższym od średniej krajowej (29,2%), ale wyższym niż średnia dla województwa wielkopolskiego (25,2%). Duży jest także udział wód powierzchniowych.

Klimat

Obszar WLGD Kraina Lasów i Jezior objęty jest strefą klimatu umiarkowanego, w obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich znad Oceanu Atlantyckiego oraz kontynentalnym znad wschodniej Europy i Azji. Według regionalizacji klimatycznej W. Sokołowicza leży on na skraju regionu śląsko-wielkopolskiego. Najczęściej obserwowane są tu wiatry z kierunków zachodnich, świadczące o dominującym wpływie klimatu oceanicznego.

Cechą tego klimatu jest wzajemne oddziaływanie powietrza morskiego i kontynentalnego, skutkujące zmiennymi stanami pogody, modyfikowanego przez lokalny układ terenu i formy jego pokrycia. Najczęściej napływa tu powietrze polarno-morskie znad północnego Atlantyku, latem - chłodne, powodujące znaczne zachmurzenie i opady atmosferyczne, zimą - powodujące ocieplenie i odwilż. Drugim typem napływającego powietrza jest powietrze polarno-kontynentalne z Europy Wschodniej i Azji, które przynosi ochłodzenie z jednoczesnym wypogodzeniem, napływające głównie zimą i wiosną. Bardzo rzadko notuje się obecność powietrza znad Arktyki oraz z Wysp Azorskich i Azji Mniejszej. Powietrze znad Arktyki przynosi duże ochłodzenie, natomiast powietrze z południa Europy powoduje wzrost temperatury w zimie i upały w lecie.

Charakterystycznymi wskaźnikami klimatu obszaru są:

- Długość okresu wegetacyjnego, wynosząca około 220 dni,
- Roczna suma opadów, wynosząca około 550-600 mm,
- Średnia roczna temperatura powietrza, wynosząca +8°C,
- Średnia temperatury najzimniejszego miesiąca (stycznia) -3,1°C i najcieplejszego (lipca) +17,6°C,
- Najwyższe wartości wilgotności względnej, notowane w okresie od października do lutego ze średnią miesięczną 84-88% oraz minimum przypadającym w czerwcu - 72-73%,
- Najwyższe zachmurzenie w okresie jesienno-zimowym, z maksimum 7,9 w skali 11-stopniowej w grudniu i najniższe we wrześniu (5,1-5,5),
- Liczba dni pochmurnych w roku, wynosząca około 140–150 (najwięcej w grudniu, około 19, najmniej we wrześniu, około 6-9),
- Maksimum opadowe, przypadające w czerwcu/lipcu, najniższe w miesiącach zimowych, z 30-60 dniami w roku z pokrywą śnieżną,
- Przeważające wiatry zachodnie (ok. 40 do 50%); zima i wiosna zwiększa się udział wiatrów wschodnich, a z kolei latem i jesienią wzrasta odsetek cisz, które stanowią 26,7-28,5% ogółu wiatrów.

Obserwuje się pewne różnice klimatyczne pomiędzy użytkowanymi rolniczo obszarami wysoczyzny morenowej, a wilgotnymi terenami, zajętymi przez użytki zielone oraz wodne, z rynnami polodowcowymi i dolinami rzek. Te pierwsze charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, małą wilgotnością powietrza i dobrym przewietrzaniem. Mniej korzystnymi lub nawet niekorzystnymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi, częstym występowaniem mgieł, zastoisk chłodnego powietrza i inwersji temperatur oraz zdecydowanie ukierunkowanym przewietrzaniem wyróżniają się dna więk-

szych obniżeń dolinnych. Specyficzne warunki klimatu lokalnego panują także na rozległych terenach leśnych, które charakteryzują się na ogół dobrymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi o zmniejszonych wahaniami dobowych, i gorszymi warunkami solarnymi, związanymi z zacienieniem. Są to jednak tereny o wzbogaconym składzie fizykochemicznym powietrza w tlen, ozon, olejki eteryczne oraz inne substancje, podnoszące komfort bioklimatyczny.

Gleby

Skałami macierzystymi gleb dla większości analizowanego obszaru są utwory polodowcowe zlodowacenia środkowopolskiego i bałtyckiego. W warstwie powierzchniowej dominują utwory piaszczyste i gliniaste. Są to gleby w większości lekkie i bardzo lekkie, brunatnoziemne (brunatne i pseudobielicowe), bielicoziemne, bagienne (mułowe i torfowe), poba-gienne (murszowe i czarne ziemie), napływowe (mady rzeczne). Gleby na analizowanym obszarze są w większości kwaśne i bardzo kwaśne, charakteryzują się określonymi potrzebami wapnowania. Na glebach o niskim odczynie rośliny mogą być narażone na łatwiejsze przyswajanie metali ciężkich, co ma toksyczny wpływ na wzrost i rozwój uprawianych roślin. Spotyka się jednak również gleby alkaliczne, które w wyniku nawożenia otrzymały zbyt wysoką dawkę wapnia. Dla obszaru WLGD dominują gleby klas bonitacyjnych IV i V (IV – 37,7 %, V – 29,2 %). Znaczący udział ma też klasa VI (16,9%) i III (15,2%). Pozostałe klasy występują śladowo. Generalnie niewłaściwie prowadzona polityka nawożenia i słaba jakość gleb nie predestynuje obszaru do intensywnej produkcji rolniczej.

Bogactwa naturalne

Teren Krainy Lasów i Jezior jest ubogi w kopaliny. Interesujące, ze względów gospodarczych są jedynie surowce typowe dla krajobrazu polodowcowego, takie jak kruszywa: piaski, żwiry oraz surowce ilaste, ropy i gliny. Na analizowanym obszarze udokumentowano także złoża gazu ziemnego i węgla brunatnego, jak też złoża kopalin pospolitych – kruszywa naturalnego, surowców ilastych ceramiki budowlanej i kredy jeziornej. Najważniejsze zlokalizowane złoża, to:

- Złoża gazu ziemnego (Żakowo - gmina Lipno, gmina Przemęt),
- Złoża węgla brunatnego (gminy: Rydzyna, Przemęt),
- Złoża kruszyw naturalnych (cały obszar),
- Złoża kredy jeziornej (gminy Osieczna, Świąciechowa, Wolsztyn).

Lesistość

Obszar WLGD Kraina Lasów i Jezior charakteryzuje się stosunkowo dużym udziałem lasów, stanowiącym ok. 27,5% ogólnej powierzchni, co jest wskaźnikiem powyżej średniej

województwa, ale poniżej średniej krajowej. Teren ten charakteryzuje się dużym udziałem atrakcyjnych krajobrazowo lasów i powierzchni zadrzewionych. Szata roślinna jest bardzo zróżnicowana, co jest spowodowane urozmaiceniem pochodzenia i rzeźby terenu, stosunków wodnych, glebowych oraz stopniem ingerencji człowieka w naturalne biocenozy. W lasach występują wszystkie nizinne typy siedliskowe (bory suche). Dominującą część powierzchni leśnej zajmują typy borowe z przewagą boru świeżego i boru mieszanego świeżego. Gatunkiem dominującym jest sosna zwyczajna oraz w mniejszym stopniu brzoza brodawkowa, dąb, akacja, świerk i modrzew. Spotkać tu również można jarzębinę oraz jałowce. Rośliny występujące w warstwie runa leśnego to: borówka czarna, pszeniec gajowy, mchy (zwłaszcza rokitnik, gajnik, widłoząb) oraz wrzos pospolity. Szatę roślinną tworzą również następujące zespoły roślinne:

- Zespoły wodne i bagienne (torfowiska wysokie, przejściowe i niskie),
- Zespoły zaroślowe,
- Zespoły łąkowe.

Fauna

Świat zwierzęcy obszaru jest typowy dla nizinnych obszarów kraju. W lasach żyją jelenie, daniela, sarny i dziki, a także lisy, borsuki i kuny. Spośród innych ssaków najczęściej spotykane to zając, a z chronionych - wydra, wiewiórka, orzesznica, żołądnica, jeź zachodnioeuropejski, ryjówka aksamitna, kret oraz nietoperze, nocek duży i mroczek posrebrzany. Najlepiej rozpoznana jest fauna ptaków, niemal w całości podlegająca ochronie gatunkowej. W lasach i rozległych obniżeniach dolinnych stwierdzono występowanie całego szeregu gniazdujących i żerujących ptaków, w tym m.in. gatunków zagrożonych w skali europejskiej: rybitwy czarnej, żurawia, bociana białego, kureczki zielonej, baka, błotniaka stawowego, błotniaka zbożowego, rycyka, sowy błotnej, kani czarnej, dzięcioła czarnego, lelka, zimorodka, dzierzby gąsiora, skowronka borowego. Liczebność tych gatunków spada, głównie na skutek obniżenia poziomu wód oraz wskutek wielu niekorzystnych czynników antropogenicznych, w tym m.in. używania pestycydów w rolnictwie. Mniejsze zróżnicowanie ekosystemów na obszarach wysoczyznowych wpływa również na zubożenie żyjącej tu awifauny lęgowej. Wyjątkiem są niewielkie zbiorniki wodne, będące miejscami koncentracji ptaków lęgowych i przelotnych (łabędzia niemego, cyraneczki, perkoza, kurki wodnej i in.). Na polach spotkać można bażanty i kuropatwy. Spośród chronionych gatunków kręgowców występują na omawianym obszarze cztery gatunki gadów: jaszczurka zwinka, padalec, zaskroniec i żmija zygzakowata oraz płazy reprezentowane wyłącznie przez żaby i ropuchy. Fauna ryb ogranicza się do gatunków pospolitych, w wielu zbiornikach wodnych kształtowana jest przez działalność gospodarczą człowieka. Duży wpływ na ilość i jakość ryb w rzekach ma zły stan czystości ich wód. W efekcie coraz rzadziej spotykane są: kielb białopłetwy, śliz, piskorz, czy

pocierniec. Licznie reprezentowane są owady, wśród których występują m.in. tęcniki, biegacze, koziorożec dębosz, rohatyniec nosorożec, modliszka oraz paż królowej i paż żeglarz.

Zasoby wodne

Wody podziemne

Większość analizowanego obszaru leży w obrębie jednostek hydrogeologicznych, na które składają się dwa piętra wodonośne, trzeciorzędowe i czwartorzędowe. Piętro trzeciorzędowe związane jest z osadami piaszczysto-żwirowymi miocenu i oligocenu. Jego miąższość rozciąga się od kilku do kilkunastu metrów. Wyróżnić w nim można dwa poziomy mioceński i dolnomioceńsko-oligocenski. Na piętro czwartorzędowe składają się dwa poziomy - gruntowy i międzyglinowy. Wody z tych poziomów posiadają podwyższoną zawartość żelaza i manganu, nie odpowiadają, więc pod tym względem wymaganiom dla wód pitnych i muszą być uzdatniane. Występowanie wód podziemnych, czwarto – i trzeciorzędowych, związane jest z cechami rzeźby terenu i budowy geologicznej omawianego obszaru. Piętro czwartorzędowe znajduje się w dwóch podstawowych strukturach hydrologicznych: pradolinnych i dolinnych oraz dolin kopalnych. Wody podziemne odcinka dolin kopalnych (Pradoliny Warszawsko–Berlińskiej) związane są z osadami piaszczystymi, rzadziej żwirowymi o miąższości 10–50 m, wypełniającymi rozcięcie erozyjne łąk polceńskich i glin czwartorzędowych na wysoczyznach morenowych.

Wody powierzchniowe

Obszar WLGD Kraina Lasów i Jezior jest zasobny w wody powierzchniowe. Główne ciek wodne to rzeki Obra (dopływ Obrzycy i następnie Odry - płynie trzema kanałami), Samica Leszczyńska (lewobrzeżny dopływ południowego kanału Obry), Samica Stara, Masłowska, Młynówka Kaszczorowska, Dojca, Rów Polski (prawobrzeżny dopływ Baryczy) wraz z dopływami. Ponadto na terenie tym występują liczne Rowy i kanały wodne, łączące jeziora i wody płynące.

Jednakże prawdziwym bogactwem obszaru są atrakcyjne krajobrazowo jeziora. Najważniejsze i najciekawsze jeziora Krainy Lasów i Jezior to:

- Gmina Osieczna - Łoniewskie, Świerczyńskie Duże i Małe, Seweryńskie, Drzeczowskie, Witosławskie, Wojnowickie, Grodziskie, Góreckie, Ziemnickie,
- Gmina Krzemieniewo – Górnickie
- Gmina Przemęt – Boszkowskie, Bochyńskie, Przemęckie Małe i Duże, Oleśnickie, Błotnickie, Radomierskie, Górskie, Osowińskie, Wieleńskie, Trzebidzkie (rezerwat), Święte
- Gmina Śmigiel – Wonieść, Jezierzycie

- Gmina Świąciechowa - Krzyckie
- Gmina Wijewo - Lincjusz, Brzeźnie, Białe, Miałkie, Breńskie, Trzytoniowe, Maszynek, Małe
- Gmina Włoszakowice - Zapowiednik (rezerwat), Boszkowskie Wielkie i Małe, Krzyckie, Krzywce, Dominickie, Buckie,
- Gmina Wolsztyn – Berzyńskie, Obrzańskie, Święte, Wolsztyńskie, Rudno, Wilcze, Wuszno, Morskie Oko

Obszary chronione

Na terenie Krainy Lasów i Jezior znajdują się liczne obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody.

Wykaz obszarów chronionego krajobrazu stanowi poniższe zestawienie:

- 1. Pojezierze Krzywińsko-Osieckie wraz z zadrzewieniami Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna-Góra** - największy powierzchniowo obszar chronionego krajobrazu na terenie WLGD, zajmujący 71.425 ha. Obejmuje Pojezierze Krzywińskie i Pojezierze Dolskie oraz dolinę Rowu Polskiego i Rowu Śląskiego. Cechuje go krajobraz zbliżony do naturalnego z niskim stopniem zaludnienia i osadnictwa. Szczególnie cennymi pod względem krajobrazowym i przyrodniczym są tereny dolin Rowu Wysoć, Rowu Polskiego i Rowu Śląskiego oraz jeziora w okolicach Świerczyny. Wysoka lesistość – ponad 40%, liczne jeziora i rzeki oraz bogactwo form rzeźby polodowcowej, a także zadrzewienia, stanowią o atrakcyjności turystyczno-krajobrazowej tego obszaru. Różnorodność biotopów stwarza dogodne warunki do bytowania licznych gatunków flory i fauny, w tym gatunków chronionych, bądź rzadkich i zagrożonych. W skład opisywanego obszaru wchodzi trzy rezerваты przyrody i dwa projektowane. Zarówno wielkość obszaru, jak i różnorodność ekosystemów zapewniają warunki do swobodnego bytowania i migracji roślin i zwierząt, a także możliwość wykorzystania jego walorów naturalnych dla turystyki i wypoczynku.
- 2. Zachodnie Pojezierze Krzywińskie** - specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 5.478,2 ha. Chronione siedliska to: starorzecza i inne naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, torfowiska alkaliczne, śródlądowe, halofilne łąki trzęślicowe, torfowiska nakredowe, grąd środkowoeuropejski, lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe, niżowe zarośla nadrzeczne i okrajkowe, niżowe łąki użytkowane ekstensywnie, nizinne rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników oraz naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne.
- 3. Pojezierze Przemęcko-Wschowskie i kompleks leśny Włoszakowice** - obszar chronionego krajobrazu o powierzchni 41.225 ha, obejmujący następujące jednostki fizjograficzne: Pojezierze Sławskie, Kotlinę Kargowską, Wysoczyznę Leszczyńską i Pradolinę Głogowską. Cechuje go krajobraz zbliżony do naturalnego z niskim stopniem zaludnienia i osadnictwa oraz bez większych zakładów przemysłowych. Liczne jeziora, rzeki i kanały oraz bogactwo form rzeźby polodowcowej stanowią o atrakcyjności przyrodniczej i turystyczno krajobrazowej tego obszaru. Różnorodność biotopów stwarza dogodne warunki do bytowania wielu gatunków flory i fauny, w tym rzadkich chronio-

nych gatunków ptaków wodno-błotnych, drapieżnych i śpiewających. W skład obszaru wchodzi Przemęcki Park Krajobrazowy, trzy rezerваты przyrody i jedno projektowany rezerwat.

4. Kompleks leśny Śmigiel-Święciechowa - obszar o powierzchni 9.025 ha, obejmujący zwarty kompleks leśny wraz z doliną Samicy o cennych wartościach krajobrazowych i przyrodniczych. Szczególnie dotyczy to jego części północnej, gdzie czysta rzeka płynie meandrami pośród łąk i drzewostanów leśnych.

Ponadto na obszarze Krainy Lasów i Jezior znajduje się wiele atrakcyjnych parków, ostoj, rezerwatów i pomników przyrody. Najważniejsze z nich to:

Przemęcki Park Krajobrazowy

Został utworzony w 1991 r. o powierzchni 21.450 ha. Celem powołania Parku było i jest zachowanie jednego z najciekawszych fragmentów krajobrazu polodowcowego w Wielkopolsce oraz związanych z tym krajobrazem zespołów leśno-łąkowo-jeziornych. Park jest wpisany w Wielkoprzestrzenny System Obszarów Chronionych w Polsce. Przemęcki Park Krajobrazowy położony jest w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego na obszarze gmin Przemęt, Włoszakowice, Wijewo i Wschowa (2000 ha poza Krainą Lasów i Jezior). Powierzchnia Parku wynosi 21.450 ha, z tego: lasy zajmują 8.330 ha, użytki rolne 11.640 ha oraz wody 1.480 ha. Na terenie Parku wyznaczone są szlaki turystyczne piesze i wodne. Przemęcki Park Krajobrazowy spełnia funkcję ochronną, dydaktyczno-wychowawczą, turystyczno-rekreacyjną oraz naukowo-badawczą.

Rezerваты przyrody:

- 1. Bagno Chorzemińskie** - rezerwat o powierzchni 3,66 ha, położony na północ od Wolsztyna, przy wiosce Nowy Młyn, zajmuje bezodpływową nieckę otoczoną suchymi borami.
- 2. Wyspa Konwaliowa** – rezerwat o powierzchni 25 ha w gminie Przemęt. Rezerwat utworzono ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych malowniczo na położonej na Jeziorze Radomierskim wyspie, porosłej lasem mieszanym o charakterze naturalnym, w którego runie występują rzadkie gatunki roślin. Rośliną „herbową” wyspy jest występująca łąkowo konwalia majowa. Osobliwością jest jej odmiana o delikatnym różowym żyłkowaniu kwiatów i takiej również barwy nasadach pręcików. Wejście na wyspę jest ściśle regulowane i wymaga uprzedniego zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.
- 3. Torfowisko nad Jeziorem Świętym** - obejmuje powierzchnię 6,84 ha i znajduje się w gminie Przemęt. Rezerwat utworzony został w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych torfowiska przejściowego z typową dla niego roślinnością wraz z eutroficznym jeziorem. W rezerwacie występuje rzadka roślinność, tj.: turzyca pospolita, turzyca zastrzona, żurawina, bobrek trójlistny, bagnica torfowa, rosziczka okrągłolistna.
- 4. Jezioro Trzebidzkie** - obejmuje powierzchnię 90,71 ha, położony jest w granicach administracyjnych gminy Przemęt. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych

i krajobrazowych zeutrofizowanego zbiornika wodnego z roślinnością wodną i szuwarową. Jezioro stanowi ostoję oraz miejsce lęgowe ptaków, a także sprzyja zachowaniu środowiska żywej buczyny pomorskiej. W skład rezerwatu wchodzi zbiornik wodny z przylegającym trzcinowiskiem, fragmenty malowniczego drzewostanu mieszanego z dorodnymi bukami i starymi sosnami, porastającego zboczne wału morenowego ze starodrzewiem olszy czarnej, związanego z glebami torfowymi torfowisk niskich. Stwierdzono na tym terenie bardzo dużą liczbę gatunków ptaków lęgowych, co wyróżnia teren rezerwatu wśród ważnych miejsc rozrodu ptaków w skali Wielkopolski. Ptaki lęgowe, występujące w rezerwacie, to: gęś gęgawa, żuraw, błotniak zbożowy i wąsatka, ponad to licznie gnieźdzą się tu kaczki, perkozy, łyski, bąki i inne.

5. Ostoja Żółwia Błotnego - rezerwat faunistyczny, utworzony w 1974 r. o powierzchni 4,42 ha, obejmuje obszar lasu i bagien w pobliżu miejscowości Witostaw w gminie Osieczna. Celem ochrony jest zachowanie jednego z bardzo nielicznych w Polsce stanowisk żółwia błotnego.

6. Dolinka - rezerwat o powierzchni 1,77 ha, w gminie Lipno, obejmuje on ochroną stanowisko pełnika europejskiego; występuje tu również okazy kukulika zawistego, storczyka szerokolistnego, knieci błotnej, firletki poszarpanej, turzyc i wiele innych.

Ponadto liczne użytki ekologiczne, pomniki przyrody i urządzona zieleń objęta ochroną zabytkową.

Duże tereny Krainy Lasów i Jezior zostały objęte **Europejską Siecią Ekologiczną**

NATURA 2000:

Specjalne Obszary Ochrony SOO:

1. Zachodnie Pojezierze Krzywińskie PLH 300014
2. Jezioro Brenno PLH 300018

Obszary Specjalnej Ochrony OSO:

1. Zbiornik Wonieść PLB 300005
2. Pojezierze Sławskie PLB 300011
3. Wielki Łęg Obrzański PLB 300004

Zanieczyszczenia środowiska

Obszar WLGD cechuje łącznie niewielki stopień degradacji środowiska naturalnego. Na zagrożenia stanu środowiska obszaru zasadniczy wpływ mają czynniki antropogeniczne, związane z rozwojem przestrzennym miast i miejscowości wiejskich, zwiększaniem się presji urbanizacji na tereny otwarte i wzrostem zapotrzebowania na tereny rekreacyjne, niezakończonym procesem porządkowania gospodarki wodno-ściekowej, chemizacją intensywnie prowadzonych upraw rolniczych, zanieczyszczeniem powietrza i hałasem, związanym zwłaszcza z następstwami stale zwiększającego się ruchu pojazdów. Wśród najważniejszych zagrożeń wymienić można:

Zagrożenia powietrza:

- Domowe (spalanie odpadów w piecach i domowych kotłowniach),
- Rolnicze (odory zwierzęce),
- Przemysłowe (spalanie paliw w procesach produkcyjnych),

Zagrożenia gleb:

- Domowe (nielegalne składowanie odpadów, wylwanie ścieków),
- Komunalne (odprowadzenie ścieków, odpadów),
- Rolnicze (nawozy, pestycydy, środki ochrony roślin),

Zagrożenia wód:

- Komunalne (składowiska odpadów, ścieki, oczyszczalnie ścieków),
- Transportowe (składowiska paliw płynnych, szlaki komunikacyjne),
- Rolnicze (nawozy, pestycydy, środki ochrony roślin),
- Atmosferyczne (związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem do wód powierzchniowych)

Hałas i wibracje:

- Drogi i linie kolejowe,
- Linie elektroenergetyczne,

2.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe

Teren Krainy Lasów i Jezior cechuje niezwykła ciągłość tradycji kulturowych i historycznych. Od początków istnienia Państwa Polskiego zawsze w całości wchodził w skład Wielkopolski i dzielił jej losy. Od czasów rozbicia dzielnicowego południowo-zachodnia granica Krainy była zarazem granicą oddzielającą Polskę od Śląska. Obszar Krainy Lasów i Jezior jako teren pograniczny Rzeczypospolitej był poddany naturalnemu procesowi niemieckiego osadnictwa, jednakże zawsze zachował przeważający polski charakter. Po II rozbiorze Polski obszar ten znalazł się w granicach państwa pruskiego. W latach 1807-15 stanowił część Księstwa Warszawskiego, a od 1815 Wielkiego Księstwa Poznańskiego, ponownie w granicach Prus, a potem zjednoczonych Niemiec. W tym okresie ziemie te podlegały procesom wielostronnego nacisku germanizacyjnego. Na tym terenie działały aktywnie polskie organizacje i stowarzyszenia służące utrzymaniu polskiego poczucia narodowego, jak również ziemi i warsztatów pracy w polskim posiadaniu. Należały do nich m. in. kółka rolnicze, banki ludowe, towarzystwa przemysłowe i rzemieślnicze, kółka śpiewacze i chóry. Wiele z nich działa po dziś dzień.

Po I wojnie światowej Wielkopolskę, a co za tym idzie Krainę Lasów i Jezior ogarnęło Powstanie Wielkopolskie. Na tym terenie toczyły się zacięte walki. Pomimo, iż powstańcy nie opanowali całego obszaru Krainy, to na mocy postanowień Traktatu Wersalskiego obszar ten w całości znalazł się w granicach II Rzeczypospolitej. Po okresie okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej, teren ten został opanowany przez Armię Czerwoną w styczniu 1945 r. W PRL do 1975 r. cała Kraina wchodziła w skład województwa poznańskiego. W wyniku reformy administracyjnej w 1975 r. znakomita większość obszaru znalazła się w województwie leszczyńskim. Jedynie Wolsztyn został włączony do województwa zielonogórskiego. Po

kolejnej reformie w 1998 r. ponownie wszystkie 12 gmin znalazło się w granicach województwa wielkopolskiego.

Wielowiekowa przynależność do regionu wielkopolskiego, nie pozostała bez wpływu na kształtowanie się postaw mieszkańców i wykształcaniu przedsiębiorczości oraz społeczeństwa obywatelskiego.

Gospodarka na terenie Krainy Lasów i Jezior przez stulecia opierała się przede wszystkim na rolnictwie. Od XIX w. powstawały liczne niewielkie zakłady przetwórcze. Głównym czynnikiem aktywizacji, oprócz unowocześnienia metod gospodarki rolnej, była budowa linii kolejowych. Drugim wyraźnym działem była gospodarka leśna, oparta o duże kompleksy borów. Pewne znaczenie miały formy specyficzne dla pojezierza: rybołówstwo, wydobycie torfu i kruszyw.

Wymienione działy gospodarki kontynuowane były również po II wojnie światowej. Struktura władania ziemią, jaka się ukształtowała, odzwierciedlała w dużym stopniu wcześniejszą: tam gdzie dominowała duża własność ziemską (przy charakterystycznej strukturze osadniczej – folwarki), zastąpiły ją Państwowe Gospodarstwa Rolne. Po ich upadku (po r. 1990), stopniowo większość arealów wykupiona/wydzierżawiona została od Agencji Rolnej przez prywatne gospodarstwa wielkotowarowe. Tam gdzie dominowała gęsta struktura osadnicza, przeważały drobne gospodarstwa rodzinne, jednak (zwłaszcza w ostatnim okresie) przy utrwalającej się tendencji do komasacji gruntów.

Spółeczeństwo, mieszkające na obszarze Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania, kultywuje i pielęgnuje wiele zwyczajów i obrzędów, mających swoje podłoże w wyznawanej religii lub tradycji wielopokoleniowej. Do najważniejszych z nich należą: dożynki wiejskie (co roku, po zakończeniu żniw, w poszczególnych wsiach odbywają się dożynki – jest to moment aktywizacji społeczności lokalnej - w organizację dożynek angażuje się nie tylko władze gmin czy rada sołecka z sołtysem, ale również organizacje pozarządowe; frekwencja na dożynkach jest bardzo duża), odpusty (na terenie obszaru WLGD jest dużo kościołów, w których odbywają się odpusty w święta patronów kościelnych; odpusty zbierają osoby z terenów sąsiadujących gmin, są okazją do imprez o charakterze religijnym i kulturalnym), Siwek, noc świętojańska, nowoletko, zapusty, kolędniczy, podkociołek, śmiercicha, święto pyry, jarmark bożonarodzeniowy, jarmarki wiejskie, żywe szopki, biegi św. Huberta i inne.

Na omawianym obszarze odbywa się szereg imprez o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym. Wiele z nich posiada wieloletnią tradycję i na trwałe wpisały się w miejscowy krajobraz kulturowy. Z najważniejszych wymienić należy: rajdy piesze, rowerowe (rowerówki), konne i kajakowe, plenery malarsko-rzeźbiarskie, konkursy muzyczne, plastyczne, recytatorskie, festyny, spotkania chórów i zespołów wokalnych, Wielkopolski Konkurs Młodych Instrumentalistów Członków Orkiestr Dętych im Jana Schulza, Konkurs Młodych Muzyków im. Karola Kurpińskiego, Międzynarodowy Konkurs Organowy w Wolsztynie, Dni Muzyki

Cerkiewnej, Ogólnopolski Festiwal Starych Ciągników i Maszyn Rolniczych im. Jerzego Samelczaka - w Wilkowicach, Międzywojewódzki Sejmik Wiejskich Zespołów Teatralnych, konkursy gwary, sejmiki teatralne, Wystawa Koni Hodowlanych, zawody hippiczne i w powożeniu, parady parowozów, Konkurs Kapel Dudziarskich, Ogólnopolski Bieg Sokoła, Dni Baroku (Rydzyna po królewsku) i inne.

Na omawianym obszarze znajduje się wiele obiektów o charakterze zabytkowym. Wśród nich można znaleźć najczęściej budynki mieszkalne, gospodarcze, cenne parki oraz obiekty sakralne. Do najcenniejszych należą liczne zespoły pałacowo-parkowe i dworskie oraz kościoły i klasztory.

Unikalną atrakcją na skalę międzynarodową jest jedyna w Europie czynna parowozownia obsługująca planowe pociągi osobowe i towarowe, kursujące na trasach Leszno–Wolsztyn–Zbąszynek oraz Wolsztyn–Poznań. Znajduje się w niej około 30 parowozów z 13 serii, w tym najstarszy z 1908 r., nadal sprawny. Parowozownię można zwiedzać.

Ponadto wśród obiektów o charakterze muzealnym w Krainie Lasów i Jezior wymienić należy m. in.: Muzeum Regionalne w Wolsztynie, w skład którego wchodzi: Muzeum Marcina Rożka, Muzeum Roberta Kocha i Skansen Budownictwa Ludowego Zachodniej Wielkopolski; Muzeum Misyjne w Obrze, Wiatrak Józef – Muzeum Rolnictwa i Młynarstwa w Rydzynie.

2.4. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru

Ludność

Liczba ludności na obszarze Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior wyniosła na koniec 2006 r. 127 597 osób. Gęstość zaludnienia na omawianym obszarze wyniosła 73,92 osoby na km², 102 kobiety przypadają na 100 mężczyzn – to wskaźniki poniżej średniej krajowej.

Zaludnienie obszaru jest w miarę równomierne, choć poszczególne gminy znacznie różnią się co do liczby mieszkańców. Najwięcej ludności liczy gmina Wolsztyn (ponad 29 tys.), najmniej gmina Wijewo (tylko 3,4 tys.). Rzeczą charakterystyczną dla obszaru jest dodatni przyrost naturalny w każdej gminie. W 2007 roku na omawianym obszarze urodziło się 390 osób więcej niż zmarło, co oznacza przyrost na poziomie 3,54 na 1 tys., co jest wskaźnikiem znacznie wyższym niż średnia krajowa. Obszar charakteryzuje się również wysokim saldem dodatnim migracji (poza Wolsztynem). Widoczne jest to w szczególności w gminach bezpośrednio sąsiadujących z Leszmem – Święciechowie i Lipnie, które korzystają z efektu aglomeracyjnego tj. osiedlania się mieszkańców miasta na nowych terenach budownictwa mieszkaniowego w podleszczyńskich miejscowościach.

Silną stroną obszaru jest zdrowa struktura demograficzna. Wskaźniki demograficzne są korzystniejsze niż średnia krajowa. Stosunkowo więcej osób jest w wieku przedprodukcyjnym – 21,3 % (średnia dla kraju - 20,1%) i produkcyjnym – 65,9 % (średnia dla kraju - 64,2%), znacznie mniej w wieku poprodukcyjnym – 12,8 % (średnia dla kraju - 15,7%). Zdrowa struktura demograficzna pozytywnie wpływa na lokalny rynek pracy, oznacza również mniejsze wydatki, związane z opieką społeczną i zdrowotną.

Bezrobocie

Analizowany obszar charakteryzuje się niewielkim, w relacji do średniej krajowej, poziomem bezrobocia. Średnia stopa bezrobocia dla całego obszaru wyniosła na koniec września 2007 roku 5,6%, podczas gdy średnia dla województwa wielkopolskiego w tym samym okresie wyniosła 8,3%, a średnia dla kraju 11,6%.

Wskaźnikiem, który lepiej określa rzeczywisty obraz bezrobocia na danym obszarze, jest liczba osób pozostających bez pracy na 1.000 mieszkańców. Najkorzystniejsza sytuacja pod tym względem kształtuje się we Włoszakowicach, najgorzej radzą sobie z bezrobociem gminy Rydzyna, Lipno i Wijewo.

Największy odsetek wśród osób pozostających bez pracy stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Powyżej 2 lat pozostaje bez pracy blisko ¼ ogółu bezrobotnych, powyżej roku nawet 34%. Wysokie wskaźniki osób pozostających na bezrobociu do 3 miesięcy (blisko 32%) wskazują, że duża grupa osób nie ma problemów ze znalezieniem nowej pracy. Bezrobocie dotyka najczęściej osoby w wieku 25-34 lat oraz osoby, dopiero wchodzące na rynek pracy. Obie te grupy stanowią trochę ponad połowę ogółu bezrobotnych.

Regułą jest, że bezrobocie częściej dotyka osoby z niższym wykształceniem. Obszar Krainy Lasów i Jezior nie jest w tym względzie wyjątkiem. Najczęściej bez pracy pozostają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz bez wykształcenia, najmniejszy problem ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem wyższym.

Bezrobocie na terenie WLGD obniża się i rośnie zgodnie z tendencjami krajowymi, także w liczbach bezwzględnych. Należy się spodziewać, że szybki rozwój gospodarczy terenu poprawi relatywnie niezłą sytuację na lokalnym rynku pracy.

Gospodarka obszaru Krainy Lasów i Jezior

Przeważająca część obszaru (poza miejskimi częściami gmin) ma charakter rolniczy. Na obszarze WLGD swoją siedzibę ma ponad 7.700 podmiotów gospodarczych (według ewidencji gminnych), z których zdecydowana większość reprezentuje branżę handlową (ponad 50%). Zwraca uwagę stosunkowo wysoki udział firm z branży budowlanej. Na terenie obszaru zlokalizowanych jest tylko kilkanaście firm, zatrudniających ponad 250 osób.

Ważnym wskaźnikiem, wskazującym na warunki działania podmiotów gospodarczych, jest liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców. Wskaźnik ten na koniec 2006 roku dla analizowanego obszaru był wyższy od średniej dla województwa wielkopolskiego i średniej dla kraju (WLGD – 103,9, woj. wielkopolskie 101,2, Polska 94,8).

Teren Krainy Lasów i Jezior należy do obszarów o najwyższej kulturze rolnej w Polsce, choć warunki przyrodnicze nie sprzyjają intensywnej produkcji rolniczej. Jak już wcześniej wspomniano, gleby są słabej jakości, co przekłada się na niską dochodowość produkcji rolniczej. Gospodarstwa są silnie rozdrobnione, 54,7% z nich nie przekracza powierzchni 5 ha. Należy przypuszczać, że uprawa roli dla większości takich gospodarstw nie jest podstawą utrzymania. Gospodarstw silnych, powyżej 15 ha, jest na omawianym obszarze niespełna 12,1% ogółu, ale gospodarują one na blisko połowie obszaru. W zakresie upraw dominują zboża i mieszanki zbożowe oraz ziemniaki, choć istnieją duże gospodarstwa specjalizujące się w innych uprawach np. rzepaku. W hodowli tradycyjnie duże znaczenie ma trzoda chlewna i bydło mleczne. W niektórych gminach działają grupy producentów rolnych (zboż i roślin oleistych, trzody chlewnej).

Uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe i zagospodarowanie przestrzenne obszaru Krainy Lasów i Jezior, predestynują region do pełnienia funkcji turystycznych i rekreacyjnych. Na terenie WLGD istnieje już rozwinięta infrastruktura turystyczno-rekreacyjna, choć nierównomiernie rozmieszczona. Kompleksy konferencyjno-rozrywkowo-gastronomiczne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, motele i pensjonaty, schroniska młodzieżowe, gospodarstwa agroturystyczne, restauracje, gospody, punkty małej gastronomii, pola namiotowe koncentrują się w zachodniej części Pojezierza Leszczyńskiego (gminy Włoszakowice, Wijewo, Przemęt). Pozostałe gminy pod tym względem, pomimo porównywalnego potencjału odczuwają braki w tym zakresie.

Organizacje pozarządowe na obszarze Krainy Lasów i Jezior

Na omawianym obszarze ludność aktywnie działa w organizacjach pozarządowych. W każdej gminie zlokalizowane są Koła Gospodyń Wiejskich i jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które biorą aktywny udział w życiu kulturalnym obszaru. U podłoża programu współpracy z organizacjami pozarządowymi leży przekonanie władz gminnych o korzyściach z niej płynących, potwierdzonych wieloletnim doświadczeniem w realizacji różnych form tej współpracy. Działalność organizacji pozarządowych jest istotną cechą społeczeństwa obywatelskiego, zaś skupieni w nich mieszkańcy to najaktywniejsi i najwrażliwsi na sprawy społeczne obywatele lokalnej społeczności. Ludzie ci są inicjatorami i realizatorami wielu przedsięwzięć, które wspomagają i uzupełniają gminy w realizacji ich zadań. Poza wspomnianymi KGW i OSP do najważniejszych i najaktywniejszych organizacji pozarządowych należą:

Uczniowskie i Gminne Kluby Sportowe, chóry i towarzystwa muzyczne, i stowarzyszenia kulturalne, stowarzyszenia miłośników danych miejscowości, kluby emerytów, stowarzyszenia osób niepełnosprawnych i organizacje charytatywne, stowarzyszenia gospodarcze (izby handlowo-przemysłowe, cech rzemiosł), bractwa kurkowe, koła łowieckie, pszczelarzy, wędkarzy itp.

Brakuje jednakże sprawnych organizacji, realizujących duże projekty lub programy w sposób systematyczny. Poza kilkoma wyjątkami sektor pozarządowy jest słabo zorganizowany, z niewielkim potencjałem merytorycznym i finansowym.

Duża spójność społeczności lokalnej objawia się silnymi więziami rodzinnymi, sąsiedzкими i podejmowaniem wielu działań samopomocowych. Mieszkańcy obszaru chętnie i spontanicznie uczestniczą w akcjach społecznych, charytatywnych i kulturalnych, wyrażając duże zainteresowanie i współodpowiedzialność za te formy aktywności lokalnej.

2.5. Specyfika obszaru

Powyższa analiza wykazała, że cały obszar Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior jest spójny pod względem funkcjonalno-przestrzennym, geograficzno-przyrodniczym, historyczno-kulturowym i społeczno-gospodarczym. Spójność ta wyraża się przede wszystkim w następujących aspektach:

Krajinę Lasów i Jezior cechuje szereg specyficznych cech kulturowych. Na pierwszy plan wysuwa się tradycyjny system wartości, który jest podstawą funkcjonowania społeczności lokalnych. System ten można opisać następującymi wartościami i zachowaniami charakterystycznymi dla mieszkańców obszaru:

- silne poczucie tożsamości terytorialnej, przynależności do swojej małej ojczyzny, świadomość jej historii i wartości,
- funkcjonowanie systemu wartości oraz organizacja społeczeństwa w oparciu o rodzinę,
- odpowiedzialność za innych członków społeczności lokalnej oraz solidarność społeczna,
- używanie przez wielu mieszkańców gwary,
- ważna rola pracy w życiu mieszkańców, a w szczególności etos pracy związany z pracą w rolnictwie.

System wartości cechujący społeczność lokalną obszaru jest na tyle trwały, że mimo zawirowań historyczno-politycznych, w tym degradującego tradycję systemu realnego socjalizmu, stanowi on dla mieszkańców trwały punkt odniesienia.

Przywiązanie do tradycji przyczyniło się do ukształtowania interesującej kultury pielęgnowanej obecnie przez mieszkańców w różnej formie. Aktywność kulturalna, funkcjonowa-

nie zespołów artystycznych oraz nieformalnych środowisk twórczych są kolejnymi znakami rozpoznawczymi Krainy Lasów i Jezior.

Lokalny kapitał ludzki cechuje się m.in.: wielkopolskim etosem pracy oraz rosnącymi dążeniami do podwyższania wykształcenia, co w przyszłości może zaowocować podwyższeniem atrakcyjności zasobów lokalnego rynku pracy. Mieszkańcy obszaru cechują się tzw. poznańską mentalnością, wyrażającą się zamiłowaniem do porządku, dbałością o swoje obejście, gospodarnością, więziami rodzinnymi, solidnością w pracy i wykonywaniu swoich codziennych obowiązków.

Krajobraz materialny i dziedzictwo niematerialne Krainy Lasów i Jezior to splot dwóch wielkich tradycji. Z jednej strony zachowały się tutaj tradycyjne walory wiejskie, rozumiane zarówno jako postawy i system wartości reprezentowany przez mieszkańców, jak też klasyczny wiejski krajobraz ukształtowany w wyniku działalności rolnej i leśnej, z zachowanymi obszarami o wyjątkowych walorach przyrodniczych.

Drugą tradycją jest specyficzny w skali całej Polski etos wielkopolski oraz związana z nimi widoczna spuścizna materialna i kultura życia społecznego i gospodarczego, w szczególności bogata tradycja społeczeństwa obywatelskiego.

Przeprowadzona wcześniej analiza uwarunkowań wskazuje, że bardziej lub mniej istotnych cech budujących specyfikę obszaru Krainy Lasów i Jezior można wskazać wiele. Z punktu widzenia strategicznego rozwoju terenu WLGD oraz realizacji LSR warto zwrócić uwagę na następujące wyróżniki:

1. Cały obszar jest atrakcyjny krajobrazowo i przyrodniczo.
2. Większość obszarów, wchodzących w skład WLGD, leży w strefach obszaru chronionego krajobrazu.
3. Rzeźba terenu oraz szata roślinna są charakterystyczne dla całego obszaru.
4. Warunki klimatyczne są zbliżone dla całego obszaru.
5. W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne, duży udział stanowią użytki leśne i zadrzewione, cechą charakterystyczną jest występowanie dużej liczby jezior w większości gmin, wchodzących w skład WLGD.
6. W strukturze własności dominuje własność prywatna, stanowiąca ponad połowę użytkowanych gruntów; duży udział stanowią grunty Skarbu Państwa, co ma związek z dużym zalesieniem obszaru.
7. W strukturze użytków rolnych zdecydowanej większości obszaru dominują grunty orne, które stanowią $\frac{3}{4}$ areалу.
8. Sieć osadnicza na przeważającej części obszaru jest stosunkowo zwarta, co umożliwia budowanie infrastruktury technicznej.

9. Cały obszar jest dobrze dostępny komunikacyjnie, modernizacji wymaga sieć dróg lokalnych.
10. Na całym obszarze dominują gleby słabe, nie predestynujące obszaru do intensywnej produkcji rolniczej; jednocześnie w strukturze funkcjonalnej całego obszaru (poza terenami miejskim) dominuje rolnictwo jako podstawowa działalność.
11. Na całym obszarze brak jest udokumentowanych większych złóż surowców mineralnych, poza punktowymi złożami gazu ziemnego, węgla brunatnego i kruszyw naturalnych.
12. Cały obszar powiązany jest siecią tras i szlaków turystycznych, które krzyżują i łączą się, tworząc atrakcyjną ofertę turystyczno-rekreacyjną.
13. Na całym obszarze są kultywowane podobne tradycje i obrzędy, mieszkańcy poszczególnych gmin biorą udział we wspólnych wydarzeniach o znaczeniu kulturalnym.
14. Obszar WLGD charakteryzuje się zdrową strukturą demograficzną o większej liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym i mniejszej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym niż średnia krajowa.
15. Cały obszar charakteryzuje się wysokim dodatnim wskaźnikiem przyrostu naturalnego.
16. Poza miastem Wolsztyn na całym obszarze odnotować można dodatnie saldo migracji.
17. Stopa bezrobocia na całym obszarze jest niższa niż średnia dla województwa i dużo niższa niż średnia dla kraju.
18. W strukturze gospodarczej dominują funkcje rolnicze; wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ewidencji gmin dominują podmioty branży handlowej; wskaźnik łącznej liczby podmiotów rejestru REGON w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców jest wyższy niż średnia dla województwa i kraju.
19. Gospodarstwa rolnicze są silnie rozdrobnione.
20. Mieszkańcy zrzeszeni w organizacjach pozarządowych wykazują się ogromną aktywnością i zaangażowaniem społecznym.
21. Zachowane cechy tradycyjnej wsi wielkopolskiej, zarówno w sensie materialnym (obiekty gospodarcze i mieszkalne, krajobraz wiejski), jak i niematerialnym (tradycje, wartości, zachowania).

Spójność obszaru może być także rozpatrywana w kategorii problemów, które partnerzy publiczni, społeczni i gospodarczy powinni wspólnie rozwiązywać. Należą do nich:

- Niewykorzystywane w odpowiedni sposób dziedzictwo przyrodnicze i historyczne obszaru, w szczególności niewystarczający w stosunku do możliwości rozwój funkcji rekreacyjnych i turystycznych,
- Nieukształtowany, mimo wielu wyróżniających atutów, wizerunek obszaru i mała znajomość atrakcji obszaru w regionie i kraju,
- Słabnąca atrakcyjność obszaru dla swoich mieszkańców, przejawiająca się w coraz silniej odczuwalnych zjawiskach migracji i emigracji zarobkowej,
- Niezadawalające tempo przemian struktury gospodarczej w kierunku działalności pozarolniczych, w szczególności innowacyjnych,
- Postawy części mieszkańców nacechowane brakiem poszanowania dla wartości środowiska naturalnego,
- Konieczność rozszerzania aktywności społecznej mieszkańców, która obecnie stanowi domenę silnych, lecz ograniczonych liczebnie środowisk i grup liderekich, a także zwiększanie udziału społeczności lokalnych w rozwoju swoich miejscowości.

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

SWOT to angielski skrót pochodzący od nazw: strenght – siły, weaknesses – słabości, opprtunities – szanse, threats – zagrożenia. Analiza SWOT umożliwia przeprowadzenie analizy zasobów wewnętrznych. Stawiając na mocne strony i wykorzystując szanse, skutecznie można niwelować słabości i unikać zagrożeń. Analiza SWOT jest techniką porządkującą informacje dotyczące zasobów tego obszaru. Została wykonana na podstawie informacji uzyskanych w diagnozie. Dotyczy całego spektrum zagadnień gospodarczych, środowisko-przyrodniczych, kulturowych i społecznych tego obszaru. WLGD Kraina Lasów i Jezior wykorzystała przeprowadzoną analizę SWOT do sformułowania celów operacyjnych strategii i jej przedsięwzięć.

W celu zanalizowania sytuacji oraz otoczenia obszaru działania WLGD Kraina Lasów i Jezior, poproszono o wyrażenie własnej opinii przedstawicieli środowisk lokalnych, członków stowarzyszenia, przedstawicieli gmin podczas przeprowadzonych warsztatów. Wyniki uzyskano po podsumowaniu wszystkich odpowiedzi respondentów dzięki zastosowaniu jednolitego kwestionariusza w czasie warsztatów.

Na podstawie tychże opinii dokonano szczegółowej analizy statystycznej SWOT badanego obszaru. Analiza polegała na zbadaniu silnych i słabych stron, szans i zagrożeń oraz na wyróżnieniu, które z nich i w jakim stopniu mają największy wpływ na sytuację omawianego obszaru. Jak się okazało, w żadnym z przypadków nie można mówić o decydującym czynniku, gdyż w każdej grupie zmienność wpływu poszczególnych czynników na ogólną sytuację była niewielka, co oznacza, że każdy z nich ma podobny wpływ i żadna z cech nie ma dominującej przewagi nad innymi.

SILNE STRONY (S)	SŁABOŚCI (W)
<ul style="list-style-type: none"> • bogate i różnorodne środowisko przyrodnicze, walory krajobrazowe • duża spójność społeczności lokalnej objawiająca się silnymi więziami rodzinnymi, sąsiedzkimi i podejmowaniem aktywności społecznej • "zdrowa" struktura demograficzna • korzystne położenie • potencjał turystyczny, różnorodność oferty turystycznej • duża liczba wartościowych zabytków • wysoki poziom kultury rolnej • aktywność organizacji pozarządowych • bogate i kultywowane tradycje regionalne o wielowiekowej ciągłości • organizacja wielu tradycyjnych imprez i form spotkań • duża aktywność w zakresie twórczości artystycznej • gęsta sieć osadnicza 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczno-kulturalna • braki w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej i turystycznej • niewystarczający stan infrastruktury ochrony środowiska • niedofinansowanie i potrzeby inwestycyjne gospodarstw rolniczych • niewystarczający dostęp do taniej szerokopasmowej sieci internetowej • ciągle niewystarczająca aktywność społeczna i kulturalna mieszkańców • niska motywacja rolników do przekwalifikowania się • niewystarczająca współpraca między gminami • niewielka intensywność dotychczasowej współpracy trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego • niewielkie doświadczenia w organizacji znaczących w skali regionalnej wydarzeń kulturalnych i rekreacyjno-turystycznych. • niewystarczający poziom promocji turystycznej i inwestycyjnej obszaru. • niska jakość gleb • zły stan infrastruktury drogowej • niedostateczne natężenie połączeń komunikacyjnych • brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego • rozdrobnienie indywidualnych gospodarstw rolnych
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój rekreacji i turystyki • postępująca poprawa wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców • wzrost gospodarczy kraju • pozyskiwanie środków unijnych • wzrost świadomości społecznej • migracja osób z miasta na tereny wiejskie • rozwój pozarolniczych form aktywności • współpraca i wymiana doświadczeń między gminami • aktywizacja osób bezrobotnych • konsolidacja i specjalizacja gospodarstw oraz łączenie się w grupy producenckie • możliwość korzystania z funduszy UE na rozwój obszarów wiejskich • zmiana modelu spędzania wolnego czasu w części społeczeństwa: intensywne wykorzystanie czasu wolnego, aktywne formy rekreacji, preferowany kontakt ze środowiskiem naturalnym • dynamiczny rozwój nowych form i typów turystyki zwiększający możliwości wykorzystywania lokalnych potencjałów. 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie barier i ograniczeń rozwoju gospodarczego • ograniczone środki materialne na realizację projektów inwestycyjnych • niewystarczająca skala wsparcia Państwa w sferze ochrony zabytków • postępujące wykluczenie wielu osób z życia społecznego • emigracja osób młodych oraz osób wykwalifikowanych • zanikanie tradycji wiejskich • niestabilna polityka państwa: częste zmiany przepisów prawnych • zwiększające się możliwości wyjazdów zarobkowych skutkujące narastaniem zjawiska trwałej emigracji • niedostateczna liczba dobrze przygotowanej kadry doradczej -niewielkie możliwości skorzystania z jej usług w zakresie pozyskiwania środków z UE.

Analizując poszczególne silne strony okazuje się, że ważność poszczególnych z nich jest niezbyt zróżnicowana, to znaczy żaden z czynników nie gra dużo większej roli ponad innymi. Można jednak wyróżnić czynnik oceniony jako najważniejsza z silnych stron, a jest nim bogate i różnorodne środowisko przyrodnicze oraz walory krajobrazowe. Wpływ na to miały w zdecydowanie większym stopniu waga przyznana temu składnikowi niż ocena. Kolejne istotne, niemalże równoważne czynniki to: „zdrowa” struktura demograficzna, korzystne położenie, a następnie potencjał turystyczny i różnorodność oferty turystycznej. Najmniej istotna okazała się gęsta sieć osadnicza.

Wśród słabych stron znalazło się więcej czynników, a zmienność ich wpływu na ogół sytuacji była jeszcze mniej zróżnicowana. Wielość czynników i niewielkie zróżnicowanie powodują, że ich udziały w całości kategorii są niewielkie. Można je jednak uszeregować. I tak największą wadą badanego obszaru jest zły stan infrastruktury drogowej, czynnik ten jest najistotniejszy według ankietowanych, przy czym osiągał najwyższe z negatywnych ocen. Najslabiej odznaczyło się rozdrobnienie gospodarstw. Uwagę należy także zwrócić na czynniki takie, jak niewystarczający stan infrastruktury ochrony środowiska, brak planów zagospodarowania oraz braki w infrastrukturze turystycznej, ponieważ stanowią one elementy o dużej wadze, z których respondenci byli niezadowoleni.

Jeśli chodzi o szanse to podobnie jak pozostałe grupy czynników, również tutaj poszczególne składniki są mało zróżnicowane pod względem przypisywanej im wagi. Można tutaj także wyróżnić dwa skrajne czynniki, które wyróżniają się na tle pozostałych. Są to: rozwój turystyki, jako największa szansa rozwoju, głównie z powodu uzyskania dość wysokiej przeciętnej oceny, w mniejszym stopniu z powodu wysokiej istotności, a także konsolidacja i specjalizacja oraz łączenie się w grupy producenckie, która z kolei jest najmniej znaczącą w tej grupie cechą.

W przypadku zagrożeń, składniki tej grupy czynników charakteryzują się najmniejszą zmiennością. Spowodowane jest to małą liczbą czynników oraz faktem, że przyjmują one tylko trzy wagi w kształtowaniu ogółu zagrożeń. Największy wpływ, mają: tworzenie barier i ograniczeń rozwoju gospodarczego, a także ograniczone środki materialne na realizację zadań inwestycyjnych, głównie z powodu wysokiej wagi według ankietowanych. Najniższy udział natomiast, osiągają trzy czynniki: pogarszanie się opłacalności produkcji rolniczej, zanikanie tradycji wiejskich oraz emigracja osób młodych i osób wykwalifikowanych, co czyni je mniejszymi zagrożeniami, zarówno z powodu mniejszego wpływu jak i z ocen nie tak niskich jak w przypadku pozostałych czynników.

Wnioski z przeprowadzonej analizy:

Rozwój funkcji gospodarczych i osadniczych obecnego obszaru Krainy Lasów i Jezior nie pociągnął za sobą dramatycznej degradacji środowiska przyrodniczego i kulturalnego. W gminach tworzących WLGD zachowane zostały unikatowe wartości pozwalające na rozwój nowych działalności w dziedzinie turystyki, rekreacji, wytwarzania lokalnych produktów rolnych, spożywczych, rzemieślniczych.

Z przeprowadzonej analizy SWOT można wyciągnąć szereg różnych wniosków wpływających na kształt Lokalnej Strategii Rozwoju. Najważniejsze konkluzje wytyczające myślenie o celach i przedsięwzięciach dla obszaru LGD przedstawiają się następująco:

- Atrakcyjność obszaru Krainy Lasów i Jezior dla podmiotów w otoczeniu może być bardzo wysoka ze względu na jego kulturę o wielowiekowej ciągłości i wynikające stąd możliwości kształtowania unikatowych produktów i usług, czerpiących swoją siłę z tradycji wiejskich,
- Wyjątkowość walorów przyrodniczych obszaru stwarza szanse na ich lepsze gospodarcze wykorzystanie, przy jednoczesnej konieczności zachowywania zasad rozwoju zrównoważonego,
- Niewątpliwym autem Krainy Lasów i Jezior jest istnienie doskonałych warunków dla rozwoju rekreacji i turystyki, dzięki obecności pięknych lasów i wielu jezior. Ponadto istnieje duże zapotrzebowanie na usługi turystyczne i agroturystyczne oraz podjęcie działań w kierunku promocji obszaru objętego lokalną strategią rozwoju,
- Bogata historia obszaru, wielkopolskie cechy społeczności lokalnej i obecne kontakty z zagranicą powodują, że mieszkańców obszaru cechuje gościnność i otwartość na nowe inicjatywy, a to z kolei dobrze rokuje dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych oraz tworzeniu i wdrażaniu projektów o wysokim poziomie innowacyjności,
- System wartości charakterystyczny dla Wielkopolski oraz wysoka aktywność środowisk liderek tworzą dobrą podstawę dla realizacji partnerskich projektów w ramach WLGD,
- Duże zainteresowanie mieszkańców nowymi obszarami aktywności gospodarczej i społecznej świadczy o znacznych możliwościach wdrażania niekonwencjonalnych i innowacyjnych projektów,
- Radykalnej modernizacji i uzupełnienia wymaga infrastruktura obszaru w taki sposób, aby odblokowywać inicjatywy społeczne, tworzyć nowe miejsca spotkań mieszkańców oraz zwiększać możliwości obsługi ruchu turystycznego,

- Dla rozwoju obszaru konieczne jest dalsze upodmiotowienie społeczności lokalnych; powinno temu służyć w pierwszym rzędzie zwiększenie możliwości mieszkańców w podejmowaniu aktywności społecznych i gospodarczych; wymaga to ciągłego podwyższania kwalifikacji mieszkańców, a także stworzenia bazy instytucjonalnej umożliwiającej przekładanie pojedynczych i do-
rażnych inicjatyw w system partnerskiego wspierania rozwoju obszaru przez podmioty z różnych sektorów,
- Zbyt mało uwagi poświęcają mieszkańcy aktywnemu wypoczynkowi. Mimo ko-
rzystnych warunków przyrodniczo-krajobrazowych zainteresowanie aktywną
rekreacją jest ograniczone.
- Pomimo wielu osiągnięć w działalności społecznej, a także w dziedzinie spor-
tu i kultury, obok grup społecznych stale angażujących się w różnego rodzaju
inicjatywy znaczna część mieszkańców pozostaje obojętna na to co dzieje się
w ich otoczeniu – realizacja LSR powinna przyczynić się do „otwarcia” małych,
zamkniętych środowisk i zawiązywania realnego partnerstwa lokalnego wyko-
rzystującego potencjał obszaru.
- Sposób realizacji jakichkolwiek projektów musi uwzględniać konieczność za-
chowania wielkiego atutu Krainy Lasów i Jezior, jakim jest wiejski charakter
obszaru i silne pozytywne więzi, występujące w ramach społeczności lokal-
nych, ze szczególnym uwzględnieniem więzi sąsiedzkich i skłonności do po-
dejmowania działań na rzecz lokalnej wspólnoty.

4. Cele ogólne i szczegółowe LSR oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia

Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Krainy Lasów i Jezior zostały oparte na wnioskach z przeprowadzonej analizy SWOT. Poszczególne cele wynikają z przyjętej wizji rozwoju WLGD Kraina Lasów i Jezior do 2015 roku. Cele są odzwierciedleniem wizji tj. narzędziem w jaki sposób Lokalna Grupa Działania będzie wizję realizować.

Wizja rozwoju jest opisem stanu, który zamierzamy osiągnąć w perspektywie wieloletniej. Z punktu widzenia planowania strategicznego jest obrazem, którego realizacja powinna być wyznacznikiem działań poszczególnych instytucji zaangażowanych w rozwój całego obszaru objętego niniejszą strategią.

W wyniku prowadzonych dyskusji w czasie debat i spotkań z zaangażowanymi partnerami przyjęto wizję, którą można ująć w następujących sformułowaniach:

W wyniku realizacji założeń niniejszej strategii i innych działań, wykonywanych przez wiele podmiotów, działających w cechującej się bogactwem kulturowo-przyrodniczym Krainie Lasów i Jezior, rozwinięta jest nowoczesna, oparta o wydajne i zdrowe technologie, dobrze zorganizowana działalność rolnicza. Istnieją dogodne warunki dla rozwoju działalności gospodarczej, zwłaszcza w obszarze turystyki i rekreacji. Powoduje to dywersyfikację możliwości rozwojowych oraz podniesienie poziomu życia i zadowolenia mieszkańców. Szereg realizowanych innowacyjnych projektów społecznych i inwestycyjnych we wszystkich obszarach życia sprawia, że społeczność lokalna działa w sposób aktywny i przedsiębiorczy. Mieszkańcy są otwarci i zaangażowani w otaczające ich sprawy, mają możliwość realizowania swoich życiowych planów.

W procesie planowania strategicznego przy tworzeniu strategii określono najpierw cele ogólne, dzięki którym realizowana będzie wizja oraz cele szczegółowe, które będą realizowały cele ogólne.

Cele szczegółowe określają obszary, które będą wspierane środkami z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, na lata 2007 – 2013. Z celów szczegółowych wynikają przed-

sięwzięcia, a z nich preferowane typy projektów, które będą brane pod uwagę podczas wyboru konkretnych projektów do realizacji lokalnej strategii rozwoju.

Dla każdego z przedsięwzięć przedstawiona została charakterystyka w formie matrycy logicznej, w której szczegółowo zostały rozpisane wszystkie planowane w jego ramach działania. Matryca logiczna każdego z przedsięwzięć wskazuje na wskaźniki oddziaływania, rezultatu i produktu, które wskazują na długookresowe i krótkookresowe skutki podjętych operacji. W ramach przedsięwzięć operacje przyporządkowano poszczególnym działaniom: „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania”, „Wdrażanie projektów współpracy”.

Po określeniu wizji i misji działania Lokalnej Grupy Działania, w wyniku prac warsztatowych wypracowano cele ogólne. Są to cele strategiczne o charakterze długofalowym, których osiągnięcie będzie przybliżać pożądany stan rozwoju obszaru, nakreślony w jego wizji.

Cele te są następujące:

Cel ogólny 1

Poprawa jakości życia na obszarze działania WLGD Kraina Lasów i Jezior

Cel ogólny 2

Wzrost poziomu aktywności mieszkańców Krainy Lasów i Jezior

Cel Ogólny 3

Poprawa pozycji Krainy Lasów i Jezior w otoczeniu

Są to cele o charakterze strategicznym i długim horyzoncie realizacji (do 2015 r.), ale zarazem korespondują z celami Osi 4 LEADER określonymi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013:

- poprawa jakości życia,
- zwiększenie różnorodności gospodarczej,
- zwiększenie liczby miejsc pracy,
- aktywizacja mieszkańców,
- wzmocnienie kapitału społecznego,
- zachowanie i lepsze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

W ramach celów ogólnych sformułowano cele szczegółowe, których realizacja, poprzez konkretne działania, będzie przyczyniała się do osiągnięcia celu ogólnego. Cele te są następujące:

Cel ogólny 1

Poprawa jakości życia na obszarze działania WLGD Kraina Lasów i Jezior

cel szczegółowy 1.1.

Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej

cel szczegółowy 1.2.

Ochrona cennych elementów dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego wraz z poprawą ich dostępności

Cel ogólny 2

Wzrost poziomu aktywności mieszkańców Krainy Lasów i Jezior

cel szczegółowy 2.1.

Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej

cel szczegółowy 2.2.

Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w rozwój swoich małych ojczyzn

Cel szczegółowy 2.3

Integracja działań lokalnych podmiotów

Cel szczegółowy 2.4

Podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców

Cel Ogólny 3

Poprawa pozycji Krainy Lasów i Jezior w otoczeniu

cel szczegółowy 3.1.

Rozwój potencjału rekreacyjno-turystycznego

cel szczegółowy 3.2.

Promocja atrakcyjnego wizerunku regionu

Wszystkie cele są możliwe do zrealizowania w okresie wdrażania LSR. Poniżej określono terminy osiągnięcia celów:

cel szczegółowy		termin
1.1.	Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej	2014
1.2.	Ochrona cennych elementów dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego wraz z poprawą ich dostępności	2014
2.1.	Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej	2014
2.2.	Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w rozwój swoich małych ojczyzn	2013
2.3.	Integracja działań lokalnych podmiotów	2014
2.4.	Podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców	2013
3.1	Rozwój potencjału rekreacyjno-turystycznego	2014
3.2	Promocja atrakcyjnego wizerunku regionu	2014

Realizacja celów LSR odbywać się będzie przez wdrażanie operacji zgrupowanych w ramach czterech przedsięwzięć. Poniższy wykres obrazuje zależności pomiędzy celami ogólnymi, celami szczegółowymi i przedsięwzięciami.

WIZJA

CEL OGÓLNY 1
Poprawa jakości życia
na obszarze działania WLGD
Kraina Lasów i Jezior

CEL OGÓLNY 2
Wzrost poziomu aktywności
mieszkańców
Krainy Lasów i Jezior

CEL OGÓLNY 3
Poprawa pozycji
Krainy Lasów i Jezior
w otoczeniu.

cel szczegółowy 1.1.
Poprawa
stanu infrastruktury
społeczno-
kulturalnej

cel szczegółowy 1.2.
**Ochrona cennych
elementów dziedzictwa przyrodniczego
i historycznego
wraz z poprawą ich
dostępności**

cel szczegółowy 2.1.
**Rozwój
przedsiębiorczości
pozarolniczej**

cel szczegółowy 2.2.
**Zwiększanie
zaangażowania
mieszkańców
w rozwój swoich małych
ojczyzn**

Cel szczegółowy 2.3
**Integracja
działań lokalnych
podmiotów**

Cel szczegółowy 2.4
**Podniesienie
wiedzy i
umiejętności
mieszkańców**

cel szczegółowy 3.1.
**Rozwój potencjału
rekreacyjno-
turystycznego**

cel szczegółowy 3.2.
**Promocja
atrakcyjnego
wizerunku
regionu**

I, II, III, IV

I, II, III

II, III, IV

I, II, III, IV

I, II, III, IV

I, IV

II, III, IV

III, IV

PRZEDSIĘWZIĘCIE I
Rozwój ośrodków aktywności społecznej

PRZEDSIĘWZIĘCIE II
Z tradycją w przyszłość

PRZEDSIĘWZIĘCIE III
Kraina Lasów i Jezior
regionem aktywnej rekreacji i wypoczynku

PRZEDSIĘWZIĘCIE IV
Nowoczesna wieś

PROJEKTY WSPÓLPRACY

OPIS PLANOWANYCH DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

Przedsięwzięcie I

Rozwój ośrodków aktywności społecznej

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących celów:

Cel ogólny 1

Poprawa jakości życia na obszarze działania WLGD Kraina Lasów i Jezior

cel szczegółowy 1.1.

Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej

cel szczegółowy 1.2.

Ochrona cennych elementów dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i przyrodniczego wraz z poprawą ich dostępności

Cel ogólny 2

Wzrost poziomu aktywności mieszkańców Krainy Lasów i Jezior

cel szczegółowy 2.2.

Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w rozwój swoich małych ojczyzn

Cel szczegółowy 2.3

Integracja działań lokalnych podmiotów

Cel szczegółowy 2.4

Podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców

Uzasadnienie:

Pomimo stosunkowo dużej aktywności organizacji pozarządowych w wielu lokalnych środowiskach Krainy Lasów i Jezior i bogatych historycznych tradycji społeczeństwa obywatelskiego (etos wielkopolski), można zauważyć ciągle niewystarczającą aktywność mieszkańców. Istotnym problemem społecznym jest niedostateczny poziom osiągnięcia przez lokalne środowiska takiego poziomu integracji i aktywności, aby były one zdolne do samodzielnego rozwiązywania wielu istotnych problemów społecznych. W regionie działają organizacje społeczne, ale nie zawsze reprezentują one pożądaną poziom uczestnictwa w lokalnym życiu publicznym. Jednocześnie istnieje dość liczna grupa aktywnych liderów lokalnych, którzy wymagają wsparcia swojej działalności, choćby przez pomoc i doradztwo w zakładaniu i funkcjonowaniu organizacji pozarządowych. Brak jest również wystarczającej ilości wiejskich centrów aktywności lokalnej – miejsc, w których społeczność lokalna mogłaby się spotykać, planować i realizować wspólne działania. Szczególnie istotne wydaje się znalezie-

nie nowego pomysłu na wieś, jej rozwój i możliwości zarabiania we współczesnej gospodarce.

Potrzebna jest wspólna przestrzeń publiczna - obiekty umożliwiające mieszkańcom spotkanie i bycie razem oraz uczestniczenie we wspólnych przedsięwzięciach i wydarzeniach. Takimi obiektami na wsi są świetlice, domy kultury i sale w remizach, place zabaw. Niestety na obszarze WLGD wykorzystanie świetlic wiejskich ogranicza się często do organizowania imprez okolicznościowych. Brakuje zróżnicowanych programów kulturalno-oświatowych, które przyciągnęłyby do świetlic wiejskich różne grupy mieszkańców. Aby mogły one dobrze służyć społeczności lokalnej i ją integrować, muszą spełniać współczesne standardy techniczne i posiadać wyposażenie odpowiednie do oczekiwań swoich użytkowników. Dlatego będą wspierane remonty, modernizacja i doposażenie obiektów społeczno-kulturalnych. Znaczne środki zostaną także przeznaczone na wsparcie działań aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, przede wszystkim organizowanie imprez społeczno-kulturalnych, a także działania szkoleniowo-doradcze dla inicjatyw obywatelskich podejmowanych przez mieszkańców obszaru.

Rozwijanie społeczności lokalnej to nie tylko wsparcie dla działalności organizacji pozarządowych. Niezbędne są działania aktywizacyjne i edukacyjne skierowane do grup, które nie uczestniczą już w edukacji formalnej oraz grup wykluczonych. Zrównoważony rozwój regionu wymaga objęcia tych grup aktywizacją społeczną. Nie uda się to bez wyciągnięcia grup wykluczonych ze sfery marginalizacji społecznej. Szczególnie istotne to jest dla kobiet wiejskich, które z jednej strony są inspiratorem działań na wsi, a z drugiej strony ograniczone są tradycyjnym postrzeganiem roli kobiety w życiu rodzinnym i społecznym.

W ramach przedsięwzięcia preferowane będą następujące operacje:

Działania PROW	Minimalna liczba operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	7	<ul style="list-style-type: none">- budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków, pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, w tym świetlic i domów kultury,- budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów małej architektury- budowa, przebudowa lub remont obiektów sportowych, placów zabaw, miejsc rekreacji przeznaczonych do użytku publicznego- kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego- urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	1	- związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. - usługi i handel związane z organizacją działalności kulturalnej, społecznej i rekreacyjnej
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	2	- związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych - usługi i handel związane z organizacją działalności kulturalnej, społecznej i rekreacyjnej
Małe projekty	30	- podnoszenie świadomości społeczności lokalnej, w tym przez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, - organizacja imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością WLGD; - rozwijanie aktywności społeczności lokalnej, w tym przez: promocję lokalnej twórczości kulturalnej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, w tym kulturowego, historycznego lub przyrodniczego; kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; kultywowanie języka regionalnego i gwary; kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła; - zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, w tym przez remont lub wyposażenie świetlic wiejskich;
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja	4	- działania informacyjne i doradztwo w zakresie przygotowania wniosku i prawidłowego zrealizowania projektu, - badania i analizy dotyczące działalności społecznej i kulturalnej na obszarze WLGD - realizacja wydarzeń kulturalnych i społecznych (np. festiwali, festynów, konkursów) - spotkania (warsztaty, konferencje) aktywizujące społeczność lokalną

Wskaźniki:

Wskaźnik	Jednostka miary	Minimalna wartość osiągnięta do 2014	Wartość bazowa za 2008	Źródło weryfikacji
Wskaźniki produktu:				
Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych/doposażonych obiektów kulturalnych	szt.	5	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych/ doposażonych obiektów sportowych i rekreacyjnych	szt.	2	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba projektów promocyjno-informacyjnych	szt.	10	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba godzin zajęć szkoleniowych/warsztatowych	h	200	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych	szt.	10	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba wspartych mikroprzedsiębiorstw	szt.	3	0	Dane WLGD
Wskaźniki rezultatu:				
Liczba nowych miejsc pracy	etat	2	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba osób uczestniczących w zorganizowanych imprezach kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych	os.	1500	0	Dane beneficjentów pomocy

Wskaźniki oddziaływania:				
Wzrost wydatków j.s.t na działalność społeczno-kulturalną	%	105	100	Dane j.s.t.
Wzrost wydatków j.s.t na sport i rekreację	%	105	100	Dane j.s.t.
Wzrost liczby osób uczestniczących w zorganizowanych formach upowszechniania kultury	%	110	100	Dane j.s.t. Dane beneficjentów pomocy
Wzrost liczby osób uczestniczących w zorganizowanej działalności sportowo-rekreacyjnej	%	110	100	Dane j.s.t. Dane beneficjentów pomocy

Przedsięwzięcie II

Z tradycją w przyszłość

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących celów:

Cel ogólny 1

Poprawa jakości życia na obszarze działania WLGD Kraina Lasów i Jezior

cel szczegółowy 1.1.

Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej

cel szczegółowy 1.2.

Ochrona cennych elementów dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i przyrodniczego wraz z poprawą ich dostępności

Cel ogólny 2

Wzrost poziomu aktywności mieszkańców Krainy Lasów i Jezior

cel szczegółowy 2.1.

Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej

cel szczegółowy 2.2.

Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w rozwój swoich małych ojczyzn

Cel szczegółowy 2.3

Integracja działań lokalnych podmiotów

Cel Ogólny 3

Poprawa pozycji Krainy Lasów i Jezior w otoczeniu

cel szczegółowy 3.1.

Rozwój potencjału rekreacyjno-turystycznego

Uzasadnienie:

Przedsięwzięcie nawiązuje do ważnych wyróżników obszaru związanych z tradycjami gospodarczymi i kulturalnymi. Przyczyni się ono z jednej strony do ochrony i zachowania tych tradycji, a z drugiej strony pozwoli na ich komercjalizację. Jego realizacja jest ściśle skorelowana z rozwojem potencjału rekreacyjno-turystycznego, ale także ma kapitalne znaczenie dla wzrostu poziomu aktywności mieszkańców Krainy Lasów i Jezior.

Przedsięwzięcie jest zorientowane na podejmowanie wspólnych inicjatyw przez mieszkańców oraz tworzenie ułatwień w realizacji wydarzeń. Jego realizacja celu winna prowadzić do wzmocnienia cennych wartości spajających społeczność lokalną i lepszego poznawania się mieszkańców miejscowości poprzez m. in. wzrost liczby zorganizowanych wspólnie imprez integrujących mieszkańców obszaru oraz liczby uczestników imprez.

Przedsięwzięcie poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej w sposób sprzyjający nawiązywaniu codziennych kontaktów i realizowaniu działań integrujących społeczność lokalną, służy takiemu ukształtowaniu przestrzeni, która będzie estetyczna, zadbane, przyjazna i bezpieczna dla mieszkańców, a jednocześnie zachowywać będzie architektoniczne tradycje obszaru. Powinna to być przestrzeń, w której mieszkańcy będą mogli realizować swoje aspiracje i podejmować projekty integrujące społeczności lokalne. Działania rewitalizacyjne prowadzić będą do zachowania i ponownego zagospodarowania terenów i obiektów pełniących ważne funkcje w swoich miejscowościach.

Podnoszenie wiedzy o historii i kulturze tej ziemi to ważny element budowania mocnych związków lokalnych społeczności z regionem. Będzie on realizowany w formie wydawania publikacji, organizowania konferencji, seminariów oraz edukacji regionalnej realizowanej w placówkach oświatowych. Z uwagi na szereg ciekawych imprez organizowanych na terenie WLGD konieczne będzie stworzenie wspólnego kalendarza imprez przy współpracy wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Istotną sferą działań WLGD będzie wsparcie rewitalizacji i udostępniania charakterystycznych obiektów zabytkowych, podkreślających specyfikę obszaru LGD. Z uwagi na dużą ilość tych obiektów konieczne będzie przeprowadzenie ich waloryzacji oraz wytypowanie zabytków, które w połączeniu z ofertą turystyczną będą stanowiły system atrakcji Krainy Lasów i Jezior. W ramach działań osi 4. PROW Leader, obiekty będą mogły być zabezpieczone, oznakowane, a dla wybranych zostaną przygotowane koncepcje wykorzystania na cele publiczne bądź turystyczne.

Poprawa jakości życia w regionie w sposób bezpośredni związana jest z zachowaniem i odtworzeniem kulturowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego. Niezbędne jest więc podjęcie działań edukacyjnych dla mieszkańców, ale też dla turystów, związanych z ukazaniem walorów przyrodniczych i kulturowych, korzyści i sposobów ich zachowania i od-

tworzenia. Dla skutecznej realizacji tych założeń niezbędna jest współpraca pomiędzy istniejącymi organizacjami, instytucjami i osobami prywatnymi oraz wsparcie ich inicjatyw.

W ramach przedsięwzięcia preferowane będą następujące operacje:

Działania PROW	Minimalna liczba operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	3	<ul style="list-style-type: none"> - budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków, pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, w tym świetlic i domów kultury, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów wpisanych do rejestru zabytków, - budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów małej architektury ze szczególnym uwzględnieniem obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub o wartości historycznej, - zakup towarów służących przedsiębiorstwom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów - rewitalizacja budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawianie lub konserwacja lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci - zakupy i odnawianie obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa i ich adaptacja na cele publiczne - budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów budowlanych, przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn - odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej, wpisanych zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	2	<ul style="list-style-type: none"> - w sferze przetwórstwa produktów rolnych – wytwarzanie i sprzedaż produktów i potraw regionalnych - w sferze rzemiosła i rękodzielnictwa – wikliniarstwo, kowalstwo, rzeźbiarstwo, w tym użytkowe, hafciarstwo i pokrewne, rymarstwo, stolarstwo tradycyjne itp.
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	3	<ul style="list-style-type: none"> - w sferze przetwórstwa produktów rolnych – wytwarzanie i sprzedaż produktów i potraw regionalnych - w sferze rzemiosła i rękodzielnictwa – wikliniarstwo, kowalstwo, rzeźbiarstwo, w tym użytkowe, hafciarstwo i pokrewne, rymarstwo, stolarstwo tradycyjne itp.
Małe projekty	30	<ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie świadomości społeczności lokalnej, w tym przez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, - organizacja imprez kulturalnych na obszarze objętym działalnością WLGD; - rozwijanie aktywności społeczności lokalnej, w tym przez: promocję lokalnej twórczości kulturalnej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, w tym kulturowego, historycznego lub przyrodniczego; kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; kultywowanie języka regionalnego i gwary; kultywowanie trady-

		<p>cyjnych zawodów i rzemiosła;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym przez: odbudowę albo odnowienie lub oznakowanie budowli lub obiektów małej architektury wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków; odnowienie dachów lub elewacji zewnętrznych budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków; remont lub wyposażenie muzeów, remont lub wyposażenie świetlic wiejskich; - inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług opartych na lokalnych zasobach, tradycyjnych sektorach gospodarki lub lokalnym dziedzictwie, w tym kulturowym, historycznym lub przyrodniczym, albo podnoszenie jakości takich produktów; - zakup strojów, eksponatów i innego wyposażenia dla zespołów artystycznych, zespołów folklorystycznych oraz innych grup i zespołów kultywujących miejscowe tradycje i zwyczaje; - inwestycje służących utrzymaniu i kultywowaniu tradycyjnych zawodów i rzemiosła oraz inwestycji służących wspieraniu twórczości lokalnej lub ludowej
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja	8	<ul style="list-style-type: none"> - działania informacyjne i doradztwo w zakresie przygotowania wniosku i prawidłowego zrealizowania projektu, - badania i analizy dotyczące dziedzictwa historycznego lub kulturalnego obszaru Krainy Lasów i Jezior, - informowanie o dziedzictwie historycznym lub kulturalnym obszaru Krainy Lasów i Jezior poprzez stworzenie i prowadzenie stron internetowych, publikacje prasowe i książkowe, - realizacja wydarzeń kulturalnych, naukowych i społecznych (np. konferencji, sympozjów, festiwali, festynów, konkursów)

Wskaźniki:

Wskaźnik	Jednostka miary	Minimalna wartość osiągnięta do 2014	Wartość bazowa za 2008	Źródło weryfikacji
Wskaźniki produktu:				
Liczba zmodernizowanych obiektów społeczno-kulturalnych	szt.	3	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba zorganizowanych imprez społeczno-kulturalnych	szt.	15	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba projektów promocyjno-informacyjnych	szt.	10	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba godzin zajęć szkoleniowych/warsztatowych	h	100	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba wspartych mikroprzedsiębiorstw	szt.	5	0	Dane WLGD
Wskaźniki rezultatu:				
Liczba nowych miejsc pracy	etat	2	0	Dane beneficjentów pomocy
Wzrost ilości osób odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego	%	120	100	
Liczba osób uczestniczących w zorganizowanych imprezach społeczno-kulturalnych	os.	2000	0	Dane beneficjentów pomocy

Wskaźniki oddziaływania:				
Wzrost wydatków j.s.t na działalność społeczno-kulturalną	%	105	100	Dane j.s.t.
Wzrost liczby osób uczestniczących w zorganizowanych formach upowszechniania kultury	%	110	100	Dane j.s.t. Dane beneficjentów pomocy

Przedsięwzięcie III

Kraina Lasów i Jezior regionem aktywnej rekreacji i wypoczynku

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących celów:

Cel ogólny 1

Poprawa jakości życia na obszarze działania WLGD Kraina Lasów i Jezior

cel szczegółowy 1.1.

Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej

cel szczegółowy 1.2.

Ochrona cennych elementów dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i przyrodniczego wraz z poprawą ich dostępności

Cel ogólny 2

Wzrost poziomu aktywności mieszkańców Krainy Lasów i Jezior

cel szczegółowy 2.1.

Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej

cel szczegółowy 2.2.

Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w rozwój swoich małych ojczyzn

Cel szczegółowy 2.3

Integracja działań lokalnych podmiotów

Cel Ogólny 3

Poprawa pozycji Krainy Lasów i Jezior w otoczeniu

cel szczegółowy 3.1.

Rozwój potencjału rekreacyjno-turystycznego

cel szczegółowy 3.2.

Promocja atrakcyjnego wizerunku regionu

Uzasadnienie:

Obszar WLGD Kraina Lasów i Jezior to teren o zróżnicowanym potencjale turystycznym. Istniejące walory w różnym stopniu wykorzystywane są turystycznie oraz dla rekreacji i wypoczynku mieszkańców regionu.. Dobrze rozwinięta baza turystyczna funkcjonuje jedynie w zachodniej części Pojezierza Leszczyńskiego, które od bardzo wielu lat posiada tradycje turystyki pobytowej i weekendowej. Pozostałe obszary, pomimo interesujących walorów przyrodniczo – kulturowych, nie posiadają dostatecznie rozwiniętej bazy i oferty przyciągającej turystów z blisko położonych aglomeracji miejskich.

Przedsięwzięcie nastawione jest na wzrost aktywności biznesowej mieszkańców w dziedzinie rekreacji, turystyki i wypoczynku oraz w usługach z turystyką powiązanych. Jego realizacja powinna prowadzić do zwiększania i urozmaicania oferty rynkowej bazującej na lokalnych zasobach o charakterze turystycznym.

Wyznaczone szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym nie są szerzej znane i nie pełnią funkcji promujących region. Podobnie istniejące szlaki piesze i kajakowe. Pierwsze gospodarstwa agroturystyczne i konne dopiero powstają zdobywając powoli stałych klientów. Niedostateczne wykorzystanie potencjału przyrody i krajobrazu, brak zintegrowanej oferty turystycznej, niedomagania i braki w bazie noclegowo – rekreacyjnej wyznaczyły zakres przedsięwzięcia. Działania będą się koncentrowały na opracowaniu ofert turystycznych opartych o specyfikę regionu i potrzeby mieszkańców, najbliższych aglomeracji miejskich, podjęcie wspólnych działań promocyjnych także w sferze jednolitej wizualizacji i oznakowania atrakcji obszaru.

W ramach tego przedsięwzięcia zostaną także podjęte działania dotyczące waloryzacji, zabezpieczenia i wykorzystania na cele turystyczne cennych obiektów zabytkowych.

Aby pełniej wykorzystać potencjał turystyczny obszaru niezbędna jest: rozbudowa infrastruktury turystycznej, ochrona, renowacja i oznakowanie miejsc i zabytków stanowiących atrakcje turystyczne, rozbudowa bazy noclegowo-gastronomicznej, promocja istniejących i wykreowanie nowych produktów lokalnych, promocję obszaru, przygotowanie mieszkańców do prowadzenia działalności gospodarczej w tym zakresie.

Istniejąca sieć szlaków turystycznych wszystkich rodzajów (rowerowe, piesze, wodne, konne itp.) wymaga połączeń i wspólnego oznakowania w ramach całego obszaru oraz przygotowania miejsc obsługi turystów, parkingów, wiat, przystani itp. Gospodarstwa agroturystyczne oraz podmioty prowadzące działalność sportowo-rekreacyjną (np. ośrodki jazdy konnej) powinny zostać wsparte wspólną promocją, przenoszeniem wiodących przykładów na pozostałe obszary WLGD, sieciowaniem podmiotów turystycznych i podnoszeniu jakości oferowanych usług.

Ofertę Krainy Lasów i Jezior powinien uzupełniać wspólny kalendarz imprez i świąt lokalnych oraz promocja wartości kulturowych. Wzrost liczby imprez kulturalnych i rekreacyjnych oraz wzrost liczby osób uczestniczących w imprezach można osiągnąć poprzez integrację wydarzeń lokalnych, wyeliminowanie zbędnej konkurencji, podwyższenie atrakcyjności obszaru dla mieszkańców i odwiedzających poprzez lepsze rozłożenie w czasie atrakcyjnych imprez. Realizacja celu pozwoli na zidentyfikowanie luk czasowych i tematycznych w dotychczasowym kalendarzu imprez oraz na ich odpowiednie wypełnienie. To z kolei przyczyni się do lepszego eksponowania posiadanych walorów oraz zwiększy skuteczność w docieraniu do odbiorców.

Kraina Lasów i Jezior niestety nie jest postrzegana jako spójny region geograficzny czy kulturowy. Konieczne będzie zaplanowanie działań budujących wizerunek Krainy Lasów i Jezior oraz promocja opracowanych ofert turystycznych i skierowanie ich zarówno do mieszkańców regionu, jak i całego kraju. W terenie wszystkie obiekty i trasy stanowiące ofertę Krainy Lasów i Jezior objęte będą wspólnym systemem oznakowania (wizualizacji).

W ramach przedsięwzięcia preferowane będą następujące operacje:

Działania PROW	Minimalna liczba operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	3	<ul style="list-style-type: none"> - budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków, pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, - budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów małej architektury związanych z infrastrukturą sportową, rekreacyjną i turystyczną - budowa, przebudowa lub remont obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego - urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku - budowa, przebudowa lub remont infrastruktury turystycznej - zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji - budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów budowlanych, przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	8	działalność w sferze sportu, turystyki i rekreacji - rozbudowa infrastruktury turystycznej i usług rekreacyjno-turystycznych: baza noclegowa (np. agroturystyka, pola namiotowe, kempingi, pensjonaty), baza gastronomiczna (bary, restauracje, kawiarnie), kąpieliska, przystanie, wypożyczalnie sprzętu turystycznego (rowery, kajaki itp.), stacje i stanowiska wędkarskie, turystyka konna (np. stadniny, nauka jazdy, hipoterapia itp.), obiekty rekreacyjne (np. kina, lunaparki, parki lino-we, paintball)
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	8	działalność w sferze sportu, turystyki i rekreacji - rozbudowa infrastruktury turystycznej i usług rekreacyjno-turystycznych: baza noclegowa (np. agroturystyka, pola namiotowe, kempingi, pensjonaty), baza gastronomiczna (bary, restauracje,

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

		kawiarnie), kąpieliska, przystanie, wypożyczalnie sprzętu turystycznego (rowery, kajaki itp.), stacje i stanowiska wędkarskie, turystyka konna (np. stadniny, nauka jazdy, hipoterapia itp.), obiekty rekreacyjne (np. kina, lunaparki, parki linowe, paintball)
Małe projekty	20	<ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie świadomości społeczności lokalnej, w tym przez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, - organizacja imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością LGD; - rozwijanie turystyki lub rekreacji na obszarze objętym LSR, w tym przez: utworzenie lub zmodernizowanie bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych dotyczących obszaru objętego LSR; budowę, odbudowę lub oznakowanie małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych lub biwakowych, szlaków wodnych, szlaków rowerowych, szlaków konnych, ścieżek spacerowych lub dydaktycznych; - zachowanie, odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000;
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja	6	<ul style="list-style-type: none"> - działania informacyjne i doradztwo w zakresie przygotowania wniosku i prawidłowego zrealizowania projektu, - badania i analizy dotyczące turystyki, rekreacji, sportu, - informowanie o obszarze Krainy Lasów i Jezior i jego promocja poprzez stworzenie i prowadzenie stron internetowych, działania promocyjne, udział w targach i wystawach - realizacja wydarzeń promocyjnych (np. targów, konferencji, sympozjów, festiwali, festynów, konkursów) - spotkania aktywizujące społeczności lokalne

Wskaźniki:

Wskaźnik	Jednostka miary	Minimalna wartość osiągnięta do 2014	Wartość bazowa za 2008	Źródło weryfikacji
Wskaźniki produktu:				
Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych	szt.	3	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej	szt.	10	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba nowych/ odnowionych punktów dydaktycznych i informacyjnych	szt.	10	0	Dane beneficjentów pomocy
Długość wytyczonych/odnowionych szlaków i ścieżek turystycznych	km	50	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba projektów promocyjno-informacyjnych	szt.	20	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba godzin zajęć szkoleniowych/warsztatowych	h	100	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba zorganizowanych imprez	szt.	15	0	Dane beneficjentów pomocy

WLGD Kraina Lasów i Jezior

kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych				
Liczba wspartych mikroprzedsiębiorstw	szt.	16	0	Dane WLGD
Wskaźniki rezultatu:				
Liczba nowych miejsc pracy	etat	8	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba publikacji i opracowań na temat Krainy Lasów i Jezior	szt.	5	0	Dane WLGD
Wzrost ilości osób korzystających z obiektów sportowych, turystycznych, rekreacyjnych	%	40	0	Dane j.s.t. Dane beneficjentów pomocy
Liczba osób uczestniczących w zorganizowanych imprezach kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych	os.	1000	0	Dane beneficjentów pomocy
Wskaźniki oddziaływania:				
Wzrost liczby turystów odwiedzających obszar WLGD	%	110	100	Dane statystyczne z obszaru gmin wchodzących w skład WLGD
Wzrost liczby osób uczestniczących w zorganizowanej działalności sportowo-rekreacyjnej	%	110	100	Dane j.s.t. Dane beneficjentów pomocy
Spadek odsetka osób zatrudnionych w rolnictwie	%	90	100	Dane GUS
Wzrost liczby użytkowników gospodarstw rolnych prowadzących inną działalność zarobkową	%	110	100	Dane GUS

Przedsięwzięcie IV

Nowoczesna wieś

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących celów:

Cel ogólny 1

Poprawa jakości życia na obszarze działania WLGD Kraina Lasów i Jezior

cel szczegółowy 1.1.

Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej

Cel ogólny 2

Wzrost poziomu aktywności mieszkańców Krainy Lasów i Jezior

cel szczegółowy 2.1.

Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej

cel szczegółowy 2.2.

Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w rozwój swoich małych ojczyzn

Cel szczegółowy 2.3

Integracja działań lokalnych podmiotów

Cel szczegółowy 2.4

Podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców

Cel Ogólny 3

Poprawa pozycji Krainy Lasów i Jezior w otoczeniu

cel szczegółowy 3.1.

Rozwój potencjału rekreacyjno-turystycznego

cel szczegółowy 3.2.

Promocja atrakcyjnego wizerunku regionu

Uzasadnienie:

Poprawa jakości życia na obszarze Krainy Lasów i Jezior wiąże się z podniesieniem atrakcyjności obszaru WLGD jako miejsca zamieszkania. Istniejące problemy w zakresie niewystarczająco ukształtowanej infrastruktury technicznej i społecznej z uwzględnieniem obiektów użyteczności publicznej o funkcjach społeczno-kulturalnych i rekreacyjno-sportowych, zaniedbaniami w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej i w estetyce miejscowości, słabe wykorzystanie możliwości rozwojowych wielu miejscowości stanowią uzasadnienie do realizacji działań w kierunku zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych oraz wykorzystaniu cech funkcjonalno – przestrzennych miejscowości.

Ważnym wyzwaniem współczesnego społeczeństwa jest umiejętność i dostęp do nowoczesnych technologii informatycznych. Dlatego konieczne jest przedsięwzięcie szeregu działań szkoleniowych i wspierających dostęp do tych technologii.

Przedsięwzięcie zmierza do oparcia dynamiki rozwoju gospodarczego obszaru o lokalną przedsiębiorczość. Jest ono skorelowane zarówno z rozwojem funkcji rekreacyjno-turystycznych, jak również z rozwojem innych gałęzi gospodarki. Ponadto, odpowiada istotnym wyzwaniom jakie są związane ze zjawiskiem emigracji zarobkowej.

Niezwykle ważna zarówno dla poprawy poziomu życia mieszkańców, jak i rozwoju rekreacyjno-turystycznego Krainy Lasów i Jezior jest ochrona walorów przyrodniczych i dbałość o stan środowiska naturalnego. Aby to osiągnąć niezbędne jest podjęcie działań w zakresie wsparcia edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami, wodą, energią, stworzenie programów edukacji środowiskowej i przyrodniczej oraz zwiększenie udziału wykorzystania energii odnawialnej.

Przekształcenie miejscowości Krainy Lasów i Jezior w nowoczesne wsie wiąże się z tworzeniem nowych miejsc pracy poza rolnictwem i wspieraniem inicjatyw zwiększających różnorodność gospodarczą obszaru. Dlatego też na wsparcie zasługują działania związane z szkoleniami związanymi z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej,

wsparciem dla drobnych usług na obszarach wiejskich oraz pomoc w promocji produktów, rozwojem bazy oferty usługowej i produkcyjnej dla mikroprzedsiębiorców i pozarolniczej aktywności gospodarstw rolnych oraz powszechnienie idei, tradycji i produktów rolnictwa ekologicznego.

W ramach przedsięwzięcia preferowane będą następujące operacje:

Działania PROW	Minimalna liczba operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	3	<ul style="list-style-type: none"> - budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków, pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, - budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów małej architektury - kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego - urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku - zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celu poprawy estetyki miejscowości - budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów budowlanych, przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	4	<ul style="list-style-type: none"> - działalność związana z nowoczesnymi technologiami (np. branża komputerowa, Internet) - działalność związana z produkcją lub wykorzystaniem energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w tym wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	5	<ul style="list-style-type: none"> - działalność związana z nowoczesnymi technologiami (np. branża komputerowa, Internet) - działalność związana z Produkcją lub wykorzystaniem energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w tym wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy
Małe projekty	20	<ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie świadomości społeczności lokalnej, w tym przez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, - podnoszenie jakości życia społeczności lokalnej na obszarze objętym LSR, w tym przez udostępnianie urządzeń i sprzętu komputerowego, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu, - organizacja imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością LGD; - inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług opartych na lokalnych zasobach albo podnoszenie jakości takich produktów; - wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej, w tym rolniczej.
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności	6	<ul style="list-style-type: none"> - działania informacyjne i doradztwo w zakresie przygotowania wniosku i prawidłowego zrealizowania projektu,

ści i aktywizacja		<ul style="list-style-type: none"> - badania i analizy dotyczące zagadnień gospodarczych i rozwojowych (w tym związanych z rolnictwem i leśnictwem), opracowywanie studiów i planów wykonalności, planów rozwoju gospodarczego i planów rozwoju przedsiębiorczości, - informowanie o obszarze Krainy Lasów i Jezior, realizacji LSR - realizacja wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych (np. targów, konferencji, sympozjów, festiwali, festynów, konkursów) - spotkania aktywizujące społeczności lokalne
-------------------	--	--

Wskaźniki:

Wskaźnik	Jednostka miary	Minimalna wartość osiągnięta do 2014	Wartość bazowa za 2008	Źródło weryfikacji
Wskaźniki produktu:				
Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych/ doposażonych obiektów infrastruktury społecznej	szt.	3	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba zorganizowanych imprez społeczno-kulturalnych	szt.	15	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba projektów promocyjno-informacyjnych	szt.	10	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba godzin zajęć szkoleniowych/warsztatowych	godz.	300	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba wspartych mikroprzedsiębiorstw	szt.	9	0	Dane WLGD
Wskaźniki rezultatu:				
Liczba nowych miejsc pracy	etat	4	0	Dane beneficjentów pomocy
Liczba osób uczestniczących w zorganizowanych imprezach społeczno-kulturalnych	os.	1000	0	Dane beneficjentów pomocy
Wskaźniki oddziaływania:				
Spadek odsetka osób zatrudnionych w rolnictwie	%	90	100	Dane GUS
Wzrost powierzchni użytków rolnych przeznaczonych pod uprawę roślin energetycznych i na produkcję biomasy	%	102	100	Dane ARiMR i GUS
Wzrost liczby użytkowników gospodarstw rolnych prowadzących inną działalność zarobkową	%	110	100	Dane GUS

5. Misja Lokalnej Grupy Działania

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel całości strategii. Określa, jaki powinien być wizerunek regionu w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety strategii i realizujących ją samorządów w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Jest ona sentencją, która najlepiej ujmuje główne kierunki działania samorządów i innych jednostek, kreujących rozwój tego obszaru, jednocześnie wskazuje priorytety działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Wypracowana misja rozwoju, pokazuje pozytywny obraz Krainy Lasów i Jezior w perspektywie nadchodzących lat. Przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie zarówno wizji i misji, jak i głównych celów strategii. Przedstawiona misja wypracowana została wspólnie z uczestnikami warsztatów i debat. Opisuje ona główne kierunki działań w przyszłości. Misja wyraźnie określa charakter obszaru i wskazuje jego atuty. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane.

Na podstawie analizy silnych stron oraz braków i problemów, biorąc pod uwagę wszystkie zidentyfikowane uwarunkowania rozwoju omawianego obszaru, sformułowano następującą deklarację misji:

Dążymy do osiągnięcia wysokiej jakości życia na obszarze Krainy Lasów i Jezior poprzez szybki i zrównoważony rozwój gospodarczy, społeczny i kulturalny dzięki partnerskiemu współdziałaniu władz, mieszkańców i biznesu oraz otwarciu na innowacje i nowoczesne technologie.

6. Spójność specyfiki obszaru z celami Lokalnej Strategii Rozwoju

Skorelowanie specyfiki obszaru z systemem ustalonych celów strategicznych może być uzasadnione w wielu płaszczyznach. Najważniejszym argumentem świadczącym o takim skorelowaniu jest dostosowanie proponowanych celów do oczekiwań i aspiracji społeczności lokalnej. Szeroka konsultacja społeczna i wykorzystywanie w tym procesie różnych narzędzi świadczą o właściwym, akceptowanym przez mieszkańców obszaru zapisie celów zgodnym z lokalną hierarchią wartości. Zagwarantowaniu takiej spójności służyło między innymi opracowanie wizji rozwoju obszaru, w której mieszkańcy zaakcentowali najważniejsze dla nich oczekiwania.

Cel szczegółowy 1.2. *Ochrona cennych elementów dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i przyrodniczego wraz z poprawą ich dostępności* i cele szczegółowe 3.1. i 3.2 *Rozwój potencjału rekreacyjno-turystycznego i Promocja atrakcyjnego wizerunku regionu* są bezpośrednio powiązane z wyjątkową kombinacją zasobów kulturowych i przyrodniczych, opisaną we wcześniejszych częściach LSR, wyróżniającą obszar Krainy Lasów i Jezior zarówno w regionie, jak i w kraju. Obszary chronione, unikatowa flora, tradycyjny wiejski krajobraz, zwyczaje i tradycje, historia wymagają nie tylko zachowywania, ale także odbudowywania i twórczego rozwijania. Bez udziału mieszkańców obszaru proces ten byłby niemożliwy. Równocześnie, właśnie te wartości stanowią spoiwo społeczności lokalnej i wzmacniają przywiązanie mieszkańców do swojej małej ojczyzny. Cele 3.1. i 3.2 nawiązują wprost do najważniejszych cech obszaru: jego atrakcyjności przyrodniczo-kulturowej oraz do korzystnego położenia i potencjału. Cele są nakierowane na połączenie tych walorów w spójnej i konkurencyjnej ofercie turystycznej

Cele szczegółowe 1.1. *Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej*, 2.2. *Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w rozwój swoich małych ojczyzn*, 2.3. *Integracja działań lokalnych podmiotów* nawiązują do silnego wyróżnika Krainy Lasów i Jezior, jakim jest występowanie na obszarze bardzo aktywnych środowisk liderek, zaangażowanych w rozwój swoich miejscowości, a jednocześnie odpowiadają na istotną potrzebę rozszerzania liczby mieszkańców włączających się aktywnie w procesy rozwoju społecznego. Oprócz tego, że cele te wynikają ze specyfiki obszaru, należy je także traktować jako warunek konieczny dla dynamizowania rozwoju we wszystkich innych sferach ważnych dla funkcjonowania WLGD. Ich realizacja jest odpowiedzią na zasadnicze wyzwanie dla wzmacniania Krainy Lasów i Jezior jako całości łączącej działania lokalnych podmiotów. Realizacja tego celu zmierza do wykorzystywania specyfiki tak całego obszaru, jak i jego poszczególnych miejscowości dla tworzenia jednolitej oferty dla mieszkańców i odwiedzających..

Te cele i odpowiadające mu przedsięwzięcia są nakierowane na zwiększenie możliwości działania lokalnych organizacji pozarządowych. Poza oczywistymi działaniami dotyczącymi podwyższania kadrowego i rzeczowego potencjału organizacji nacisk został położony na integrację ich działania. Organizacje te często nie mają możliwości samodzielnego realizowania ambitnych projektów. Ich sieciowanie powinno przyczynić się do skuteczniejszego działania i komplementarnego uzupełniania posiadanych zasobów. Zaangażowanie organizacji pozarządowych w działania na rzecz pielęgnowania i wykorzystywania lokalnych potencjałów oraz rozwiązywania istotnych dla mieszkańców problemów mają decydujące znaczenie dla wzmocnienia spójności obszaru oraz utrzymywania jego specyfiki. Temu ma służyć rozszerzanie zakresu działania i uczestnictwa mieszkańców w organizacjach pozarządowych m.in. poprzez poszukiwanie i wsparcie innowacyjnych form funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz rozszerzania zakresu ich działania na nowe, ważne z punktu widzenia rozwoju lokalnego pola.

Reasumując, wszystkie sformułowane cele ogólne i szczegółowe są albo oparte na specyfice obszaru Krainy Lasów i Jezior, albo zmierzają do pielęgnowania lub wzmocnienia tej specyfiki.

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

Podejście zintegrowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju i sformułowanych w jej ramach przedsięwzięć przejawia się w następujących aspektach:

- integracja podmiotów różnych sektorów – realizacja kolejnych przedsięwzięć wymaga aktywnego włączenia się podmiotów reprezentujących różne miejscowości i różne sektory; znaczna część przedsięwzięć związaną jest z sieciowaniem podmiotów, koordynowaniem ich działań, tworzeniem wspólnych projektów, prowadzeniem wspólnej, ujednoczonej polityki informacyjnej opartej na danych przekazywanych przez różne podmioty lokalne. Strategia Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania przewiduje realizację zadań przez różne podmioty działające na terenie 12 zrzeszonych gmin. Realizacja Strategii wymaga współpracy podmiotów reprezentujących różne sektory, środowiska i miejscowości. Rozwój regionu wymaga aktywnego działania sektora samorządowego, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. Każdy podmiot ma przypisane określone zadania do wykonania i tylko pełne współdziałanie pozwoli osiągnąć zamierzone cele i zrealizować wizję i misję WLGD Krainy Lasów i Jezior. Podobne współdziałanie konieczne jest w zakresie rozwoju przedsiębiorczości. W tym aspekcie szczególnie pożądana jest współpraca wszystkich sektorów, a szczególnie sektora samorządowego i gospodarczego, przy aktywnym współdziałaniu organizacji pozarządowych, promujących przedsiębiorczość na naszym terenie. Powodzenie realizacji każdego z celów uzależnione jest od jak najszerszego uczestnictwa społeczności lokalnej, co wyraża stopień ich zintegrowania. WLGD będzie dążyć do ścisłej współpracy pomiędzy partnerami i koordynacji działań pomiędzy nimi. Rolą WLGD będzie wspieranie mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw, instytucji samorządowych i innych w dążeniu do osiągnięcia celów LSR. Od aktywności partnerów lokalnych zależało będzie osiągnięcie celów LSR oraz rozwój obszaru.
- integracja obszaru – wśród proponowanych przedsięwzięć preferowane są te, które obejmują swoim zasięgiem cały obszar Krainy Lasów i Jezior; nawet w sytuacji, gdyby charakter pojedynczego projektu ograniczał jego zasięg przestrzennie, powinien on stanowić część większego systemu (np. projekty turystyczne realizowane w ramach szlaków turystycznych, czy też bazy informacyjne prezentujące informacje o konkretnych obiektach czy usługach, ale za-

wierające analogiczne dane o wszystkich miejscowościach obszaru). Wszystkie przedsięwzięcia będzie cechować wykorzystanie charakterystycznych dla terenu Krainy Lasów i Jezior zasobów lokalnych, dziedzictwa kulturalno oraz przyrodniczego. Ten aspekt integracyjny odnosi się do zasobów wykorzystywanych w działaniach. Przedsięwzięcia w sposób bezsprzeczny dotyczą miejsc i obiektów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe regionu.

- integracja funkcji – w ramach strategii dąży się do integrowania rozwoju w wymiarach środowiskowym, społecznym, kulturowym, przestrzennym, gospodarczym; wszystkie te wymiary współzależą od siebie, a realizacja przedsięwzięć w ramach jednego wymiaru sprzyja osiągnięciu celów w innych wymiarach.

Na uwagę zasługuje też postrzeganie procesów rozwoju jako pewnej sekwencji integrującej różne zjawiska, z określonymi przyczynami i skutkami. Przejawia się to w:

- postrzeganiu działalności społecznych, aktywności liderów lokalnych i organizacji pozarządowych jako możliwego źródła dla rozwoju funkcji rynkowych i powstawania nowych podmiotów gospodarczych wykorzystujących lokalne potencjały dla kreowania swojej oferty;
- budowaniu fundamentów pod przyszły rozwój poprzez podejmowanie podstawowych działań edukacyjnych i organizacyjnych.

Wspominając o wymiarze przestrzennym, warto zwrócić uwagę na to, że LSR integruje rozwój Krainy Lasów i Jezior ze swoim otoczeniem. Opracowana LSR nie jest wyrwana z szerszego kontekstu zachodzących procesów zewnętrznych. Wręcz przeciwnie, możliwości rozwoju wynikają zarówno z posiadanych specyficznych potencjałów, jak również z szans w otoczeniu. Uwzględniono dwa główne układy odniesienia:

- układ regionalny – postrzegany jako rynek zbytu na lokalne produkty i usługi, zwłaszcza w kontekście odmienności obszaru od reszty województwa i możliwości rozwijania usług turystycznych i rekreacyjnych;
- układ ponadregionalny i transgraniczny – traktowany jako źródło szans dla przyszłego rozwoju obszaru i tworzenia oferty wspólnie z partnerami z kraju i zagranicy.

Wykazanie zintegrowanego charakteru LSR w kontekście docelowych grup beneficjentów:

Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach LSR zostały zaprojektowane w sposób zapewniający udział wielu różnych podmiotów w ich realizacji. Łatwo to stwierdzić analizując

skład grup docelowych dla przedsięwzięć przewidzianych w strategii. Znajdujemy wśród nich podmioty z sektora publicznego (samorządy lokalne, placówki kultury, szkoły), podmioty z sektora społecznego (organizacje pozarządowe, grupy nieformalne) oraz podmioty z sektora gospodarczego (przedsiębiorcy, rolnicy).

Strategia będzie wdrażana z udziałem różnych sektorów gospodarczych. W przedsięwzięciach w ramach których jest przewidziane wsparcie na podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej, można wymienić następujące branże: usługi turystyczne, usługi związane z rekreacją i wypoczynkiem, działalność handlowa, drobną wytwórczość, rzemiosło i rękodzieło, organizowanie szkoleń, przedsięwzięcia kulturalne, artystyczne i sportowo-rekreacyjne, podstawowe usługi dla ludności oraz usługi branży informatycznej.

Planowane w Lokalnej Strategii Rozwoju przedsięwzięcia będą realizowane przez podmioty z różnych sektorów, tj. sektora publicznego, społecznego i gospodarczego na etapie planowania i wdrażania oraz na poziomie działań i operacji:

Przedsięwzięcie I

Rozwój ośrodków aktywności społecznej

zakłada udział:

- jednostek samorządu terytorialnego
- organizacji pozarządowych
- lokalnych liderów
- nieformalne grupy
- mieszkańców
- instytucji kultury
- szkół i innych placówek edukacyjnych
- przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w sektorze usług, handlu w zakresie działalności związanej z organizacją działalności kulturalnej, społecznej i rekreacyjnej

Przedsięwzięcie II

Z tradycją w przyszłość

zakłada udział:

- jednostek samorządu terytorialnego
- organizacji pozarządowych
- lokalnych liderów
- nieformalne grupy
- mieszkańców

- instytucji kultury
- szkół i innych placówek edukacyjnych
- właścicieli obiektów zabytkowych
- przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w sektorze usług, handlu i produkcji w zakresie przetwórstwa produktów rolnych – wytwarzanie i sprzedaż produktów i potraw regionalnych oraz w sferze rzemiosła i rękodzielnictwa
- rolników

Przedsięwzięcie III

Kraina Lasów i Jezior regionem aktywnej rekreacji i wypoczynku

zakłada udział:

- jednostek samorządu terytorialnego
- organizacji pozarządowych
- szkół i innych placówek edukacyjnych
- przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w sektorze usług, handlu w zakresie działalności w sferze sportu, gastronomii, turystyki i rekreacji
- rolników

Przedsięwzięcie IV

Nowoczesna wieś

zakłada udział:

- jednostek samorządu terytorialnego
- organizacji pozarządowych
- lokalnych liderów
- mieszkańców
- szkół i innych placówek edukacyjnych
- przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w sektorze usług, handlu, produkcji w zakresie działalności związanej z nowoczesnymi technologiami (np. branża komputerowa, Internet) lub działalności związanej z produkcją lub wykorzystaniem energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
- rolników

W trakcie realizacji przedsięwzięć poszczególne sektory odniosą wzajemne korzyści ze współpracy w ramach zintegrowanego działania np. sektor publiczny od sektora społecz-

nego może zyskać partnera wspólnych rozwiązań dotyczących płaszczyzny społecznej, entuzjazm i zaangażowanie oraz wsparcie organizacyjne i merytoryczne imprez promocyjnych; natomiast od sektora gospodarczego partnera w realizacji inwestycji. Sektor społeczny od sektora publicznego może zyskać dotacje i wsparcie finansowe, pomoc informacyjno-organizacyjną czy doradztwo prawne; od sektora gospodarczego kapitał, pomoc w realizacji celów statutowych, a sektor gospodarczy od sektora publicznego promocję, pomoc w realizacji planów rozwojowych i kontaktach z instytucjami z otoczenia biznesu; od sektora społecznego współpracę w promowaniu produktów i organizowaniu wystaw, wsparcie kadrowe, promocję.

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć.

Sam sposób działania w ramach jednej grupy, osób reprezentujących trzy sektory - publiczny, gospodarczy i społeczny - jest zjawiskiem innowacyjnym w wymiarze naszego kraju. Procedura proponowania przedsięwzięć, oceny wniosków, wyboru operacji, szerokie zaangażowanie społeczne do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw, oddolne, partnerskie podejście do rozwoju regionu, są w obrębie obszaru działania WLGD innowacyjne. Nigdy wcześniej tak wiele kompetencji nie zostało skierowanych bezpośrednio zamieszkującym dany teren mieszkańcom. Dzięki temu innowacyjnemu podejściu mieszkańcy sami mogą decydować o tym, co jest priorytetem dla rozwoju ich regionu. W ślad za innowacyjnym charakterem osi 4 PROW powinny iść przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach niniejszej LSR. Nie należy jednak rozpatrywać innowacyjności przedsięwzięć zawartych w LSR w aspekcie globalnym, gdyż takie zapewne wystąpią rzadko, LSR powinna zatem wspierać przede wszystkim takie działania, które będą innowacyjne dla obszaru objętego wsparciem. Za innowacyjne, zatem uznaje się te działania, które w ramach konkretnych przedsięwzięć będą mieć charakter nowości na terenie Krainy Lasów i Jezior.

Innowacyjność w LSR obszaru Krainy Lasów i Jezior może być postrzegana w kilku płaszczyznach:

Innowacyjność produktowa przejawiająca się w:

- kreowaniu nowych produktów turystycznych i rekreacyjnych, tj. preferowane będą inicjatywy, dzięki którym oferowany będzie nowy produkt lub produkt nowej, wyższej jakości,
- wykorzystywaniu niepowtarzalnych walorów lokalnych, w szczególności kulturalnych i przyrodniczych do tworzenia produktów lokalnych i produktów wizytówek (rozwijane produkty tradycyjne lub zupełnie nowe koncepcje produktów),
- rozszerzaniu działalności organizacji pozarządowych o nowe akcje, wydarzenia, usługi,

Innowacyjność technologiczna, odnosząca się do:

- promowaniu wykorzystywania nowoczesnych technologii w różnych dziedzinach życia gospodarczego i społecznego.
- wykorzystywania nowoczesnych technologii informatycznych do promowania obszaru,

- przywracania tradycyjnych metod wytwarzania dóbr z wykorzystaniem nowoczesnych technologii w celu wytwarzania konkurencyjnych produktów lokalnych.

Innowacyjność procesowa polegająca na:

- nowym zorganizowaniu współpracy pomiędzy podmiotami lokalnymi,
- tworzeniu trwałych sieci kooperacji pomiędzy lokalnymi podmiotami,

Edukacja kreatywna dotycząca:

- wzmacniania kompetencji mieszkańców do generowania i realizowania pomysłów na własny biznes,
- wzmacniania umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru w połączeniu z działaniami integrującymi, zwłaszcza integrującymi międzypokoleniowo,
- poznawania doświadczeń innych obszarów wiejskich we wdrażaniu niekonwencjonalnych rozwiązań.

Wiele istotnych rozwiązań zaproponowanych w LSR wykorzystuje lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, społeczne i gospodarcze, czerpiąc z lokalnych walorów środowiska, historii, tradycji, obyczajów i aktywności mieszkańców. Są to m. in. następujące rozwiązania:

- stworzenie ofert turystycznych w oparciu o dziedzictwo przyrodniczo – kulturowe obszaru,
- łączenie we wspólny system (sieć) szlaków rowerowych, pieszych, kajakowych i konnych z jednolitym oznakowaniem,
- pomoc w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
- przybliżenie mieszkańcom wsi Internetu i nowoczesnych technologii
- promocja wykorzystania lokalnych źródeł energii wiatru, wody, słońca i drewna

Reasumując, główne elementy nadające strategii WLGD Kraina Lasów i Jezior innowacyjny charakter to:

- Strategia wpisuje się w dotychczasowe plany rozwoju obszaru, polegające na rozwoju jego funkcji rekreacyjnej i osiedleńczej, ale jej celem jest zdynamizowanie tego rozwoju poprzez wykreowanie nowych produktów i budowanie kapitału społecznego, który w bezpośredni sposób wpływa na rozwój gospodarczy. Realizacja LSR zapewni zrównoważony rozwój obszaru. Przedsięwzięcia będą realizowane zgodnie z podejściem partnerskim, co umożliwi

pełniejsze wykorzystanie istniejących zasobów kulturowych, historycznych i przyrodniczych obszaru.

- Innowacyjnym rozwiązaniem jest także gospodarcze wykorzystanie miejscowych tradycji wytwórczych i produktów lokalnych, czyli produktów charakterystycznych dla tego obszaru, stanowiących składnik lokalnego dziedzictwa kulturowego. Ta propozycja w perspektywie doprowadzi do powstania nowego sektora w gospodarce obszaru, wytwarzającego produkty lokalne, wyroby tradycyjne i pamiątki. Na razie tego rodzaju produkty są wytwarzane w bardzo małej skali i praktycznie nie jest prowadzona działalność gospodarcza tym zakresie.
- Oba opisane wyżej innowacyjne rozwiązania są związane z większym niż do tej pory wykorzystaniem lokalnych zasobów. W przypadku nowych produktów turystycznych są to zasoby przyrodnicze, kulturalne i historyczne. W przypadku powstania sektora wytwarzającego produkty lokalne, wyroby tradycyjne i pamiątki tymi zasobami są kwalifikacje miejscowej siły roboczej, dziedzictwo kulturowe, tradycje wytwórcze oraz lokalne surowce.
- Opisane powyżej innowacyjne rozwiązania mogą być z łatwością zastosowane na innych obszarach wiejskich.

9. Procedura wyboru operacji przez LGD, w tym przyjęte przez LGD kryteria lokalne wraz z opisem procedury ich zmiany

w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Konieczność ustalenia przejrzystych i obiektywnych reguł i zasad funkcjonowania WLGD Kraina Lasów i Jezior, w tym w szczególności procedur dotyczących zasad wyboru projektów, które będą mogły otrzymać dofinansowanie w ramach wdrażania LSR była jednym z najważniejszych elementów prac nad przygotowywanym dokumentem LSR. Zapewnienie transparentności LGD w tym zakresie zarówno dla jej członków, jak i potencjalnych beneficjentów zostało uznane za bardzo istotną kwestię dla przyszłego funkcjonowania partnerstwa.

Ogólna procedura aplikowania i obsługi wniosków o wsparcie w ramach wdrażania LSR wynika z zapisów PROW 2007-2013 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868), zmienionego rozporządzeniami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 kwietnia 2009 r. (Dz. U. nr 71 poz. 613) i 19 sierpnia 2010 r. (Dz. U. nr 158 poz. 1067).

W celu stworzenia sprawnego i czytelnego dla potencjalnych beneficjentów systemu aplikacyjnego, opracowano następujący zestaw procedur:

- a. Procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji.
- b. Procedura wyboru operacji zawierającą ocenę zgodności operacji z LSR i ocenę operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru.
- c. Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru.
- d. Procedura odwołania od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji.

Rada dokonuje oceny zgodności operacji z LSR w oparciu o ustaloną procedurę oraz z zastosowaniem lokalnych kryteriów wyboru. Przyjmując lokalne kryteria wyboru operacji kierowano się przede wszystkim zasadą adekwatności kryteriów wyboru w stosunku do analizy SWOT obszaru LSR oraz możliwością ustalenia mierzalnych wskaźników oceny projektu.

Poniżej przedstawiono poszczególne procedury w ujęciu opisowym i tabelarycznym oraz ich postaci graficzne. Przyjęte kryteria lokalne oceny operacji znalazły się w dalszej

części niniejszego rozdziału, a wzory dokumentów stosowanych podczas dokonywania oceny stanowią załączniki do LSR.

a. Procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji.

1. Zarząd WLGD wspólnie z Samorządem Województwa ustala termin składania wniosków o dofinansowanie operacji oraz treść informacji o możliwości składania, za pośrednictwem WLGD, wniosków o przyznanie pomocy.
2. Zarząd WLGD kieruje do Samorządu Województwa wnioski o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania, za pośrednictwem WLGD, wniosków o przyznanie pomocy.
3. Zarząd WLGD składa wniosek, o którym mowa w pkt. 2, w terminie 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, a dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy - w terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.
4. Właściwy organ samorządu województwa, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego, na tablicy ogłoszeń urzędu marszałkowskiego oraz w prasie o zasięgu obejmującym obszar realizacji LSR, informację o możliwości składania, za pośrednictwem WLGD, wniosków o przyznanie pomocy. Informacja ta jest zamieszczana także przez WLGD na jej stronie internetowej oraz w jej siedzibie na tablicy ogłoszeń.
5. Informacja, o której mowa w pkt 4, zawiera w szczególności wskazanie:
 - 1) terminu składania wniosków o przyznanie pomocy
 - a) nie krótszego niż 14 dni i nie dłuższego niż 30 dni,
 - b) rozpoczynającego bieg nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości tej informacji;
 - 2) miejsca składania wniosków – Biura WLGD;
 - 3) miejsca zamieszczenia wzoru formularza wniosku o przyznanie pomocy;
 - 4) miejsca zamieszczenia lokalnych kryteriów wyboru przez WLGD, określonych w LSR;
 - 5) miejsca zamieszczenia wykazu dokumentów niezbędnych do weryfikacji spełnienia kryteriów wyboru, określonych w LSR;
 - 6) limitu dostępnych środków;
 - 7) minimalnych wymagań, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji przez WLGD.

6. Wnioski przyjmują pracownicy Biura w godzinach określonych w informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy.
7. Złożenie wniosku o przyznanie pomocy potwierdza się wnioskodawcy na jego kopii. Potwierdzenie zawiera datę złożenia wniosku oraz jest opatrzone pieczęcią WLGD i podpisane przez osobę przyjmującą wniosek.
8. Na pierwszej stronie wniosku pracownik Biura przystawia pieczęć WLGD, wpisuje datę oraz numer wniosku.
9. Biuro WLGD prowadzi rejestr przyjętych wniosków, do którego wpisuje się dany wniosek niezwłocznie po jego przyjęciu.
10. Oficjalne zamknięcie rejestru następuje niezwłocznie po upływie terminu składania wniosków poprzez podkreślenie listy i podpisanie przez Dyrektora Biura lub upoważnioną przez niego osobę
11. Biuro zestawia złożone wnioski w zbiorczą listę wniosków i przekazuje ją Przewodniczącemu Rady.

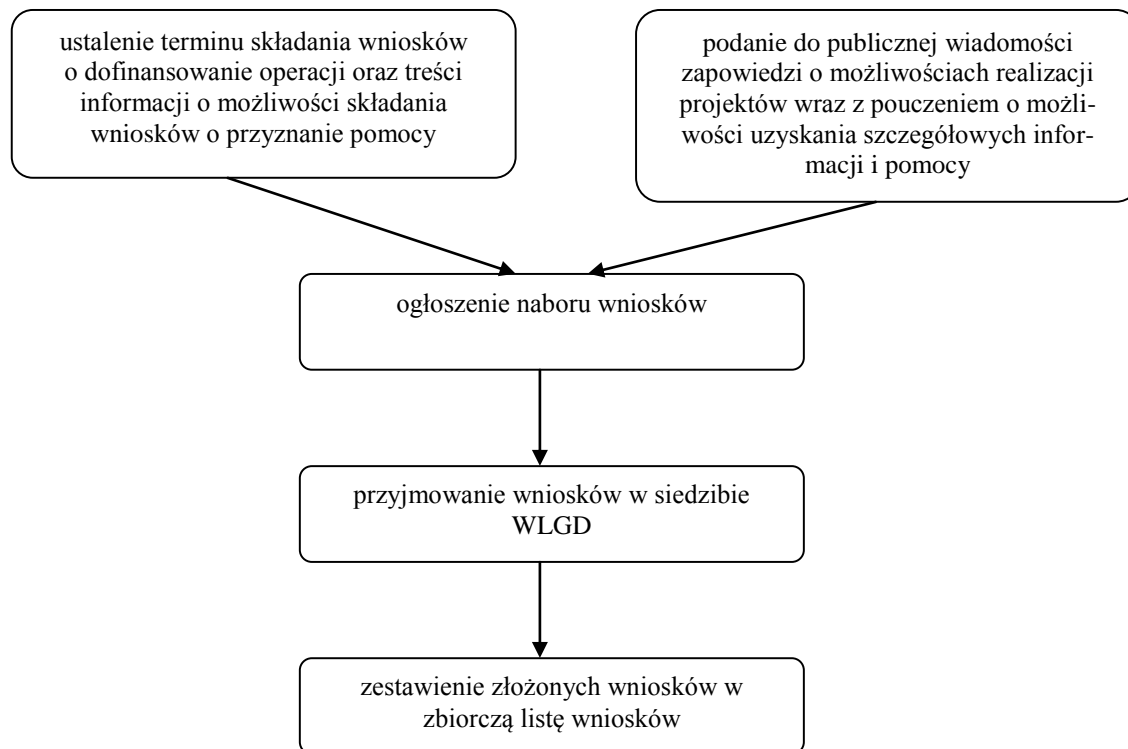
Procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji – wersja tabelaryczna

WIELKOPOLSKA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA KRAINA LASÓW I JEZIOR				
PROCEDURA:				
Przyjmowanie wniosków o dofinansowanie operacji				
l.p.	Czynność	Podmioty zaangażowane	Osoba odpowiedzialna ze strony WLGD	efekt
1.	ustalenie terminu składania wniosków o dofinansowanie operacji oraz treści informacji o możliwości składania, za pośrednictwem WLGD, wniosków o przyznanie pomocy	Zarząd WLGD, Samorząd Województwa	Prezes Zarządu	ustalony termin oraz treść informacji o naborze wniosków
2.	podanie do publicznej wiadomości zapowiedzi o możliwościach realizacji projektów wraz z pouczeniem o możliwości uzyskania szczegółowych informacji i pomocy w przygotowywaniu dokumentacji aplikacyjnej w Biurze WLGD	Biuro WLGD, Zarząd WLGD	Dyrektor Biura	rozpowszechnienie zapowiedzi o możliwościach realizacji projektów wraz z pouczeniem o możliwości uzyskania szczegółowych informacji i pomocy
3.	skierowanie wniosku WLGD o ogłoszenie naboru wniosków	Zarząd WLGD, Samorząd Województwa	Prezes Zarządu	wniosek do Samorządu Województwa
4.	podanie do publicznej wiadomości, na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego, na tablicy ogłoszeń urzędu marszałkowskiego oraz w prasie o zasięgu obejmującym obszar realizacji LSR, informację o możliwości składania, za pośrednictwem WLGD, wniosków o przyznanie pomocy. Informacja ta jest	Samorząd Województwa, Biuro WLGD, Zarząd WLGD	Dyrektor Biura	ogłoszenie naboru wniosków

WLGD Kraina Lasów i Jezior

	zamieszczana także przez WLGD na jej stronie internetowej oraz w jej siedzibie na tablicy ogłoszeń.			
5.	przyjmowanie wniosków w siedzibie WLGD	Biuro WLGD	Dyrektor Biura	złożone wnioski o przyznanie pomocy i wydane potwierdzenia
6.	zestawienie złożonych wniosków w zbiorczą listę wniosków o przyznanie pomocy	Biuro WLGD	Dyrektor Biura	zbiorcza lista wniosków o przyznanie pomocy

Procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji – wersja graficzna

b. Procedura wyboru operacji zawierająca ocenę zgodności operacji z LSR i ocenę operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru.

1. Rada dokonuje wyboru operacji na posiedzeniu Rady zwołanym zgodnie z Regulaminem Rady.
2. Członkowie Rady po zapoznaniu się z listą złożonych wniosków o wybór operacji w ramach danego naboru podpisują deklarację bezstronności, stanowiącą załącznik nr 1 do Regulaminu Organizacyjnego Rady.
3. Członkowie Rady przed posiedzeniem Rady otrzymują z Biura niezbędne dokumenty w formie kopii w wersji elektronicznej lub mogą mieć udostępnione do wglądu w wersji drukowanej w Biurze WLGD.

4. Terminy posiedzeń Rady Przewodniczący wyznacza w porozumieniu z Zarządem i Dyrektorem Biura, biorąc pod uwagę konieczność sporządzenia listy ocenionych projektów w terminie 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy oraz konieczność sporządzenia ostatecznej listy po rozpatrzeniu odwołań i przekazania jej wraz z uchwałami i wnioskami do Samorządu Województwa w terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy.
5. Obsługę posiedzeń Rady zapewnia Biuro. Dyrektor Biura jest odpowiedzialny za przygotowanie kart oceny operacji adekwatnych do danego naboru wniosków.
6. Ocena zgodności operacji z LSR polega na dokonaniu oceny zgodności celów i zakresu operacji z celami ogólnymi, szczegółowymi i przedsięwzięciami zapisanymi w LSR oraz obowiązującymi przepisami prawnymi dotyczącymi poszczególnych działań.
7. Ocena zgodności operacji z LSR jest poprzedzona dyskusją na temat złożonych wniosków i jest dokonywana indywidualnie przez członków Rady poprzez wypełnienie imiennej karty oceny zgodności operacji z LSR.
8. W karcie oceny zgodności operacji z LSR, członkowie Rady odpowiadają na pytania:
 - 1) czy zakres operacji jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawnymi dotyczącymi poszczególnych działań?
 - 2) czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia celów ogólnych LSR?
 - 3) czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych LSR?
 - 4) czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR?
9. Uznanie operacji za zgodną z LSR skutkuje przekazaniem operacji do dalszej oceny według lokalnych kryteriów wyboru.
10. Operacja, która nie zostanie uznana za zgodną z LSR nie podlega dalszej ocenie.
11. Operacja zostanie uznana za zgodną z LSR, jeżeli będzie zgodna z:
 - 1) co najmniej jednym celem ogólnym,
 - 2) co najmniej jednym celem szczegółowym,
 - 3) co najmniej jednym przedsięwzięciem zapisanym w LSR.
12. Do dalszej oceny na podstawie lokalnych kryteriów wyboru zostaną przekazane operacje uznane przez Radę za zgodne z LSR - bezwzględną większością głosów, zgodnie z Regulaminem Rady.
13. Karta oceny zgodności operacji z LSR stanowi załącznik nr 5 do niniejszej LSR.
14. Procedura oceny operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru polega na

dokonaniu oceny operacji zakwalifikowanych wcześniej, jako zgodnych z LSR, na podstawie lokalnych kryteriów wyboru operacji przyjętych w LSR.

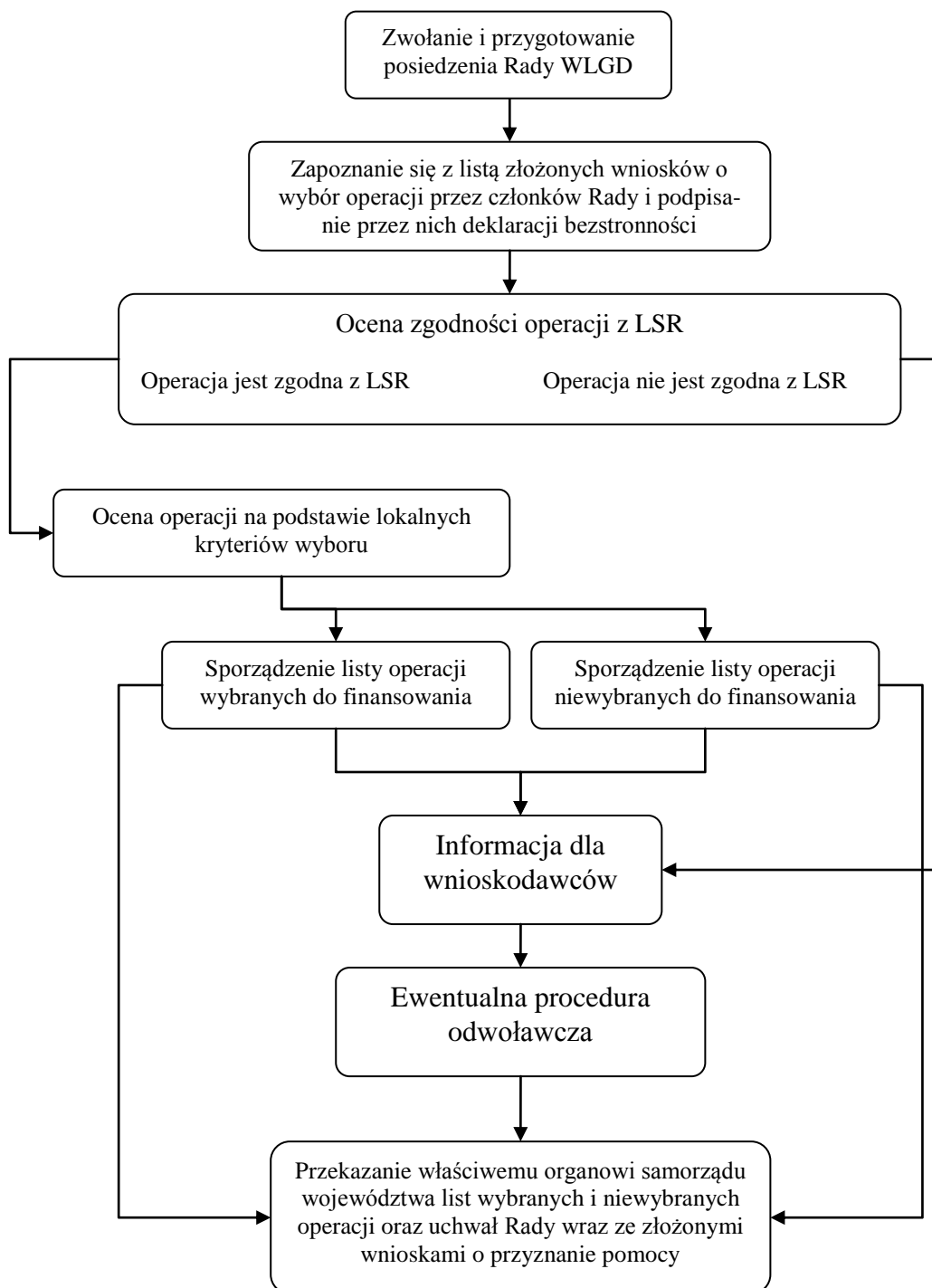
15. Ocena jest poprzedzona dyskusją na temat złożonych wniosków i jest dokonywana indywidualnie przez członków Rady na imiennych kartach oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru.
16. Oddanie głosu w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów polega na wypełnieniu tabeli zawartej na „Karcie oceny operacji według lokalnych kryteriów WLGD”, która jest odpowiednia do typu ocenianej operacji. Wszystkie rubryki zawarte w tabeli muszą być wypełnione, w przeciwnym razie głos uważa się za nieważny.
17. Wypełniający kartę musi obliczyć sumę przyznanych punktów. W trakcie zliczania głosów sprawdza się, czy została ona obliczona poprawnie.
18. Miejsce operacji na liście rankingowej określa średnia arytmetyczna wszystkich indywidualnych ocen. Gdy więcej niż jedna operacja będzie posiadać tę samą średnią arytmetyczną o kolejności operacji na liście decyduje dodatkowe głosowanie.
19. Na podstawie wyników głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów WLGD Rada sporządza listę operacji wybranych do finansowania.
20. W stosunku do każdego wniosku będącego przedmiotem posiedzenia Rady podejmowana jest przez Radę decyzja w formie uchwały zawierającej wynik oceny operacji – z uwzględnieniem zapisów § 25 Regulaminu Rady.
21. Rada sporządza listy ocenionych operacji:
 - 1) zgodnych z LSR;
 - 2) niezgodnych z LSR;
 - 3) wybranych operacji, ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania lokalnych kryteriów wyboru,
 - 4) niewybranych operacji.
22. Uchwały podjęte przez Radę i listy o których mowa w pkt. 21 Przewodniczący przekazuje Zarządowi niezwłocznie po ich uchwaleniu.
23. Zarząd niezwłocznie, lecz nie później niż w terminie 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy informuje na piśmie każdego wnioskodawcę o:
 - 1) zgodności jego operacji z LSR albo jego niezgodności z LSR - wskazując przyczyny niezgodności,
 - 2) liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji lub miejscu na liście ocenionych operacji

24. Informacja, o której mowa w pkt. 23 zawiera pouczenie o prawie wnioskodawcy do złożenia odwołania od decyzji Rady w przypadku nie wybrania operacji (procedura odwoławcza patrz podrozdział d niniejszego rozdziału).
25. W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, Rada sporządza listy: operacji, które zostały wybrane, ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny oraz operacji, które nie zostały wybrane - z uwzględnieniem wyników procedury odwoławczej (procedura odwoławcza dotyczy wszystkich list), następnie przekazuje je niezwłocznie Zarządowi, który niezwłocznie przekazuje je właściwemu organowi wdrażającemu (w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” i „Małe projekty” do samorządu województwa, a w przypadku działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” i „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” do ARiMR) wraz z uchwałami Rady i ze wszystkimi złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy oraz podaje je do publicznej wiadomości poprzez publikację na stronie internetowej.
- 25a. Lista wybranych operacji zawiera dodatkowo wskazanie małych projektów, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków w ramach naboru, a lista operacji, które nie zostały wybrane zawiera dodatkowo wskazanie małych projektów, które w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za: zgodne z LSR lub niezgodne z LSR, albo nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania wniosków.
26. W terminie, o którym mowa w pkt. 25 Zarząd informuje na piśmie wnioskodawcę o wybraniu jego operacji albo jej niewybraniu, wskazując przyczyny niewybrania i o liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny pod względem spełniania lokalnych kryteriów wyboru lub miejscu na liście operacji, które zostały wybrane, z tym że informując wnioskodawcę o wybraniu operacji, wskazuje się również, czy projekt ten mieści się w ramach limitu dostępnych środków w ramach naboru.
27. W terminie, o którym mowa w pkt. 25, Zarząd przekazuje właściwemu organowi wdrażającemu województwa listy, o których mowa w tym punkcie, oraz uchwały Rady w sprawie wyboru operacji wraz ze wszystkimi złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy, w terminie określonym w tym punkcie.
28. Zarząd publikuje listę, o której mowa w pkt. 25, na swojej stronie internetowej nie później niż w dniu jej przekazania do właściwego organu wdrażającego.

Procedura wyboru operacji zawierająca ocenę zgodności operacji z LSR i ocenę operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru – wersja tabelaryczna

WIELKOPOLSKA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA KRAINA LASÓW I JEZIOR				
PROCEDURA:				
Wybór operacji zawierająca ocenę zgodności operacji z LSR i ocenę operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru.				
l.p.	Czynność	Podmioty zaangażowane	Osoba odpowiedzialna ze strony WLGD	efekt
1.	Zwołanie posiedzenia Rady WLGD	Rada WLGD	Przewodniczący Rady	Zwołanie Rady
2.	Zapoznanie się z listą złożonych wniosków o wybór operacji przez członków Rady i podpisanie przez nich deklaracji bezstronności	Rada WLGD	Przewodniczący Rady	Ewentualne wyłączenie się członków Rady
3.	Przygotowanie posiedzenia Rady	Biuro WLGD, Rada WLGD	Przewodniczący Rady, Dyrektor Biura	Zapoznanie się członków rady ze złożonymi wnioskami, przygotowanie kart oceny operacji adekwatnych do danego naboru wniosków
4.	Dokonanie oceny zgodności operacji z LSR przez członków Rady poprzez wypełnienie imiennej karty oceny	Rada WLGD	Przewodniczący Rady	Uznanie operacji za zgodną bądź niezgodną z LSR
5.	Dokonanie oceny operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru przez członków Rady poprzez wypełnienie imiennej karty oceny	Rada WLGD	Przewodniczący Rady	Przyznanie punktów każdej ocenianej operacji
6.	Na podstawie wyników głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów WLGD Rada sporządza listy ocenionych operacji	Rada WLGD	Przewodniczący Rady	Listy ocenionych operacji
7.	W stosunku do każdego wniosku będącego przedmiotem posiedzenia Rady podejmowana jest przez Radę decyzja w formie uchwały o wyniku oceny	Rada WLGD	Przewodniczący Rady	Uchwały o ocenie operacji
8.	Przekazanie uchwał i list podjętych przez Radę Zarządowi niezwłocznie po ich uchwaleniu.	Przewodniczący Rady	Przewodniczący Rady	Uchwały i listy w dyspozycji Zarządu
9.	Poinformowanie wnioskodawców o zgodności jego operacji z LSR albo jego niezgodności z LSR - wskazując przyczyny niezgodności i liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji lub miejscu na liście wybranych operacji	Zarząd WLGD	Prezes Zarządu	Informacja dla wnioskodawców o decyzji Rady w sprawie ich operacji wraz z pouczeniem o prawie do złożenia odwołania od decyzji Rady w przypadku nie wybrania operacji
10.	Przekazanie właściwemu organowi wdrażającemu list wybranych i niewybranych operacji oraz uchwał Rady wraz ze wszystkimi złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy oraz podanie ich do publicznej wiadomości, z uwzględnieniem wyników procedury odwoławczej.	Zarząd WLGD	Prezes Zarządu	Przekazanie dokumentów do właściwego organu wdrażającego w terminie 45 dni o od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy.

Procedura wyboru operacji zawierająca ocenę zgodności operacji z LSR i ocenę operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru – wersja graficzna

c. Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru.

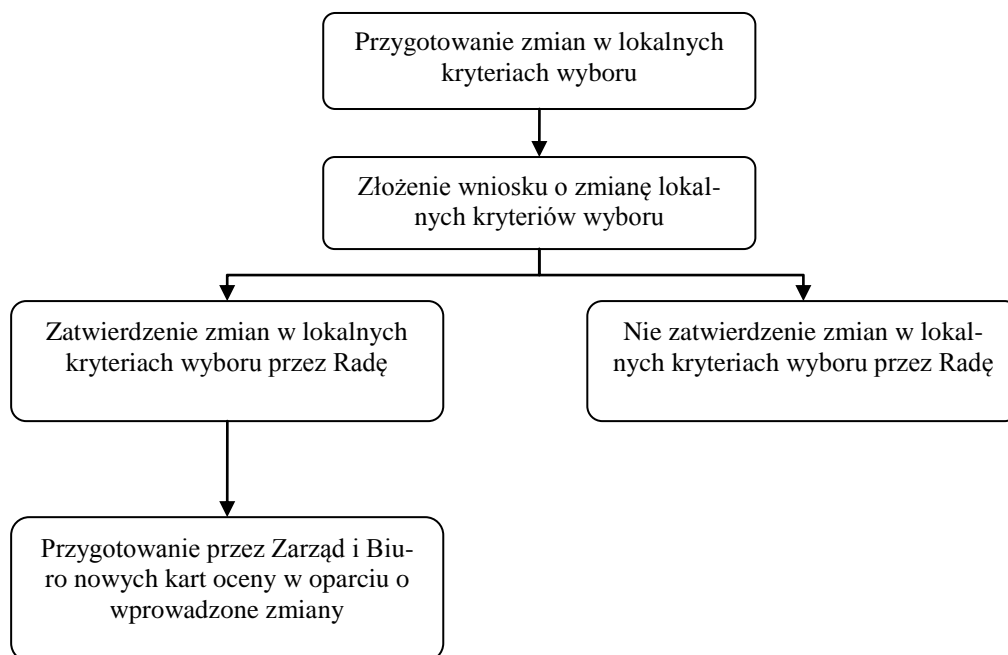
Uwarunkowania i potrzeby związane z wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju mogą ewoluować w czasie, co będzie mogło powodować potrzebę zmiany lub pewnej modyfikacji lokalnych kryteriów wyboru. Procedura zmiany lokalnych kryteriów została sformułowana już na etapie opracowania LSR, stwarzając gwarancje ewentualnego uruchomienia w przyszłości swoistego mechanizmu naprawczego w sytuacji, gdyby np. zaproponowane początkowo zestawy kryteriów selekcji nie przynosiły oczekiwanych rezultatów lub wręcz w niekorzystny sposób wpływały na realizację LSR.

Rada LGD ma prawo do zmiany lokalnych kryteriów wyboru projektów. Może się to stać w ramach aktualizacji LSR. Propozycje zmiany kryteriów wyboru mogą składać członkowie WLGD, partnerzy lub potencjalni wnioskodawcy do Zarządu WLGD lub na ręce Przewodniczącego Rady. Uprawnieni do wystąpienia z formalnym wnioskiem o zmianę lokalnych kryteriów wyboru są wszyscy członkowie Rady lub Zarząd WLGD. Podmioty te zgłaszają pisemną propozycję zmian wraz ze szczegółowym uzasadnieniem. Propozycje zmian są rozpatrywane i uchwalane na najbliższym posiedzeniu Rady. W przypadku zmiany lokalnych kryteriów wyboru będą one obowiązywać dla naborów wniosków ogłoszonych po dniu zatwierdzenia tych zmian.

Procedura zmiany Lokalnych Kryteriów Wyboru – wersja tabelaryczna:

WIELKOPOLSKA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA KRAINA LASÓW I JEZIOR				
PROCEDURA:				
Zmiana lokalnych kryteriów wyboru				
l.p.	Czynność	Podmioty zaangażowane	Osoba odpowiedzialna ze strony WLGD	efekt
1.	Składanie propozycji zmian kryteriów wyboru	członkowie WLGD, partnerzy lub potencjalni wnioskodawcy	Przewodniczący Rady, Zarząd WLGD	Zainicjowanie procedury zmian Lokalnych Kryteriów Wyboru
2.	Przygotowanie zmian w lokalnych kryteriach wyboru	Zarząd WLGD, Rada WLGD	Prezes Zarządu, Przewodniczący Rady	Analiza zasadności zmian
3.	Złożenie wniosku o zmianę lokalnych kryteriów wyboru	Członkowie Rady, Zarząd WLGD	Prezes Zarządu, Przewodniczący Rady	Umotywowany wniosek do Rady o zmianę Lokalnych Kryteriów Wyboru
4.	Zatwierdzenie lub nie zatwierdzenie zmian w lokalnych kryteriach wyboru przez Radę	Rada WLGD	Przewodniczący Rady	Zmiana bądź utrzymanie dotychczasowych Lokalnych Kryteriów Wyboru
5.	Przygotowanie przez Zarząd i Biuro nowych kart oceny w oparciu o wprowadzone zmiany	Zarząd WLGD, Biuro	Prezes Zarządu, Dyrektor Biura	Nowe karty oceny operacji

Procedura zmiany Lokalnych Kryteriów Wyboru – wersja graficzna:

d. Procedura odwołania od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji.

1. Zarząd niezwłocznie, lecz nie później niż w terminie 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy informuje na piśmie każdego wnioskodawcę o:

- 1) zgodności jego operacji z LSR albo jego niezgodności z LSR - wskazując przyczyny niezgodności,
- 2) liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji lub miejscu na liście ocenionych operacji.

Za dzień przekazania informacji, o której mowa w pkt 1, uważa się dzień w którym informacja dotarła do wnioskodawcy za pomocą poczty elektronicznej lub faxu.

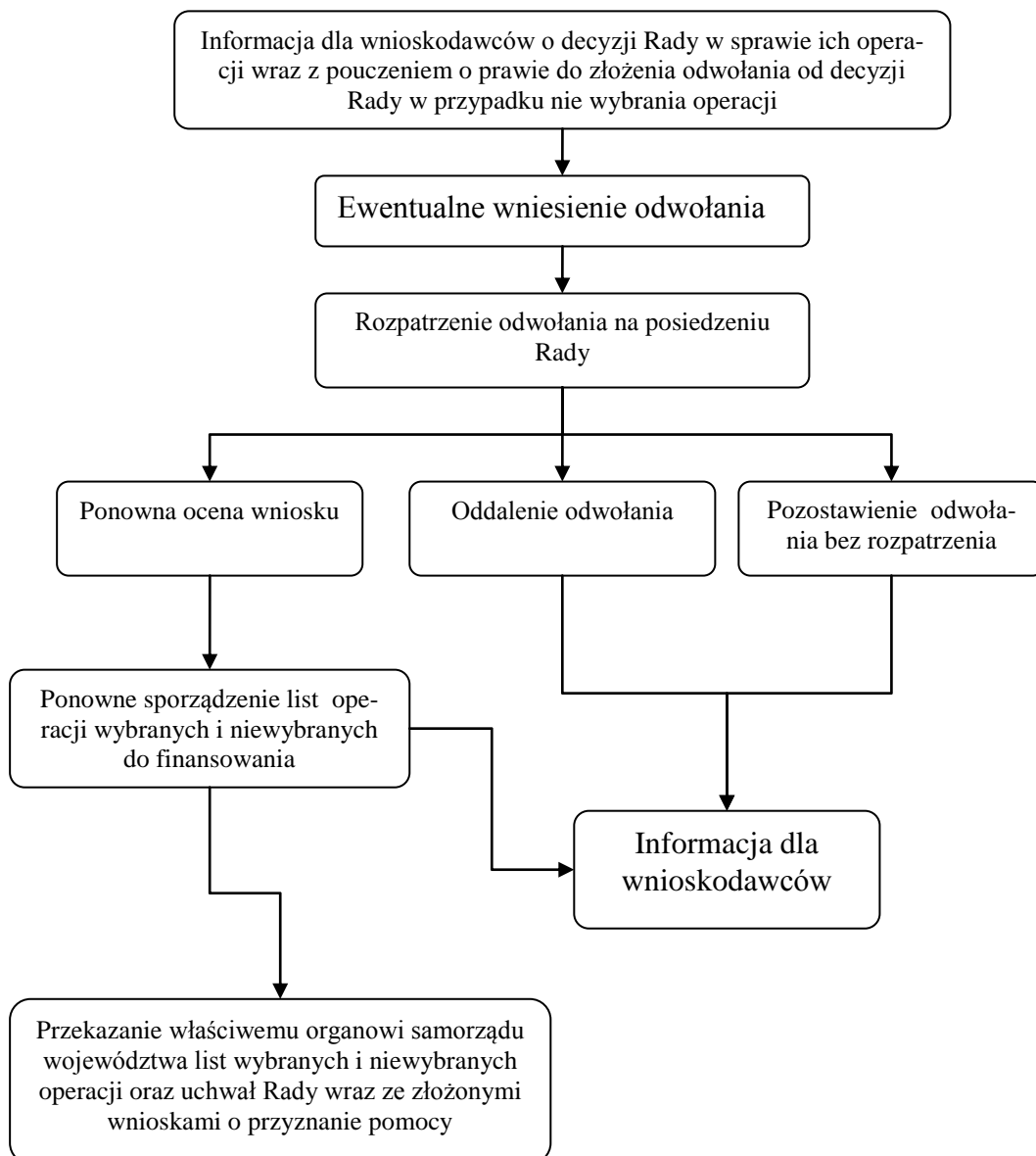
2. Informacja, o której mowa w pkt. 1 zawiera pouczenie o prawie wnioskodawcy do złożenia odwołania od decyzji Rady.
3. Każdy wnioskodawca ma prawo do odwołania się od decyzji Rady.
4. Odwołanie ma postać wniosku do Rady o ponowne rozpatrzenie wniosku o przyznanie pomocy wraz z uzasadnieniem zawierającym wyszczególnienie zarzutów co do procesu oceny.
5. Odwołanie należy wnieść w ciągu 7 dni (liczy się dzień wpływu odwołania do siedziby WLGD) od otrzymania informacji, o której mowa w pkt. 1. W tym samym terminie wnioskodawcy przysługuje prawo wglądu do protokołu z posiedzenia Rady w siedzibie Biura WLGD.

6. Odwołanie polega na ponownym rozpatrzeniu przez Radę wniosku o dofinansowanie operacji na najbliższym posiedzeniu Rady.
7. Odwołanie pozostaje bez rozpatrzenia w przypadku, gdy:
 - 1) zostało wniesione po upływie terminu,
 - 2) zostało wniesione przez nieuprawniony podmiot, tzn. nie będący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie,
 - 3) nie zawiera pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie.
8. Podczas ponownej oceny operacji Członkowie Rady są związani granicami odwołania.
9. Wniosek o przyznanie pomocy, który został pierwotnie uznany za niezgodny z LSR, a który w wyniku ponownej oceny został uznany za zgodny z LSR, zostaje oceniony na podstawie lokalnych kryteriów wyboru.
10. Wniosek o którym mowa w pkt. 9 lub który na podstawie ponownej oceny uzyskał większą liczbę punktów może znaleźć się na liście operacji wybranych do finansowania. Ten fakt może spowodować zmianę kolejności operacji na liście.
11. Po rozpatrzeniu wszystkich odwołań Rada ponownie sporządza listy wybranych i niewybranych operacji – zgodnie z pkt. 25 Procedury wyboru operacji (patrz podrozdział b niniejszego rozdziału).
12. Od decyzji Rady w sprawie ponownego rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy nie przysługuje odwołanie.

Procedura odwołania od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji – wersja tabelaryczna

WIELKOPOLSKA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA KRAINA LASÓW I JEZIOR				
PROCEDURA:				
<i>Odwołania od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji.</i>				
l.p.	Czynność	Podmioty zaangażowane	Osoba odpowiedzialna ze strony WLGD	efekt
1.	Poinformowanie przez Zarząd wnioskodawców o: 1) zgodności jego operacji z LSR albo jego niezgodności z LSR - wskazując przyczyny niezgodności, 2) wybraniu operacji albo jego niewybraniu - wskazując przyczyny niewybrania, 3) liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem spełniania lokalnych kryteriów wyboru i miejscu na liście wybranych operacji	Zarząd WLGD	Prezes Zarządu	Informacja dla wnioskodawców o decyzji Rady w sprawie ich operacji przesłana w terminie 3 dni od dnia dokonania wyboru wraz z pouczeniem o prawie do złożenia odwołania od decyzji Rady w przypadku nie wybrania operacji
2.	Wniesienie odwołania w ciągu 7 dni od otrzymania informacji, w postaci wniosku do Rady o ponowne rozpatrzenie wniosku o przyznanie pomocy wraz z uzasadnieniem zawierającym wyszczególnienie zarzutów co do procesu oceny.	Biuro WLGD Rada WLGD	Dyrektor Biura Przewodniczący Rady	Wniesienie odwołania
3.	Rozpatrzenie odwołania na posiedzeniu Rady	Rada WLGD	Przewodniczący Rady	Ponowna ocena wniosku, oddalenie odwołania lub pozostawienie odwołania bez rozpatrzenia
4.	Po rozpatrzeniu wszystkich odwołań Rada ponownie sporządza listy wybranych i niewybranych operacji i niezwłocznie przekazuje je Zarządowi.	Rada WLGD	Przewodniczący Rady	Uchwały i listy w dyspozycji Zarządu
5.	Zarząd informuje na piśmie każdego Odwołującego się o odrzuceniu, oddaleniu lub uwzględnieniu jego odwołania, a w przypadku zmian na listach wybranych i niewybranych operacji, informuje wnioskodawców, których to dotyczy o: wybraniu operacji albo jego niewybraniu - wskazując przyczyny niewybrania, liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem spełniania lokalnych kryteriów wyboru i miejscu na liście wybranych operacji	Zarząd WLGD	Prezes Zarządu	Informacja dla wnioskodawców o decyzji Rady w sprawie ich operacji przesłana w terminie 14 dni od dnia dokonania wyboru

Procedura odwołania od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji – wersja graficzna

e. Lokalne Kryteria Wyboru

Możliwość swobodnego kształtowania lokalnych kryteriów oceny przez WLGD Kraina Lasów i Jezior w procesie wyboru projektów jest jedna z ważniejszych cech podejścia LEADER, stanowiących o jego dużej atrakcyjności dla partnerów WLGD i wszystkich potencjalnych beneficjentów.

Zaproponowane w niniejszym dokumencie lokalne kryteria wyboru stanowią próbę odzwierciedlenia przyjętej przez WLGD polityki rozwoju, zmierzającej do osiągnięcia celów LSR dla obszaru działania grupy. W razie jakichkolwiek problemów z ich przyszłym funkcjonowaniem WLGD będzie miała możliwość ich zmiany, co zostało szerzej opisane we wcześniejszej części tekstu.

Ze względu na różne cele i charakter poszczególnych działań stosowane będą różne zestawy lokalnych kryteriów wyboru:

Odnowa i rozwój wsi:			
I. p.	Kryterium	Opis	Punktacja
1.	Stopień realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju	Preferuje operacje przyczyniające się do osiągnięcia celów Lokalnej Strategii Rozwoju lub wskaźników przedsięwzięć	od 0 do 6, przy czym: 0 – nie przyczynia się 6 - przyczyni się w stopniu znacznym
2.	Operacja dotyczy odbudowy, renowacji, restauracji, remontu lub oznakowania obiektów zabytkowych	Preferuje operacje mające szczególne znaczenia dla zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego	1 – obiekt objęty ewidencją zabytków 2 – obiekt wpisany do rejestru zabytków
3.	Poziom zaangażowania społeczności lokalnej w realizację operacji	Preferuje operacje przewidujące zaangażowanie społeczności lokalnych w przygotowanie i realizację operacji	0 – brak zaangażowania 1 – zaangażowanie ograniczone 2 – zaangażowanie znaczne
4.	Poziom wsparcia dla osób niepełnosprawnych	Preferuje operacje realizowane w myśl zasady wyrównywania szans osób niepełnosprawnych	0 – nie wspiera 1 – wsparcie ma charakter uboczny do celów operacji 2 – podstawowym celem operacji jest wsparcie osób niepełnosprawnych
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej:			
1.	Stopień realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju	Preferuje operacje przyczyniające się do osiągnięcia celów Lokalnej Strategii Rozwoju lub wskaźników przedsięwzięć	od 0 do 6, przy czym: 0 – nie przyczynia się 6 - przyczyni się w stopniu znacznym
2.	Innowacyjność operacji	Preferuje operacje innowacyjne, oryginalne w skali lokalnej – tj. wykorzystujące niepraktykowane dotąd lokalnie rozwiązania, możliwe do powielania w innych miejscach	od 0 do 3, przy czym: 0 – nie przyczynia się 3 - przyczyni się w stopniu znacznym

3.	Wzrost zatrudnienia w wyniku realizacji operacji	Preferuje operacje przyczyniające się do wzrostu zatrudnienia na lokalnym rynku pracy	0 – realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne do 1 miejsca pracy 1 - realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne powyżej 1 do 2 miejsc pracy 2 - realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne powyżej 2 miejsc pracy
4.	Poziom wsparcia dla osób niepełnosprawnych	Preferuje operacje realizowane w myśl zasady wyrównywania szans osób niepełnosprawnych	0 – nie wspiera 1 – wsparcie ma charakter uboczny do celów operacji 2 – podstawowym celem operacji jest wsparcie osób niepełnosprawnych
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw:			
1.	Stopień realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju	Preferuje operacje przyczyniające się do osiągnięcia celów Lokalnej Strategii Rozwoju lub wskaźników przedsięwzięć	od 0 do 6, przy czym: 0 – nie przyczynia się 6 - przyczyni się w stopniu znacznym
2.	Innowacyjność operacji	Preferuje operacje innowacyjne, oryginalne w skali lokalnej – tj. wykorzystujące niepraktykowane dotąd lokalnie rozwiązania, możliwe do powielania w innych miejscach	od 0 do 3, przy czym: 0 – nie przyczynia się 3 - przyczyni się w stopniu znacznym
3.	Wzrost zatrudnienia w wyniku realizacji operacji	Preferuje operacje przyczyniające się do wzrostu zatrudnienia na lokalnym rynku pracy	0 – realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne do 1 miejsca pracy 1 - realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne powyżej 1 do 2 miejsc pracy 2 - realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne powyżej 2 miejsc pracy
4.	Utworzenie mikroprzedsiębiorstwa	Preferuje i wspiera inicjatywy związane z utworzeniem nowych mikroprzedsiębiorstw na obszarze wdrażania LSR	0 – operacja dotyczy istniejącego przedsiębiorstwa 1 - operacja dotyczy utworzenia mikroprzedsiębiorstwa

5.	Poziom wsparcia dla osób niepełnosprawnych	Preferuje operacje realizowane w myśl zasady wyrównywania szans osób niepełnosprawnych	0 – nie wspiera 1 – wsparcie ma charakter uboczny do celów operacji 2 – podstawowym celem operacji jest wsparcie osób niepełnosprawnych
Małe projekty:			
1.	Stopień realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju	Preferuje operacje przyczyniające się do osiągnięcia celów Lokalnej Strategii Rozwoju lub wskaźników przedsięwzięć	od 0 do 6, przy czym: 0 – nie przyczynia się 6 - przyczyni się w stopniu znacznym
2.	Innowacyjność operacji	Preferuje operacje innowacyjne, oryginalne w skali lokalnej – tj. wykorzystujące niepraktykowane dotąd lokalnie rozwiązania, możliwe do powielania w innych miejscach	od 0 do 3, przy czym: 0 – nie przyczynia się 3 - przyczyni się w stopniu znacznym
3.	Zasoby, doświadczenie i kwalifikacje wnioskodawcy	Preferuje wnioskodawców doświadczonych w obszarach, których dotyczą projekty, zapewniających sprawność i z dużym prawdopodobieństwem skuteczną realizację operacji	3 – znaczne 2 – wystarczające 1- ograniczone 0 – bez
4.	Operacja dotyczy odbudowy, renowacji, restauracji, remontu lub oznakowania obiektów zabytkowych	Preferuje operacje mające szczególne znaczenia dla zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego	1 – obiekt objęty ewidencją zabytków 2 – obiekt wpisany do rejestru zabytków
5.	Poziom wsparcia dla osób niepełnosprawnych	Preferuje operacje realizowane w myśl zasady wyrównywania szans osób niepełnosprawnych	0 – nie wspiera 1 – wsparcie ma charakter uboczny do celów operacji 2 – podstawowym celem operacji jest wsparcie osób niepełnosprawnych
6.	Trwałość operacji	Preferuje operacje kontynuowane po zakończeniu finansowania	0 – operacja nie będzie kontynuowana po zakończeniu finansowania 1 – operacja będzie kontynuowana po zakończeniu finansowania
7.	Powiązanie operacji z innymi przedsięwzięciami	Preferuje operacje powiązane z realizacją innych projektów, przedsięwzięć realizowanych na obszarze LGD w ramach wdrażania LSR lub innych programów unijnych	0 – nie zawiera 1 – zawiera

Ocena na podstawie lokalnych kryteriów wyboru dokonywana będzie indywidualnie przez członków Rady na imiennych kartach oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru. Miejsce operacji na liście rankingowej określi średnia arytmetyczna wszystkich indywidualnych ocen.

f. Określenie minimalnych wymagań, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji

Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 ze zm.), w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 sierpnia 2010 r. (Dz. U. nr 158 poz. 1067) lokalna grupa działania określa minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji.

WLGD Kraina Lasów i Jezior przyjęła, iż aby dana operacja została wybrana do finansowania, musi spełnić następujące wymagania, określone minimalną liczbą punktów uzyskanych w wyniku oceny według lokalnych kryteriów wyboru:

Minimalne wymagania w poszczególnych działaniach		
l.p.	działanie	minimalna liczba punktów
1	Odnowa i rozwój wsi	4
2	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	5
3	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	5
4	Małe projekty	8

10. Budżet LSR dla każdego roku jej realizacji

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 (Dz.U. nr 103, poz. 659), całkowity budżet LSR WLGD Kraina Lasów i Jezior w ramach Osi 4 LEADER wynosi **18 884 356 zł**.

Wielkość niniejszego budżetu wynika z iloczynu liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w dniu 31 grudnia 2006 r. na terenie 12 gmin stanowiących obszar Krainy Lasów i Jezior i kwoty:

- 116 zł – dla komponentu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (kod 413);
- 3 zł – dla komponentu „Wdrażanie projektów współpracy” (kod 421);
- 29 zł – dla komponentu „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja” (kod 431).

W związku z tym WLGD Kraina Lasów i Jezior z liczbą mieszkańców zameldowanych na obszarze objętym LSR równą **127 597 osób**, ustalając budżet LSR na lata 2008-2015 może zaplanować nie więcej niż:

- **14 801 252 PLN** na realizację działania 4.1/413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”

przy czym należy przewidzieć możliwość finansowania wszystkich czterech typów projektów:

- 1) „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”
- 2) „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”
- 3) „Odnowa i rozwój wsi”
- 4) „Małe projekty”

i na każdy z nich przeznaczyć nie mniej niż 10% środków zaplanowanych przez LGD w ramach działania 4.1/413 wyrażonych w kosztach do refundacji

- **382 791 PLN** na realizację działania 4.21 „Wdrażanie projektów współpracy”, w tym nie więcej niż **127 597 PLN** na przygotowanie projektów współpracy
- **3 700 313 PLN** na realizację działania 4.31 „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania”, przy czym, planowane koszty bieżące nie mogą przekroczyć równowartości 15% planowanej wartości całego budżetu LSR wyrażonego w kosztach do refundacji

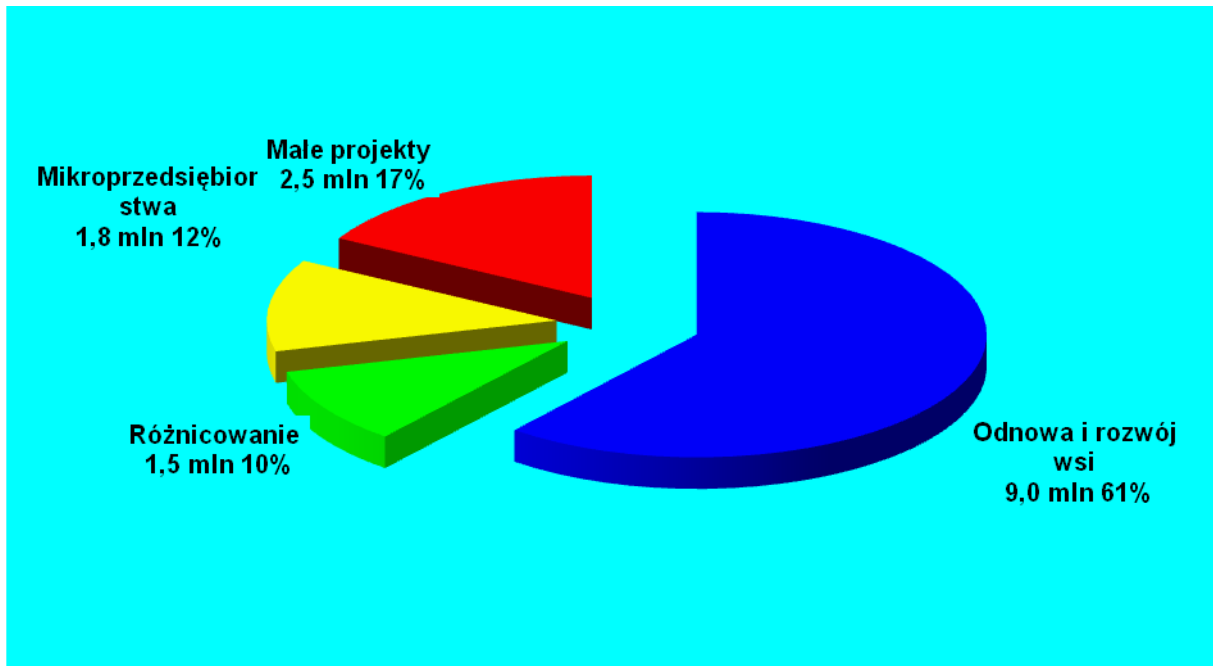
W sumie w ramach LSR można zaplanować operacje, których refundacja nie może przekroczyć **18 884 356 PLN**

WLGD Kraina Lasów i Jezior wnioskować będzie o całą kwotę przysługującą jej zgodnie z cytowanym wyżej rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

WLGD Kraina Lasów i Jezior

Budżet LSR zakłada następujący podział środków:

Wdrażanie LSR

Działania osi 4 Leader												
Rok 2008- 2009	4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 Wdrażanie projektów współpracy			4.31 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania			Razem oś 4
	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.21	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywacja	Razem 4.31	
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200 122	80 300	
2010	407 870	765 670	3 451 518	493 640	5 118 698	0	0	0	438 965	181 035	620 000	5 738 698
2011	692 130	634 330	5 548 482	669 204	7 544 146	20 000	100 000	120 000	350 000	270 000	620 000	8 284 146
2012	400 000	400 000	0	669 204	1 469 204	20 000	132 791	152 791	350 000	270 000	620 000	2 241 995
2013	0	0	0	669 204	669 204	10 000	100 000	110 000	350 000	270 000	620 000	1 399 204
2014	0	0	0	0	0				350 000	270 000	620 000	620 000
2015									180 003	139 888	319 891	319 891
2008- 2015	1 500 000	1 800 000	9 000 000	2 501 252	14 801 252	50 000	332 791	382 791	2 219 090	1 481 223	3 700 313	18 884 356

.....

Założenia dla budżetu:

Dla konstrukcji budżetu przyjęto następujące założenia:

1. Koszty całkowite stanowią sumę kosztów kwalifikowanych i niekwalifikowanych.
2. Koszty niekwalifikowane to przede wszystkim podatek VAT.
3. Koszty kwalifikowane stanowią sumę kwoty refundowanej i wkładu własnego beneficjenta zgodnych z rodzajem operacji.
4. Kwota refundowana wynosi:
 - maksymalnie 50% dla operacji „*Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej*” (czyli minimum 50% wkładu własnego),
 - maksymalnie 50% dla operacji „*Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw*” (czyli minimum 50% wkładu własnego),
 - maksymalnie 85% dla operacji „*Odnowa i rozwój wsi*” (czyli minimum 15% wkładu własnego),
 - maksymalnie 70% dla operacji „*Małe projekty*” (czyli minimum 30% wkładu własnego).
5. Przyjęto maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania dla danego typu operacji
6. Dla działań których beneficjentem jest bezpośrednio WLGD („*Wdrażanie projektów współpracy*”, „*Funkcjonowanie lokalnej grupy działania*”), przyjęto, że ich koszty całkowite będą równe kwalifikowanym, a poziom dofinansowania wyniesie 100%.

Rok	Kategoria kosztu / wydatku	Działania osi 4 Leader											Razem oś 4
		4.1/413					4.21			4.31			
		Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					Wdrażanie projektów współpracy			Funkcjonowanie lokalnej grupy działania			
	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw-	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.21	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywacja	Razem 4.31		
2008-2009	całkowite	0	0	0	0	0	0	0	0	200 122	80 300	280 422	280 422
	kwalfikowalne	0	0	0	0	0	0	0	0	200 122	80 300	280 422	280 422
	do refundacji	0	0	0	0	0	0	0	0	200 122	80 300	280 422	280 422
2010	całkowite	1 000 000	1 870 000	5 270 000	860 000	9 000 000	0	0	0	438 965	181 035	620 000	9 620 000
	kwalfikowalne	815 740	1 531 340	4 314 630	705 200	7 366 910	0	0	0	438 965	181 035	620 000	7 986 910
	do refundacji	407 870	765 670	3 451 518	493 640	5 118 698	0	0	0	438 965	181 035	620 000	5 738 698
2011	całkowite	1 700 000	1 560 000	8 540 000	1 176 000	12 976 000	20 000	100 000	120 000	350 000	270 000	620 000	13 716 000
	kwalfikowalne	1 384 260	1 268 660	6 935 370	956 005	10 544 295	20 000	100 000	120 000	350 000	270 000	620 000	11 284 295
	do refundacji	692 130	634 330	5 548 482	669 204	7 544 146	20 000	100 000	120 000	350 000	270 000	620 000	8 284 146
2012	całkowite	984 000	984 000	0	1 176 000	3 144 000	20 000	132 791	152 791	350 000	270 000	620 000	3 916 791
	kwalfikowalne	800 000	800 000	0	956 005	2 556 005	20 000	132 791	152 791	350 000	270 000	620 000	3 328 796
	do refundacji	400 000	400 000	0	669 204	1 469 204	20 000	132 791	152 791	350 000	270 000	620 000	2 241 995
2013	całkowite	0	0	0	1 176 000	1 176 000	10 000	100 000	110 000	350 000	270 000	620 000	1 906 000
	kwalfikowalne	0	0	0	956 005	956 005	10 000	100 000	110 000	350 000	270 000	620 000	1 686 005
	do refundacji	0	0	0	669 204	669 204	10 000	100 000	110 000	350 000	270 000	620 000	1 399 204
2014	całkowite	0	0	0	0	0				350 000	270 000	620 000	620 000
	kwalfikowalne	0	0	0	0	0				350 000	270 000	620 000	620 000
	do refundacji	0	0	0	0	0				350 000	270 000	620 000	620 000
2015	całkowite									180 003	139 888	319 891	319 891
	kwalfikowalne									180 003	139 888	319 891	319 891
	do refundacji									180 003	139 888	319 891	319 891
2008-2015	całkowite	3 684 000	4 414 000	13 810 000	4 388 000	26 296 000	50 000	332 791	382 791	2 219 090	1 481 223	3 700 313	30 033 104
	kwalfikowalne	3 000 000	3 600 000	11 250 000	3 573 215	21 423 215	50 000	332 791	382 791	2 219 090	1 481 223	3 700 313	26 260 104
	do refundacji	1 500 000	1 800 000	9 000 000	2 501 252	14 801 252	50 000	332 791	382 791	2 219 090	1 481 223	3 700 313	18 884 356

Zapewnienie ciągłej i systematycznej realizacji LSR wymaga przeprowadzenia kilku naborów wniosków w ramach poszczególnych działań. Poniższa tabela zawiera przewidywane terminy ogłaszania naborów wniosków (harmonogram):

rok półrocze kwartał	2009				2010				2011				2012				2013				2014			
	I		II		I		II		I		II		I		II		I		II		I		II	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej								X				X				X								
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw-								X				X				X								
Odnowa i rozwój wsi					X				X															
Małe Projekty						X			X				X				X							

11. Opis sposobu przygotowania LSR

Przygotowanie Lokalnej Strategii Rozwoju Krainy Lasów i Jezior trwało prawie 1,5 roku. W budowanie dokumentu zaangażowani byli przede wszystkim przedstawiciele różnych lokalnych środowisk, reprezentujący wszystkie 12 gmin tworzących obszar WLGD Kraina Lasów i Jezior. Przyjęto uspołeczniony proces prac nad strategią, który polegał w szczególności na czynnym udziale przedstawicieli społeczności lokalnej oraz partnersko-eksperckim modelu współpracy, w którym zaproszeni do współpracy eksperci pełnili jedynie role partnerów i moderatorów wybranych działań, czuwając niejako nad prawidłowym wypełnieniem wymogów stawianych tego typu partnerstwem, mającym zamiar ubiegać się o środki finansowe w ramach PROW 2007-2013. Ponadto rola zewnętrznych ekspertów dotyczyła przeprowadzenia merytorycznej części procesu planowania i określania celów strategicznych.

W zebranie dokumentów i materiałów analitycznych z obszaru poszczególnych gmin Krainy Lasów i Jezior, bez których przygotowanie LSR byłoby niemożliwe, zaangażowani byli tzw. koordynatorzy gminni, notabene członkowie stowarzyszenia. Pozyskane w ten sposób dokumenty gminne o charakterze statystycznym i strategicznym oraz szereg materiałów promocyjnych i informacyjnych pozwoliły m.in. na opracowanie opisu obszaru partnerstwa, przygotowanie analizy SWOT.

Diagnozę uwarunkowań rozwojowych obszaru objętego LSR wypracowano w trakcie serii spotkań warsztatowo - szkoleniowych przeprowadzonych z udziałem członków WLGD oraz mieszkańców wsi, przy współudziale zewnętrznych ekspertów. Podczas całego procesu prac nad strategią, a w szczególności w początkowym jej okresie dużą uwagę poświęcono przeszkoleniu członków WLGD Kraina Lasów i Jezior z zakresu podejścia Leader. Tylko właściwe rozumienie przez nich idei partnerstwa trójsektorowego na rzecz wspólnego rozwoju mogło zaowocować prawidłowym i efektywnym przebiegiem prac nad LSR. Kalendarium spotkań szkoleniowych:

- W styczniu 2007 r. członkowie Zarządu wzięli udział w szkoleniu dot. problematyki LEADER (szkolenie przygotowane w ramach projektu Centralna Baza Danych przez Akademię Rolniczą w Poznaniu).
- 16 marca 2007 r. zorganizowane zostało szkolenie dot. działalności programu LEADER w oparciu o doświadczenia stowarzyszenia „Region Kozła”. W szkoleniu tym udział wzięli, oprócz przedstawicieli Zarządu, przedstawiciele gmin Osieczna, Rydzyna, Święciewo, Włoszakowice.

- W kwietniu 2007 r. członkowie Zarządu przeprowadzili prezentacje dot. działalności Stowarzyszenia Obrzańska Tradycja w gminach zainteresowanych przystąpieniem do Stowarzyszenia.
- w lipcu 2007 r. odbyło się szkolenie z zakresu problematyki LEADER z udziałem Adama Futymskiego dla przedstawicieli gmin: Osieczna, Rydzyna, Świąciechowa, Wijewo, Włoszakowiec, Lipno, Wolsztyn, Śmigiel i Przemęt.
- 13 marca 2008 r. członkowie Zarządu uczestniczyli w spotkaniu dot. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich zorganizowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu;
- wrzesień-październik 2008 r. – szkolenie dla członków Rady i Zarządu w zakresie programu Leader, przeprowadzone przez firmę szkoleniową ARIS z Leszna;
- W dniach 16-17 września 2008 r. członkowie Zarządu uczestniczyli w spotkaniu dla Lokalnych Grup Działania zorganizowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Rokosowie;
- 15 stycznia 2009 roku członkowie Zarządu wzięli udział w szkoleniu dot. wyboru LGD do realizacji LSR – wymiana doświadczeń. Spotkanie zorganizował Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Podczas przeprowadzonych w 2007 i 2008 r. warsztatów zdiagnozowano m.in. uwarunkowania historyczne, kulturowe oraz terytorialno – przyrodnicze obszaru LSR. Spotkania były również okazją do bliższego poznania zasobów osobowych, organizacyjnych i technicznych gmin tworzących grupę działania. Podczas warsztatów dużo uwagi poświęcono opracowaniu analizy SWOT, która w dalszej kolejności stała się podstawą do sformułowania misji, celów i przedsięwzięć planowanych do realizacji na obszarze 12 gmin Krainy Lasów i Jezior. Wymierne efekty prac podczas warsztatów znalazły swoje odzwierciedlenie w odpowiednich zapisach tego dokumentu.

Najważniejsze spotkania związane z przygotowaniem LSR dla Krainy Lasów i Jezior odbyły się:

- w Boszkowie, 26 października 2007 r.;
- w Rydzynie, 14 listopada 2007 r.;
- w Lesznie, 29 listopada 2007 r.;
- w Rydzynie, 9 stycznia 2008 r.;
- w Rydzynie, 29 lutego 2008 r.;
- w Rydzynie, 9 maja 2008 r.;
- w Boszkowie, 24 października 2008 r.;

- w Boszkowie, 21 listopada 2008 r.

W okresie prac nad przygotowaniem LSR władzom stowarzyszenia udało się pozyskać środki na wsparcie tych prac. W październiku 2007 i w sierpniu 2008 roku WLGD podpisała z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego umowy w/s realizacji zadań publicznych:

- 1) pn. „Wspieranie podejścia partnerskiego w rozwoju obszarów wiejskich dla wzmocnienia kapitału społecznego na wsi oraz polepszania zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacji”, realizowanego w ramach projektu "Aktywizacja lokalnych społeczności poprzez partnerstwo trójsektorowe na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu Obry – opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju Regionu Obry na lata 2008-2013". Celem tego projektu było zapewnienie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu poprzez rozwijanie współpracy podmiotów z sektora społecznego, gospodarczego i publicznego oraz partycypacje tych podmiotów w podejmowaniu na szczeblu lokalnym decyzji i działań dotyczących rozwoju regionu. Udało się osiągnąć zakładane rezultaty polegające na wzroście aktywności mieszkańców, wzrostu odpowiedzialności i motywacji dla indywidualnego i zbiorowego rozwoju społeczności wiejskich, a także zwiększenie podejścia partnerskiego przy oddziaływaniu na lokalny system zarządzania.
- 2) pn. „Wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych poprzez działania mające na celu dostosowanie lokalnych strategii rozwoju do wymagań rozwoju obszarów wiejskich realizowanego w ramach projektu „Dostosowanie Lokalnej Strategii Rozwoju Krainy Lasów i Jezior do wymagań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich”. Celem ogólnym projektu było pobudzenie aktywności społeczności lokalnej regionu Krainy Lasów i Jezior poprzez zwiększenie własnych zdolności do diagnozowania i rozwiązywania problemów występujących na tym obszarze. W wyniku realizacji zadania osiągnięto również zakładane cele szczegółowe, tj.: rozpowszechniono informacje o Programie Leader i LGD na terenie WLGD Kraina Lasów i Jezior, poszerzono partnerstwo w ramach WLGD Kraina Lasów i Jezior oraz przygotowano ostateczny tekst Lokalnej Strategii Rozwoju dla Krainy Lasów i Jezior.

Warto również podkreślić zaangażowanie członków Rady i Zarządu, którzy byli inicjatorami i organizatorami wszystkich przeprowadzonych spotkań. Ponadto zasady zarządzania

wdrażaniem strategii i wszelkie niezbędne dokumenty i procedury wypracowano właśnie na spotkaniach Rady i Zarządu z wóldarzami gmin.

Opracowując LSR Zarząd WLGD podejmował również starania, aby informacja o działaniach stowarzyszenia dotarła do jak najszerszego grona mieszkańców Krainy Lasów i Jezior. Ważną rolę w tym procesie odegrali członkowie Zarządu oraz koordynatorzy gminni, którzy w miejscu pracy (Zarząd w swojej siedzibie, a koordynatorzy we właściwych urzędach gmin) służyli wiedzą i pomocą wszystkim zainteresowanym współpracą lub udziałem w życiu WLGD. Podjęta została również współpraca z przedstawicielami lokalnych mediów, którzy na łamach prasy oraz na antenach rozgłośni radiowych informowali o pracach członków stowarzyszenia związanych z przygotowaniem strategii. Wydana została także ulotka informacyjno – promocyjna, która prezentuje główne założenia programowe WLGD Kraina Lasów i Jezior na lata 2009-2015.

Podsumowując przebieg wszystkich spotkań związanych z tworzeniem niniejszego dokumentu można podać, że w kilkunastu spotkaniach wzięło udział ponad 600 mieszkańców reprezentujących cały obszar Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior.

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR.

Sposób wdrażania LSR

Wdrażanie LSR będzie zorganizowane w ramach kilku współzależnych, wzajemnie się wspomagających procesów i towarzyszących im narzędzi:

a) Rozwijanie partnerstwa w ramach Lokalnej Grupy Działania

- promowanie idei programu Leader, LSR i WLGD Kraina Lasów i Jezior,
- organizacyjne wzmacnianie relacji między lokalnymi podmiotami: w ramach sektorów, między sektorami, między obszarami tworzącymi partnerstwo,

b) Dynamiczna realizacja przedsięwzięć strategicznych

- promowanie LSR i korzyści z niej wynikających dla podmiotów lokalnych,
- informowanie o zasadach przyznawania wsparcia i zasadach funkcjonowania WLGD,
- pomoc dla podmiotów lokalnych w zakresie przygotowywania dobrych projektów,

c) Wykorzystywanie LSR dla wzmacniania pozycji obszaru w otoczeniu

- promowanie obszaru LGD w otoczeniu,
- promowanie produktów i usług wytwarzanych w ramach przedsięwzięć zapisanych w LSR w otoczeniu,
- wykorzystywanie LSR do pozyskiwania środków wsparcia ze źródeł zewnętrznych przez samą WLGD, a także jej partnerów,

d) Monitoring realizacji strategii

- rozpoznawanie oczekiwań lokalnych podmiotów oraz ich opinii na temat LSR i funkcjonowania LGD,
- rozpoznawanie uwarunkowań wdrażania LSR,
- analiza efektów wdrażania LSR.

Podmioty biorące udział w procesie wdrażania

Wielopodmiotowy układ formułowania LSR będzie podtrzymywany i rozwijany w fazie wdrażania strategii. Przyjmuje się następujące zasady dotyczące wdrażania LSR odnoszące się do podmiotów lokalnych:

- wszystkie podmioty lokalne są uprawnione do zgłaszania propozycji dotyczących strategii, jak również projektów ze strategii wynikających (o ile mieszczą się w przewidzianych przepisami szerokich kategoriach beneficjentów), to jest wdrażających strategię i służących realizacji jej celów,

- każdy podmiot lokalny może uzyskać wsparcie na realizację swojego projektu (jeżeli jest on zgodny z LSR, spełnia pozostałe ogólne warunki dostępu i zostanie wystarczająco wysoko oceniony), a ocena projektu przebiegać będzie według obiektywnych kryteriów, wszystkie podmioty lokalne mają prawo do uzyskiwania aktualnych i wiarygodnych informacji na temat funkcjonowania WLGD oraz wdrażania LSR, które będą systematycznie publikowane na stronie www oraz w sprawozdaniach z działalności LGD.

Sposób i procedury aktualizacji/zmiany LSR

Aktualizacja i zmiany Lokalnej Strategii Rozwoju będą dotyczyły trzech głównych zagadnień związanych ze:

- a) zmianami zachodzącymi w obrębie uwarunkowań rozwoju obszaru,
- b) zakresem realizacji przedsięwzięć zapisanych w LSR oraz uzyskiwanych w tym procesie efektów,
- c) skutecznością zarządzania procesem wdrażania strategii.

W odniesieniu do powyższych aspektów, uwaga zostanie poświęcona badaniu dynamiki zmian w gminach obszaru oraz w ich otoczeniu, zarówno tych wynikających z ewolucji sytuacji, jak też tych, które są wynikiem realizacji przedsięwzięć zapisanych w LSR. Podstawą dla podjęcia decyzji o aktualizacji strategii będzie:

- monitorowanie uwarunkowań rozwoju obszaru Krainy Lasów i Jezior, w szczególności czynników zawartych w analizie SWOT; zmiana układu sił i słabości wewnątrz obszaru lub szans i zagrożeń w jego otoczeniu prowadzić może do zmian treści całej strategii lub jej części, zwłaszcza zaś służyć może wygenerowaniu nowych przedsięwzięć - lepiej dostosowanych do nowych warunków oraz stale zmieniających się oczekiwań podmiotów lokalnych;
- monitorowanie przedsięwzięć wdrażających strategię, przede wszystkim w zakresie:
 - osiągnięcia wyników zakładanych w ramach przedsięwzięć,
 - osiągnięcia celów strategii na skutek realizacji przedsięwzięć,
 - dotrzymania harmonogramów dotyczących realizacji przedsięwzięć i zawartych w nich zadań,
 - zainteresowania podmiotów lokalnych podejmowaniem działań w ramach zdefiniowanych przedsięwzięć;
- monitorowanie organizacji procesu wdrażania strategii, w szczególności zadań związanych z:

- promowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju wśród podmiotów lokalnych,
- usuwaniem barier informacyjnych i kompetencyjnych podmiotów lokalnych w zakresie przygotowywania pełnowartościowych projektów realizowanych w ramach LSR.

Wymienione analizy będą prowadzone w sposób ciągły, przy czym zakłada się, że – jeżeli znajdą stosowne okoliczności – decyzja o aktualizacji strategii będzie podejmowana w trybie doraźnym – na skutek pojawienia się zasadniczych zmian w uwarunkowaniach wdrażania strategii lub w sposobach jej wdrażania.

Zakres zmian dokonywanych w ramach aktualizacji strategii może być następujący

a) zmiana przedsięwzięć:

- wyeliminowanie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć nie cieszących się zainteresowaniem lokalnych podmiotów,
- wyeliminowanie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć dezaktualizujących się na skutek zmiany uwarunkowań rozwojowych obszaru,
- wyeliminowanie, ograniczenie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć, dla których w minionych okresach wdrażania udało się w pełni uzyskać zakładane wyniki,
- wprowadzenie nowych przedsięwzięć lub zmiana treści przedsięwzięć dotychczasowych wynikająca z nowego spojrzenia na rzeczywistość i nowych innowacyjnych pomysłów na wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwoju;

b) zmiana celów strategii, a w ślad za tym odpowiednie przeformułowanie przedsięwzięć;

c) przeformułowanie strategii wykonane poprzez powielenie procedury wykorzystywanej w ramach partnerskiego procesu formułowania aktualnej wersji Lokalnej Strategii Rozwoju.

Ostatnia ze wskazanych ewentualności może wystąpić jedynie w przypadkach dramatycznych zmian, których wystąpienia nie sposób przewidzieć (m. in. pojawienie się nowych radykalnych szans rozwoju (np. nowe znaczące źródła finansowania, zainteresowanie obszarem inwestorów strategicznych), wystąpienie klęsk żywiołowych, dotkliwe zmiany makroekonomiczne itp.).

Należy przy tym pamiętać, że zgodnie z zasadami podejścia Leader PROW aktualizacja LSR musi się odbyć zgodnie z warunkami określonymi w umowie i nie może wpłynąć na zmianę celów ogólnych LSR oraz misji LGD.

Do podejmowania decyzji o aktualizacji LSR i wprowadzania do niej odpowiednich zmian zostaną wykorzystane również procedury monitoringu opisane w kolejnym rozdziale „Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej”.

Podmioty biorące udział w procesie aktualizacji/zmiany LSR

Głównym podmiotem, w gestii którego będzie podejmowanie decyzji o wprowadzaniu zmian do LSR będzie sama WLGD Kraina Lasów i Jezior.

W szczególności decyzje te dotyczyć mogą:

- a) zmian w obrębie przedsięwzięć zapisanych w strategii,
- b) uruchomienia procesu konsultacyjnego związanego z wprowadzeniem zmian w celach strategii lub kluczowych zmian w przedsięwzięciach zawartych w LSR,
- c) uruchomienia partnerskiego procesu przeformułowania całej strategii.

Wraz z głębokością koniecznych modyfikacji w LSR zwiększać się będzie udział podmiotów lokalnych w kształtowaniu zmian. W pierwszym z wymienionych powyżej przypadków decyzję o zmianie podejmie Rada na wniosek Zarządu WLGD (po zasięgnięciu opinii partnerów WLGD i różnych lokalnych środowisk). W kolejnym przypadku wskazane jest uruchomienie procesu konsultacyjnego poprzedzającego podjęcie decyzji o wprowadzeniu zmian. W ostatniej sytuacji, najbardziej dramatycznej, uruchomiony zostanie proces partnerski zmierzający do wypracowania nowej strategii lub wprowadzenia do niej fundamentalnych zmian.

Nacisk na partnerstwo w procesie formułowania LSR dla obszaru Krainy Lasów i Jezior będzie podtrzymywany na etapie ewentualnych aktualizacji. Oznacza to, że:

1. Proces aktualizacji będzie odpowiednio promowany,
2. W procesie aktualizacji będą wykorzystywane stosowne narzędzia konsultacyjne, w tym: rozmowy, spotkania, ankiety, warsztaty,
3. Do procesu aktualizacji zostaną dopuszczeni reprezentanci lokalnych środowisk, przy uwzględnieniu kryteriów sektorowych, społeczno-demograficznych, przestrzennych.

13. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej.

Ewaluacja służy ocenie sukcesu WLGD i LSR. W ramach ewaluacji dokonuje się oceny odpowiedzialności, skuteczności, efektywności i oddziaływania projektu w stosunku do założeń.

Przedmiotem ewaluacji będzie:

- identyfikacja i ocena celów Lokalnej Strategii Rozwoju,
- identyfikacja i ocena sposobów realizacji celów,
- identyfikacja i ocena zamierzonych i niezamierzonych efektów wdrażania strategii.
- ocena jakości działań towarzyszących realizacji celów strategii

Ewaluacja dostarczy także informacji na temat ilości i jakości zrealizowanych przedsięwzięć, wpływu zrealizowanych operacji/przedsięwzięć na osiąganie celów Lokalnej Strategii Rozwoju oraz propozycji zmian w sposobie funkcjonowania WLGD.

Ewaluacja będzie realizowana:

- **ex ante:** dotyczy operacji i działań, które są w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Ocena będzie polegała na analizie spodziewanych efektów pod kątem wpływu na osiąganie celów w LSR, podobna ocena będzie dotyczyć analiz efektów działań realizowanych w ramach funkcjonowania LGD i projektów współpracy;
- **ex post:** dotyczy oceny działań w minionym okresie z perspektywy realizacji w latach 2009 – 2015. Ewaluacja zostanie wykonana po 3 latach i po 6 latach od rozpoczęcia realizacji LSR oraz w okresach rocznych po zakończeniu każdego roku kalendarzowego w zakresie oceny operacji i działań pod kątem efektów i osiągnięcia celów zakładanych w LSR. W trakcie ewaluacji po 3 latach (2012 r.) zostaną zweryfikowane wskaźniki oddziaływania produktu i rezultatu dla przedsięwzięć LSR.
- **ocena jakości** partnerstwa i sprawności funkcjonowania WLGD. Ewaluacja będzie dotyczyć funkcjonowania biura, funkcjonowania organów WLGD, efektywności stosowanych procedur, przepływu informacji, sprawności podejmowania decyzji.

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie ewaluacji będzie Zarząd WLGD, który może zlecić wykonanie niektórych zadań pracownikom Biura i ekspertom zewnętrznym.

Ewaluacja zostanie dokonana za pomocą poniższych mierników i informacji, które będą one dostarczać z punktu widzenia wdrażania i aktualizacji LSR:

- a) liczba projektów zgłaszanych przez podmioty lokalne w kolejnych okresach wdrażania (poziom wypromowania Lokalnej Strategii Rozwoju wśród podmiotów lokalnych, dostosowanie LSR do oczekiwań lokalnych podmiotów)
- b) jakość merytoryczna i techniczna zgłaszanych projektów (poziom przygotowania lokalnych podmiotów do właściwego opracowywania projektów, określenie głównych trudności podmiotów lokalnych we właściwym przygotowaniu projektów, a co za tym idzie dostosowanie rodzaju udzielanego wsparcia do realnych potrzeb)
- c) poziom osiągnięcia efektów w ramach realizowanych operacji (weryfikacja tempa i jakości wdrażania operacji, weryfikacja wiarygodności partnerów wdrażających konkretny projekt)
- d) wartość wkładu własnego podmiotów lokalnych (stopień uaktywnienia finansowych i pozafinansowych potencjałów znajdujących się w dyspozycji podmiotów lokalnych)
- e) proporcja pomiędzy wielkością wsparcia udzielanego podmiotom lokalnym w ramach strategii a ich wkładem własnym (efekty mnożnikowe uzyskiwane w wyniku wdrażania strategii)
- f) liczba beneficjentów pośrednich i bezpośrednich realizowanych projektów - zakładana i rzeczywista (społeczna i gospodarcza rozległość oddziaływania LSR)
- g) poziom realizacji celów szczegółowych (a co za tym idzie celów ogólnych, na które cele szczegółowe się składają) – cele szczegółowe zostały sformułowane w formie mierzalnej co pozwala na ich bezpośrednią kontrolę (stopień zbieżności podejmowanych działań wdrożeniowych z realnymi potrzebami rozwojowymi obszaru wyrażającymi się w celach LSR, określenie tempa zmian na obszarze, określenie skuteczności podejmowanych działań strategicznych)
- h) efektywność realizacji projektu czyli stosunek wyniku użytecznego do poniesionych kosztów (określenie efektywności poszczególnych projektów, wnioski na temat warunków efektywności projektów realizowanych w ramach LSR)
- i) zmiana wewnętrznych uwarunkowań rozwoju obszaru na skutek wdrażania strategii, a w szczególności operacji wynikających ze strategii (badanie, na ile zmiany ulegają siły i słabości obszaru wskutek realizacji strategii, a co za tym idzie identyfikowanie przesłanek dla aktualizacji strategii oraz zawartych w niej przedsięwzięć)

- j) szybkość udzielania wsparcia beneficjentom (określenie sprawności funkcjonowania struktur LGD).

Dostarczeniu informacji na podstawie których Zarząd, Rada i członkowie WLGD mogą systematycznie dowiadywać się o występowaniu rozbieżności w realizacji planów i osiągnięciu celów będzie służyć system monitorowania.

Monitorowaniu będą podlegać następujące aspekty działań WLGD:

- monitorowanie realizacji LSR-u,
- monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne zamierzenia – operacje, działania własne LGD.

Dzięki temu LGD będzie dbać o swoją stabilną sytuację finansową i podejmować działania interwencyjne w przypadku rozbieżności lub niepowodzeń w realizacji LSR.

System monitorowania będzie polegać na:

- gromadzeniu danych na podstawie formularzy, wniosków, informacji uzyskanych od podmiotów wdrażających (UM, ARiMR) o zawartych umowach i wysokości środków wypłacanych beneficjentom na realizację operacji,
- monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji,
- weryfikacji osiągnięcia rzeczywistych rezultatów na podstawie gromadzenia danych dotyczących wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania dla poszczególnych przedsięwzięć,
- dokonywania przeglądu procedur wewnętrznych wdrożenia poszczególnych działań LSR,
- gromadzeniu danych dotyczących wydatkowania środków na funkcjonowanie WLGD, zgodnie z procedurą określoną w umowie z podmiotem wdrażającym.

Sposoby raportowania:

- raporty pisemne i sprawozdania dotyczące realizacji operacji i funkcjonowania WLGD,
- analiza dokumentów merytorycznych i finansowych dostępnych w biurze,
- sprawozdania z wywiadów z beneficjentami.

Zarząd sporządzi przed każdym Walnym Zebraniem Członków, na którym udziela się

absolutorium Zarządowi, raport za miniony rok.

Powinien on zawierać:

- wykaz zrealizowanych operacji oraz działań dotyczących funkcjonowania LGD i Projektów Współpracy wraz z informacją o efektach i finansach,
- opis uzyskanych efektów w porównaniu z założeniami,
- analizę dotyczącą wpływu przedsięwzięć na osiągnięcie celów LSR,
- wnioski w formie uwag i rekomendacji, które zapewnią lepsze osiągnięcie celów LSR i wyższą efektywność WLGD.

Raport powinien być podawany do wiadomości publicznej zgodnie z zasadą jawności.

Wyniki ewaluacji służyły będą wprowadzaniu zmian aktualizacyjnych w Lokalnej Strategii Rozwoju oraz usprawnień w działalności Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior.

Sposób dokonywania oceny (ewaluacji) pozwoli na:

- uaktualnianie strategii do potrzeb podmiotów lokalnych i warunków rozwoju obszaru,
- doskonalenia operacji wynikających ze strategii,
- doskonalenia działań techniczno-organizacyjnych na rzecz wdrażania strategii.

Zaproponowana metodologia przeprowadzenia ewaluacji własnej WLGD pozwoli na bezpośrednie powiązanie jej z oceną realizacji celów określonych przez WLGD do osiągnięcia przez realizację LSR i ocena planowanych przedsięwzięć mających doprowadzić do osiągnięcia tych celów.

14. Powiązania LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Założenia Lokalnej Strategii Rozwoju Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Krainy Lasów i Jezior wskazują obszary, w ramach których rozwijać się będzie partnerska, trójsektorowa współpraca członków stowarzyszenia na rzecz rozwoju obszarów wiejskich 12 gmin. Zamierzenia te wynikają z rzeczywistych potrzeb, odczuwalnych na obszarze partnerstwa, wynikających również pośrednio z różnych dokumentów o charakterze strategiczno – planistycznych, sformułowanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Przyjęte w niniejszej strategii wizja, misja, sformułowane cele i przedsięwzięcia są w pełni spójne z szeregiem dokumentów planistycznych i programowych na różnych szczeblach: od krajowego poprzez regionalny do lokalnego.

Przyjęte cele są nie tylko zbieżne z potrzebami obszaru i oczekiwaniami mieszkańców, ale także z treścią Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r., która jest głównym dokumentem strategicznym, określającym kształt polityki regionalnej na kolejnych kilkanaście lat. Dokument ten jedynie pośrednio porusza problemy rozwoju obszarów wiejskich regionu. Przedstawiona w strategii wizja rozwoju województwa, nie może zostać osiągnięta bez uwzględnienia problemów dotyczących obszarów nieurbanizowanych i aspektów rozwojowych obszarów wiejskich. W tym aspekcie cele i działania wskazane w LSR Krainy Lasów i Jezior wartościowo uzupełniają cele i kierunki Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego.

Niniejsza LSR ściśle nawiązuje również do dwóch kluczowych dla regionu programów operacyjnych perspektywy 2007-2013, tj. Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

LSR Krainy Lasów i Jezior jest zbieżna i komplementarna z poszczególnymi dokumentami planistyczno – strategicznymi sformułowanymi na poziomie:

1. krajowym

- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015;
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki;
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

2. regionalnym

- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013;

- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego
3. powiatowym
- **Powiat leszczyński:** Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Leszczyńskiego wraz z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym do roku 2013
 - **Powiat kościański:** Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Kościańskiego na lata 2002 – 2015, Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kościańskiego na lata 2005 – 2015, Powiatowy plan gospodarki odpadami dla powiatu kościańskiego na lata 2004 - 2014, Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kościańskiego na lata 2004 -2014, Powiatowy program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego
 - **Powiat wolsztyński:** Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Wolsztyńskiego, Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wolsztyńskiego na lata 2004 – 2011, Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wolsztyńskiego na lata 2004 – 2013, Strategia Rozwoju Powiatu Wolsztyńskiego, Strategia Rozwoju Komunikacji Drogowej, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wolsztyńskiego
4. gminnym
- **w gminie Poniec:** Strategia Rozwoju Gminy Poniec na lata 2007-2014; Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Poniec na lata 2005-2014; Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Poniec; Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec na lata 2006-2013;
 - **w gminie Wolsztyn:** Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Wolsztyn; Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta i Gminy Wolsztyn; Strategia Rozwoju Turystyki i Sportu w Gminie Wolsztyn w latach 200-2018; Lokalny Plan Rewitalizacji Obszarów Miejskich.
 - **w gminie Przemęt:** Strategia Rozwoju Gminy Przemęt na lata 2005-2011;
 - **w gminie Rydzyna:** Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rydzyna na lata 2004-2013;
 - **w gminie Włoszakowice:** Strategia Rozwoju Gminy Włoszakowice na lata 2004-2013; Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Włoszakowice na lata 2004-2013; Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włoszakowice na lata 2007-2013;
 - **w gminie Świąciechowa:** Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Świąciechowa na lata 2004-2006 i 2007-2013; Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów

Spółecznych Gminy Święciechowa na lata 2006-2013; Plan Odnowy Miejscowości Gołanice na lata 2008-2014;

- **w gminie Lipno:** Strategia Rozwoju Gminy Lipno na lata 2008-2017; Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Lipno; Plan Odnowy Miejscowości: Lipno, Klonówiec i Goniembice;
- **w gminie Wijewo:** Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wijewo na lata 2004-2013;
- **w gminie Bojanowo:** Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Bojanowo
- **w gminie Osieczna:** Plan odnowy miasta Osieczna
- **w gminie Śmigiel:** Program Ochrony Środowiska dla Gminy Śmigiel, Gminny Plan Gospodarki Odpadami – czerwiec 2004 r., Strategia Rozwoju Gminy Śmigiel na lata 2007-2015, Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Śmigiel na lata 2007 – 2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Śmigiel na lata 2007 – 2013,

15. Planowane działania / przedsięwzięcia / operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze LSR

WLGD Kraina Lasów i Jezior aktywizując społeczność wiejską, nie zamierza poprzestać na środkach dostępnych z programu PROW OŚ 4 Leader, zamierza skorzystać ze środków finansowych dostępnych w ramach innych programów i konkursów przeznaczonych dla organizacji pozarządowych.

WLGD w okresie 2009-2015 przewiduje możliwość ubiegania się o dofinansowanie projektów, które będą komplementarne i będą uzupełniały działania Leader PROW.

Mogą to być następujące źródła finansowania:

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny,
- środki z budżetów jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone na wsparcie organizacji pozarządowych,
- inne krajowe i zagraniczne źródła finansowania.

Mechanizm zabezpieczający przed nakładaniem się pomocy w ramach PROW i innych programów i źródeł finansowania:

- każda osoba zatrudniona przez WLGD będzie miała umowę zawierającą szczegółowy wykaz obowiązków i zadań, ze wskazaniem programu, na rzecz którego te zadania i obowiązki będą wykonywane oraz podaną kwotę wynagrodzenia pochodzącą ze środków tego programu,
- w przypadku osób zaangażowanych jednocześnie w realizację dwóch lub więcej programów, w umowie o pracę z tą osobą zostanie wskazany wymiar czasu pracy, jaki ta osoba jest zobowiązana przeznaczyć na wykonanie zadań i obowiązków związanych z realizacją poszczególnych programów. Łączny wymiar czasu pracy nie może przy tym przekroczyć wielkości maksymalnych dopuszczonych w Kodeksie Pracy.
- na każdym dokumencie księgowym stanowiącym dowód poniesienia kosztów, mogą być w sposób trwały umieszczone informacje o tym, że środków jakiego programu te koszty zostały pokryte. W przypadku kosztu współfinansowanego z dwóch lub więcej programów musi być podana informacja o tym, jaką część tego kosztu finansują poszczególne programy. Poza tym sposób podziału kosztu pomiędzy poszczególne programy powinien być merytorycznie uzasadniony.

- WLGD stworzy wydzielone konta bankowe (lub subkonta) do obsługi każdego programu,
- każdy program będzie miał wyznaczonego koordynatora odpowiedzialnego za realizację i prawidłowe wydatkowanie środków programu,
- Zarząd WLGD zapewni dobry przepływ informacji między zespołami realizującymi różne programy,
- każdy wniosek o przyznanie pomocy, przygotowywany przez LGD, będzie zawierał analizę ryzyka w zakresie nakładania się pomocy ze środków tego programu z pomocą, którą WLGD uzyskało wcześniej z PROW lub innych programów oraz propozycję mechanizmów, które należy zastosować w celu uniemożliwienia nakładania się pomocy.

Osobą bezpośrednio odpowiedzialną za realizację operacji z zakresu działania wymienionego w art. 5 ust. 1 pkt 22 i 23 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, czyli działań „Wdrażanie projektów współpracy” i „Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania” będzie Dyrektor Biura WLGD.

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Realizacja celów zapisanych w Lokalnej Strategii Rozwoju Krainy Lasów i Jezior przyczyni się do rozwoju regionu i wpłynie korzystnie na aktywizację mieszkańców.

Dodatkowo, realizacja wielu operacji przyczyni się m.in. do:

- Wzrostu jakości poziomu życia mieszkańców tego regionu, dzięki poprawie stanu infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, doposażeniu świetlic, sal wiejskich, wzbogaceniu oferty w zakresie spędzania czasu wolnego, rozwijania zainteresowań artystycznych, kulturalnych, sportowych, wreszcie napływ pieniądza związanego z rozwojem turystyki,
- Podniesienia wartości dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, poprzez m.in.: odnowienie, urządzenie miejsc i obiektów stanowiących dziedzictwo regionu, promocję tych miejsc, kształtowania poczucia odpowiedzialności mieszkańców za „swoją małą ojczyznę”
- Rozwoju aktywności gospodarczej, poprzez m.in. rozbudowanie, lepsze wyposażenie przedsiębiorstw, zwiększenie aktywności przedsiębiorców poprzez udział w wystawach, targach
- Wzrostu zainteresowania regionem LGD - poprzez wydanie map, przewodników, materiałów promocyjnych
- Wzrostu integracji społecznej i aktywności mieszkańców, poprzez m.in. podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, większą aktywność lokalnej społeczności, poprawa jakości funkcjonowania organizacji pozarządowych, lepsze przygotowanie liderów do pracy ze społecznością lokalną, partnerskie podejście przy rozwiązywaniu problemów lokalnych i regionalnych, rozwój aktywności świetlic wiejskich, ośrodków kultury, wzrost ilości imprez budujących wizerunek regionu, wzrost aktywności wspólnot lokalnych.

Relacje pomiędzy celami LSR Krainy Lasów i Jezior, a najważniejszymi koncepcjami strategicznymi województwa wielkopolskiego wskazują na to, że przedmiotowa LSR znakomicie wpisuje się w rozwój regionu. Można też stwierdzić, że powodzenie uzyskane w realizacji LSR Krainy Lasów i Jezior to szansa na osiągnięcie większej spójności województwa i bezpośrednio wpływać będzie na podwyższanie jakości życia w województwie.

Podobnie duże znaczenie dla województwa będzie mieć kreowanie pozytywnego wizerunku obszaru Krainy Lasów i Jezior. Eksponowanie cennych walorów przyrodniczych

oraz unikatowego i atrakcyjnego dziedzictwa kulturowego może wzbogacić wizerunek całego województwa, a jednocześnie przyczynić się do wyeliminowania negatywnych stereotypów. Ponadto, można oczekiwać, że wypracowane na etapie formułowania LSR rozwiązania oraz doświadczenia związane z jej wdrażaniem będą mogły być wykorzystywane w rozwoju innych obszarów wiejskich w województwie i kraju.

17. Informacja o załącznikach

1. Regulamin organizacyjny Rady Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior
2. Procedura naboru pracowników WLGD Kraina Lasów i Jezior
3. Opisy stanowisk precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach pracy w Biurze WLGD Kraina Lasów i Jezior
4. Opis warunków technicznych i lokalowych Biura WLGD
5. Wzory dokumentów stosowane w procedurze oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji